聖彌勒發趣大乘經

藏文漢譯對照本

聖彌勒發趣大乘經

題　解

本經的主題是彌勒菩薩的本行事蹟，屬於為數不多的珍貴彌勒經典之一。

某回，正當佛陀在舍衛國祇樹給孤獨園，與常隨眾及一萬菩薩共聚一處時，彌勒菩薩向佛陀表示希望就教於佛的心願，然而佛陀卻一直未予回應。後來，文殊藉此機會，在舍利弗的請教下，講解了「諸法本來無有虛妄增益、本即平等」的道理，彌勒隨後也呼應了文殊所說的幽微法理。

見到此景，同在會上的遊戲菩薩摩訶薩便請佛陀開示，請佛陀為眾生解說彌勒菩薩之所以能夠具足如此甚深智慧與辯才的緣由，以及彌勒最初發起菩提心的因緣。

於是，佛陀向大眾娓娓道出彌勒菩薩的本行傳記：在漫長而不可估量、不可思議的無量阿僧祇劫前，有位專門教導「諸法本無自性、不離實相」之了義教法的妙金光如來。當時，有一位統領四洲、名為「金色」的轉輪聖王，他以不可思議的供養，向妙金光如來及廣大菩薩眷屬殷殷承事，前後長達八億四千萬年。期間，妙金光如來宣說了義的「如來印法門」、廣行六度的「各各別門法門」，並且為了勸金色王發菩提心、向於菩提，而宣說能速成無上菩提的「不放逸法門——透過依止善知識、修持戒定慧與菩薩行，而能趣向解悟空性、心無所住境界。這是金色王所希求的安樂（易行）法門，也是從世俗菩提心趣行勝義菩提心、止觀雙運的慈心三昧法門。佛陀指出，原來無量歲月以前的金色王，就是後來的彌勒菩薩。

在本經的後段，世尊又為遊戲菩薩解釋彌勒菩薩之所以稱為「彌勒」（慈氏）的因緣：無量阿僧祇劫之前，在寶蓋如來的座下，有一位「堅慧比丘」，他跡踏遍南閻浮提大大小小的聚落與城市，普勸眾生受持五戒、發菩提心、修持不放逸的菩薩行（也就是慈心三昧法門）。因此，寶蓋如來便授記堅慧比丘，將來生生世世都以彌勒菩薩（慈氏菩薩）為名號，未來成佛時，也同樣名為彌勒。

透過本師釋迦牟尼佛在此法會上的開示，我們彷彿得以見證環繞「彌勒發心」為核心的一條完整成佛之道。藉由釋迦牟尼佛的金口，重現了當初妙金光如來在不同地點所宣說的了義法門。我們也可從本經得知，彌勒菩薩在過去世身為金色王，以及後來轉生為堅慧比丘時，乃至生生世世，都是發菩提心、廣集善根、修習慈心三昧的。

因此，本經經題中的「發趣」一詞，可從兩層涵義加以理解：其一，佛陀的補處「彌勒菩薩」最初「趣向」菩提、發無上心；其二，要「趣入」諸法實相不可思議境界，必須次第勤修菩提道——從慈心、菩提心而廣學菩薩行，而貫串這整條修行之道的精神，便是無有偏黨的「平等心」（捨心）。

本經的藏譯本屬於藏傳佛教前弘期的譯作，也被登錄在最古老的藏文經典清冊《鄧噶目錄》（དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ）之「諸經部」（མདོ་སྡེ་ཚོགས）當中。指導譯事的講經班智達為當時印度知名的三位學者——慧鎧（Prajñāvarman, circa 8th）、勝友（Jinamitra, circa 8-9th）與天主覺（Surendrabodhi, circa 8th），擔任譯主的吐蕃僧人則是大譯師耶謝德（ཡེ་ཤེས་སྡེ། circa 8th）。

{T198} ༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ཨཱརྱ་མཻ་ཏྲི་ཡ་པྲ་སྠཱ་ན་ནཱ་མ་མ་ཧཱ་ཡཱ་ན་སཱུ་ཏྲ།

བོད་སྐད་དུ། འཕགས་པ་བྱམས་པ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ།
བམ་པོ་དང་པོ།

[274b.6]སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

[274b.6]འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་མཉན་དུ་ཡོད་པ་ན་རྒྱལ་བུ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱི་ཚལ་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་ན་དགེ་སློང་ལྔ་སྟོང་ཙམ་པའི་དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁྲིའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མངོན་པར་ཤེས་པས་མངོན་པར་ཤེས་པ་ཡིན་ཞིང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ཤ་སྟག་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སོ། །དེའི་ཚེ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ཡང་འཁོར་དེ་ཉིད་དུ་འདུས་པར་གྱུར་ཏེ་འདུག་གོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤོབས་པ་བརྩེགས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཐུ་ཆེན་ཐོབ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཟླ་འོད་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ཡང་འཁོར་དེ་ཉིད་དུ་འདུས་པར་གྱུར་ཏེ་འཁོད་དོ། །

聖彌勒發趣大乘經
藏漢對照本繁體

梵語：Ārya-maitreyaprasthāna-nāma-mahāyāna-sūtra.

藏語：’Phags pa byams pa ’jug pa zhes bya ba theg pa chen po’i mdo.

漢譯：聖彌勒＊發趣＊＊大乘經

卷一

頂禮一切佛菩薩。

如是我聞：一時，世尊在舍衛國祇樹給孤獨園，與大比丘僧眾五千人、大菩薩僧眾一萬人俱，彼皆神通已達、眾所知識[1]；諸菩薩摩訶薩，皆得不退轉。爾時，文殊師利童子在此大眾會中。辯積菩薩、遊戲菩薩、觀世自在王菩薩、大勢至菩薩、月光童子菩薩、彌勒菩薩摩訶薩，亦在此會中。

[275a.3]དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་སྟན་ལས་ལངས་ཏེ་བླ་གོས་ཕྲག་པ་གཅིག་ཏུ་གཟར་ནས་པུས་མོ་གཡས་པའི་ལྷ་ང་ས་ལ་བཙུགས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་བ་དེ་ལོགས་སུ་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་བཏུད་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གལ་ཏེ་ཞུས་ནས་ཞུ་བ་ལུང་བསྟན་པའི་སྐད་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བདག་ལ་སྐབས་ཕྱེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་བདག་ཕྱོགས་འགའ་ཞིག་ཞུའོ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱམས་པས་ཞུས་ནས། དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅང་མི་གསུང་བར་དུས་ཡོལ་བར་མཛད་དོ།།

[275a.5]དེ་ནས་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །བྱམས་པ་འདི་ལྟར་བྱས་པ་དང་། ཞུས་ནས་ཞུ་བ་ལུང་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་[1]སྐབས་འབྱེད་པར་མཛད་དོ།།

[275a.6]གལ་ཏེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་ཞུ་བར་མི་བྱེད། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་ཞུ་བར་མི་བྱེད། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་ཞུ་བར་མི་བྱེད། ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུ་བར་མི་བྱེད། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་ཟད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུ་བར་མི་བྱེད། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་ཞུ་བར་མི་བྱེད། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུ་བར་མི་བྱེད་ན། དེ་ལྟར་ན་ཞུས་ནས་ཞུ་བ་ལུང་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྐབས་འབྱེད་པར་མཛད་དོ།།

爾時，彌勒菩薩摩訶薩從座而起，偏袒右肩，右膝著地，向世尊所，合掌頂禮，而白佛言：「 世尊！我欲少問如來・應供・正遍知[2]，若佛聽許，乃敢諮問。」彌勒菩薩如是白已，世尊默然而住。

良久[3]，文殊師利童子語彌勒菩薩摩訶薩言：「彌勒！如是作而問已，如來當為汝解說。

「若［汝］不從佛乘、緣覺乘、聲聞乘而諮問如來，不為了知蘊、界、處故而問，不為滅除貪、瞋、癡而問，不從波羅蜜多而問，不為圓滿波羅蜜多而問。如是諮問，如來當為汝解說。

[275b.2]གལ་ཏེ་ཁྱོད་འདུ་བྱེད་རྣམས་ལས་ཡང་དག་པར་འདའ་བར་བྱ་བ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུ་བར་མི་བྱེད་དམ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་བདེན་པ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུ་བར་མི་བྱེད་དམ། ལམ་དང་། ལམ་བསྒོམ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུ་བར་མི་བྱེད་དམ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཞུ་བར་མི་བྱེད་དམ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཞུ་བར་མི་བྱེད་དམ། ཡི་གེ་རྣམས་མི་བརྗོད་པར་ཞུ་བར་བྱེད་ན། དེ་ལྟ་ན་ཞུས་ནས་ཞུ་བ་ལུང་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་སྐབས་འབྱེད་པར་མཛད་དེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱམས་པ་ཇི་ཙམ་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་དེ་ཙམ་དུ་ཆགས་པ་ཡོད་ལ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་བསྟན་པ་ནི་ཆགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[275b.4]དེ་ནས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤ་ར་དྭ་ཏིའི་བུས་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །འཇམ་དཔལ་སྒྲོ་བཏགས་པ་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཞེས་བྱ་བ། འཇམ་དཔལ་ཇི་ཙམ་གྱིས་ན་སྒྲོ་བཏགས་པར་འགྱུར།

「若汝不為出過[4]諸行而問，不為得涅槃而問，若汝不為通達真諦而問，不為道與修道而問，若汝不為得果、現證[5]而問，若汝不為不住而問如來，不說諸字而問，如是諮問故，如來當為汝解說。何以故？彌勒！凡有增益，即有貪著，而諸佛世尊說法，無所貪著。」

爾時，具壽舍利弗語文殊師利童子言：「文殊師利！所言『虛妄增益』[6]者，文殊師利！云何增益？」

[275b.5]འཇམ་དཔལ་གྱིས་སྨྲས་པ། བཙུན་པ་ཤཱ་ར་དྭ་ཏིའི་བུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། མཚན་མ་མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། སྨོན་པ་མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་ཉིད་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། ཡང་དག་པའི་མཐའ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། མི་སྐྱེ་མི་འགག་མི་གནས་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། མ་སྐྱེས་མ་བྱུང་བ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་ཡིན་ན། བཙུན་པ་ཤཱ་ར་དྭ་ཏིའི་བུ་གང་དག་འདི་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ལ་མི་མཉམ་པར་བརྟགས་ནས་མེད་བཞིན་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པས་སྒྲོ་འདོགས་པར་བྱེད་དེ། འདི་ནི་སངས་རྒྱས་སོ། །འདི་ནི་ཆོས་སོ། །འདི་ནི་དགེ་འདུན་ནོ། །འདི་ནི་བདག་གོ། །འདི་ནི་སེམས་ཅན་ནོ། །འདི་ནི་གང་ཟག་གོ། །འདི་ནི་ཤེད་ལས་སྐྱེས་པའོ། །འདི་ནི་ཤེད་བུའོ། །འདི་ནི་བྱེད་པ་པོའོ། །འདི་ནི་ཚོར་བ་པོའོ། །འདི་ནི་ཆད་པའོ། །འདི་ནི་རྟག་པའོ། །འདི་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའོ། །འདི་ནི་ཉན་ཐོས་སོ། །འདི་ནི་རང་སངས་རྒྱས་སོ། །འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའོ། །འདི་ནི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པའོ། །འདི་ནི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའོ། །འདི་ནི་ཟག་པ་དང་བཅས་པའོ། །འདི་ནི་ཟག་པ་མེད་པའོ། །འདི་ནི་འདུས་བྱས་སོ། །འདི་ནི་འདུས་མ་བྱས་སོ། །འདི་ནི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའོ། །འདི་ནི་རྣམ་པར་བྱང་བའོ། །འདི་ནི་དགེ་བའོ། །འདི་ནི་མི་དགེ་བའོ། །འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་པའོ། །འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའོ། །འདི་ནི་འཁོར་བའོ། །འདི་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའོ། །འདི་ནི་དངོས་པོའོ། །འདི་ནི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པའོ། །འདི་ནི་ཡོད་པའོ། །འདི་ནི་མེད་པའོ། །འདི་ནི་ཐོབ་པའོ། །འདི་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པའོ། །འདི་ནི་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བའོ། །འདི་ནི་ལམ་མོ། །འདི་ནི་ལམ་གྱི་འབྲས་བུའོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

[276a.5]དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བཙུན་པ་ཤཱ་ར་དྭ་ཏིའི་བུ་མཉམ་པ་ཉིད་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་ཅིང་གང་དག་འདི་ལྟར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེ་དག་ནི་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པ་ཡིན་ཏེ། མི་མཉམ་པར་སྒྲོ་འདོགས་པ་ནི་མ་ཡིན་ལ། གང་དག་མཐོང་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་མཐོང་བ་དེ་དག་ནི་མཉམ་པ་ཉིད་མཐོང་བ་ཡིན། སྒྲོ་འདོགས་པ་ལ་སྤྱོད་པ་ནི་མི་མཉམ་པར་མཐོང་བ་ཡིན་ཞིང་། གང་དག་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་སྒྲོ་མི་འདོགས་པ་དེ་དག་ནི་མཉམ་པ་ཉིད་མཐོང་བ་ཡིན་ལ། སྒྲོ་འདོགས་པ་ལ་སྤྱོད་པ་ནི་མཉམ་པ་ཉིད་མཐོང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

文殊師利語言：「大德舍利弗！以一切法空平等故，名為平等；無相平等故，名為平等；無願平等故，名為平等；如實平等故，名為平等；真如平等故，名為平等；法界平等故，名為平等；真實際平等故，名為平等；不生、不滅、不住［，皆悉］平等故，名為平等；未生、未有［，皆悉］平等故，名為平等；一切法等虛空故，名為平等。大德舍利弗！若人如是於平等諸法，起分別心，作不平等想；於無所有法，虛妄增益，謂：此是佛，此是法，此是僧；此是我，此是眾生；此是補特伽羅，此是意生，此是摩納縛迦；此是作者，此是受者；此是斷，此是常；此是凡夫，此是聲聞，此是緣覺，此是菩薩；此是有罪，此是無罪；此是有漏，此是無漏；此是有為，此是無為；此是雜染，此是清淨；此是善，此是不善；此是世間，此是出世間；此是輪迴，此是涅槃；此是有實，此是非實；此是有，此是無；此是得，此是現觀，此是所應證；此是道，此是道果。是名增益。

「何以故？大德舍利弗！平等者，無有分別。凡如是分別者，即於平等起增益，非於不平等起增益。凡於無所見中，見平等者，即見平等；行增益者，即見不平等。凡於平等不起增益者，彼等即見平等；行增益者，即非見平等故。」

[276a.7]བསྟན་པ་འདི་བཤད་པ་ན་དགེ་སློང་ཉིས་བརྒྱ་ལེན་པ་མེད་པར་ཟག་པ་རྣམས་ལས་སེམས་རྣམ་པར་གྲོལ་ཏེ། དགེ་སློང་དེ་དག་འདུལ་བ་ལ་དབང་མཛད་པའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅང་མི་གསུང་བར་དུས་ཡོལ་བར་མཛད་དོ། །

[276b.1]དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པས་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །འཇམ་དཔལ་ཁོ་བོ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཞུ་བར་མི་བྱེད་དོ། །རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྩམས། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཞུ་བར་མི་བྱེད་པ་ནས་ཁོ་བོ་ནི་མི་གནས་པའི་བར་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཞུ་བར་མི་བྱེད་དོ། །འཇམ་དཔལ་ཁོ་བོ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཅི་ནས་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་མི་འགལ་བ་དེ་ལྟར་ཞུ་བར་བྱེད་དོ། །

[276b.3]འཇམ་དཔལ་ཁོ་བོ་ནི་གང་དག་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་འགལ་བར་མི་བྱེད་པ་དང་། གང་དག་ཆོས་ཐམས་ཅད་དབེན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཆོས་ཅི་ཡང་མི་དམིགས་པ་དང་། གང་དག་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་མི་གཡོ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་རྣམས་ཀྱིས་མི་གོས་པ་དང་། གང་དག་འཁོར་བ་མི་དམིགས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འཁོར་བ་ལས་འདའ་བར་མི་བྱེད་པ་དང་། གང་དག་གང་ནས་ཀྱང་འོང་བ་མེད་པ་ཉིད་དང་། གང་དུ་འང་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་དག་གི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཞུ་བར་བྱེད་དོ། །འཇམ་དཔལ་ཁོ་བོ་ནི་ཅི་ནས་ཀྱང་ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱང་མི་བརྗོད་ཚིག་གི་ལམ་ལ་ཡང་མི་དཔྱོད་ལ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཀྱང་བྱེ་བྲག་ཕྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཤེས་པ་ཡང་གང་ཡང་མེད་ལ། འདི་ལ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཡང་གང་ཡང་མེད་པ་དེ་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་ཞུ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡི་གེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དང་། ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །

［文殊師利］作是教時，二百比丘永盡諸漏，心得解脫。世尊為調伏彼等比丘、自在轉故，默然而住。

良久，彌勒菩薩摩訶薩語文殊師利童子言：「文殊師利！我不從聲聞乘而問如來，不從緣覺乘、正遍知乘而問如來，乃至不為『不住』而問如來。文殊師利！我必如是不違真實，而問於如來。

「文殊師利！凡違真實者，我必不為。諸法寂靜故，無一法可得；法界不動故，貪瞋癡所不染；輪迴不可得故，不出輪迴；來無所從、去無所至故，不取涅槃。為是等故，問於如來。文殊師利！我必不說諸字，於言語道無所辨；慧無所別[7]，亦無所知。是中，解脫亦無所有。我當如是問於如來。何以故？諸字性空、一切無生故。」

[276b.7]དེ་ནས་འཁོར་དེར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་དག་འདུས་པར་གྱུར་པ་དེ་དག་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། ཀྱི་མ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་འདི་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་ལྷེམ་པོ་ངག་སྡེལ་ཞིང་འདུག་པའི་ཚིག་འདི་དག་ཀྱང་སྟོན་ལ་བརྗོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཆོས་ཉིད་དང་འཐུན་པར་སྦྱོར་བ་ལས་ན་[2]ཟབ་མོའི་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་ནོ་སྙམ་མོ།།

[277a.2]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་འདི་དེ་ཙམ་དུ་ཟབ་མོའི་བཟོད་པ་ལ་ངེས་ཤིང་ཤེས་རབ་དང་། སྤོབས་པ་སྟོན་པ་ལ་མཁས་པ་ནི་ངོ་མཚར་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པས་ཡུན་ཇི་སྲིད་ཅིག་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ལ་ཕན་པ་དང་། སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ལ་བདེ་བ་དང་། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་དོན་དང་། ཕན་པའི་སླད་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ལེགས་པར་བཀའ་སྩལ་དུ་གསོལ། དེ་ལྟར་བགྱིས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་རྣམས་ཀྱིས་གནས་དེ་དག་ཀུང་ཐོས་ལ། འཇུག་པ་དེ་ཡང་ཐོས་ནས་སླར་ཞིང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་བརྩོན་པར་འགྱུར་ལགས་སོ།།

[277a.5]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པས་ནི་ཡུན་རིང་པོ་ནས་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པས་ནི་སྔོན་གྱི་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་བྱ་བ་བྱས་སོ། །དགེ་བའི་རྩ་བ་བསྐྱེད་དོ། །ཟབ་མོའི་བཟོད་པ་དང་ལྡན་ནོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་[3]ཡང་དག་པར་ཞུགས་ཏེ། བསྐལ་པ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ལོན་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་གདོད་ངས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ།།

爾時，於眷屬眾會中，諸菩薩皆作是念：「噫嘻！此彌勒菩薩摩訶薩，唯說是語，其所宣說，幽微頓超，冥契法性，深慧具足。」

爾時，遊戲菩薩摩訶薩白世尊言：「世尊！彌勒菩薩摩訶薩，如是深忍決定，善於智慧，善於辯才宣說，是為希有。世尊！此彌勒菩薩摩訶薩發阿耨多羅三藐三菩提心來為幾時？世尊！為安隱眾生[8]、安樂眾生，亦為人天利、安隱人天故，惟願如來，善為我說。若爾者，［住］菩薩乘諸善男子、善女人，當能聞彼諸處，亦聞發趣，於阿耨多羅三藐三菩提，數數勤修精進。」

世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！彌勒菩薩摩訶薩從久遠來，梵行已立。善男子！彌勒菩薩摩訶薩於過去諸佛［所］，所作已辦[9]，發起善根，具足深忍。善男子！彌勒菩薩摩訶薩正趣[10]以來，過八萬四千劫，我始發阿耨多羅三藐三菩提心。」

[277a.7]དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གང་གི་ཐད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་མཚན་ཅི་ལགས་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བཀའ་སྩལ་དུ་གསོལ།

[277b.2]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཕྱིར་ལེགས་པར་རབ་ཏུ་ཉོན་ལ་ཡིད་ལ་ཟུང་ཤིག་དང་ངས་ཁྱོད་ལ་བཤད་དོ། །

[277b.2]བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟར་འཚལ་ལོ་ཞེས་གསོལ་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་དང་། ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་འཁོར་དེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ལྟར་ཉན་པ་དང་།

［世尊］說是語時，遊戲菩薩摩訶薩白世尊言：「世尊！彌勒菩薩摩訶薩於何如來・應供・正遍知所，發阿耨多羅三藐三菩提心？其號云何？惟願如來・應供・正遍知，善為我說。」

世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！以是故，［汝今］諦聽！善思惟之！當為汝說。」

白言：「唯。然。世尊！」遊戲菩薩摩訶薩白已，及諸大眾，皆共一心，聽佛所說。

[277b.3]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་དག་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རྣམ་པར་རྩེ་བ་སྔོན་བྱུང་བ་འདས་པའི་དུས་ན་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ་བས་ཀྱང་ཆེས་གྲངས་མེད་པ། ཡུན་རིང་ཞིང་ཚད་མེད། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ། དཔག་ཏུ་མེད་པའི་སྔ་རོལ་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རིག་པ་དང་ཞབས་སུ་ལྡན་པ། བདེ་བར་གཤེགས་པ། འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ། སྐྱེས་བུ་འདུལ་བའི་ཁ་ལོ་སྒྱུར་བ་བླ་ན་མེད་པ། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་གསེར་བཟངས་འོད་ཅེས་བྱ་བ་འཇིག་རྟེན་དུ་བྱུང་ངོ་། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་ཀྱི་སྤུའི་ཁུང་བུ་རེ་རེ་ནས་འོད་ཟེར་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་མང་པོ་བྱུང་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འོད་ཟེར་དེ་དག་ཀྱང་གསེར་གྱི་འོད་ལྟར་བཟང་ལ་འོད་ཟེར་རེ་རེས་ཀྱང་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རེ་རེ་འོད་ཀྱིས་སྣང་བར་བྱེད་དོ། །འོད་ཟེར་རེ་རེས་ཀྱང་པད་མ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་མང་པོ་དག་གིས་ཤར་ཕྱོགས་འགེངས་པར་བྱེད་དོ། །ལྷོ་ཕྱོགས་དང་། ནུབ་ཕྱོགས་དང་། བྱང་ཕྱོགས་དང་། ཕྱོགས་མཚམས་དང་། སྟེང་དང་། འོག་ཀྱང་དེ་དང་འདྲའོ། །ཕྱོགས་རེ་རེར་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རེ་རེས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དུ་མ་འགེངས་པར་མཛད་དོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་རེ་རེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དུ་མ་སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས་རྣམས་ལ་འདུལ་བར་མཛད་དེ། ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་ལ་འགོད་དེ།

[278a.1]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེའི་གསེར་གྱི་འོད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྟག་ཏུ་སྣང་བར་བྱེད་དོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ཀྱི་མིང་མེད་དོ། །རྒྱུ་སྐར་དང་། གཟའ་དང་། སྐར་མ་དང་། མེའི་འོད་ཀྱི་མིང་ཡང་མི་གྲག་གོ། །

[278a.2]དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཙུན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟར་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་ཇི་ལྟར་གདུགས་མཚན་རྣམ་པར་གཞག་པར་འགྱུར་ལགས།

世尊即告彼等言：「遊戲！乃往過去無量不可思議、不可稱量阿僧祇劫，爾時有佛出世，號曰『妙金光[11]如來・應供・正遍知・明行足・善逝・世間解・調御丈夫・無上士・天人師・佛・世尊。』善男子！妙金光如來一一毛孔中，放多百千俱胝那由他光明，彼等如來光，色妙如金，一一光明[12]，皆能遍照一一三千大千世界；一一光明，皆出多百千俱胝那由他蓮花，遍滿東方，南、西、北方，四隅、上下，亦復如是。一一方所，皆有如來，遍滿多百千俱胝那由他數佛土；一一如來身，皆能調伏多百千俱胝那由他數眾生，令彼向佛及諸佛法，得不退轉。

「善男子！妙金光如來・應供・正遍知，常以金光，照明世間。彼佛土中，無有日月之名，亦不聞諸宿、星曜、星辰、火光之名。」

［世尊］說是語已，遊戲菩薩摩訶薩問世尊言：「大德世尊！若爾，於彼佛土，云何建立晝夜？」

[278a.3]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་ས་གཞི་ཆེན་པོ་དེ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ལག་མཐིལ་ལྟར་མཉམ་པར་འགྱུར་ལ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱི་ས་གཞི་ཆེན་པོ་དེ་ལས་ཀྱང་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱི་པད་མ་ཤིང་རྟའི་ཕང་ལོ་ཙམ་ལ་མཛེས་ཤིང་བལྟ་ན་སྡུག་པ་དང་། དྲི་ཞིམ་པོའི་དད་ལྡང་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དག་མངོན་པར་འཕགས་ཏེ། པད་མ་རེ་རེ་ལས་དྲི་བསུང་གི་དད་ལྡང་བའི་དྲི་དེས་ཀྱང་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཁྱབ་སྟེ། སེམས་ཅན་གང་དག་གིས་དྲི་དེ་ཚོར་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ངེས་སོ། །པད་མ་དེ་དག་ཀྱང་སྔ་དྲོའི་དུས་ཀྱི་ཚེ་ན་མེ་ཏོག་རྒྱས་ལ། ཕྱེམ་རེད་ཀྱི་དུས་ཀྱི་ཚེ་ནི་རྙིས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་སེམས་ཅན་དེ་དག་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། ཕྱེམ་རེད་ཀྱི་དུས་ལ་བབ་པོ་སྙམ་མོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་ཉིན་མཚན་རྣམ་པར་གཞག་པར་མངོན་པ་ཡོད་[4]དོ། །

[278b.1]རིགས་ཀྱི་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན། མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད་ནི་ཐ་ན་མིང་ཙམ་ཡང་མེད་དོ། །སྡུག་བསྔལ་བའི་མིང་ཙམ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱང་མིང་ཙམ་ཡང་མེད་དོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཁྲིག་པའི་ཆོས་དང་བྲལ་བ། དྲི་ང་བ་མེད་པ་འབའ་ཞིག་གིས་ཡོངས་སུ་གང་བར་གྱུར་ཏོ། །འདུས་པ་རེ་རེ་ལ་འང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁྲག་ཁྲིག་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་ཡོད་དེ། དེའི་མཇུག་ཏུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དཔག་ཏུ་མེད་གྲངས་མེད་པར་འདུས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་ཡང་ཆོས་གཞན་མི་སྟོན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྣོད་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་འཁོར་ལོ་འབའ་ཞིག་སྟོན་པར་མཛད་དོ། །

佛告遊戲菩薩摩訶薩言：「 善男子！於彼妙金光如來・應供・正遍知之佛土，大地七寶所成，平等如掌。七寶大地，更出七珍寶蓮花，大如車輪，妙好適悅，芬馨悅意，殊妙超絕。一一蓮花，皆出芬芬妙香，遍滿三千大千世界。凡諸眾生，得聞此香，[13]定趣阿耨多羅三藐三菩提。彼等蓮花，清旦開敷，日晡[14]萎落，由是，彼等眾生乃作是念：『時至日晡。』善男子！於彼世尊妙金光如來・應供・正遍知之佛土中，如是建立晝夜。

「善男子！於彼佛土，不聞苦之名，亦無聲聞、緣覺之名，乃至不聞八無暇之名。彼佛土中，菩薩充滿，皆已離淫欲法，悉無臭穢。一一會中，皆有十二那由他菩薩。更有無量菩薩至彼世尊會上。妙金光如來・應供・正遍知不說他法，唯說菩薩藏不退轉輪。

[278b.3]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྣོད་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་འཁོར་ལོའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོས་གང་ཡང་དེ་བཞིན་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། ཆོས་གང་ཡང་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། ཆོས་གང་ཡང་ཡང་དག་པའི་མཐའ་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། འདོད་ཆགས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། ཞེ་སྡང་ཞེ་སྡང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། གཏི་མུག་གཏི་མུག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། གཟུགས་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། མིག་མིག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། རྣ་བ་དང་། སྣ་དང་། ལྗེ་དང་། ལུས་དང་། ཡིད་ཡིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པ་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དངོས་པོ་མེད་ལ། དངོས་པོ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་གང་ནས་ཀྱང་ཕྱིར་མི་ལྡོག་ལ། གང་དུ་ཡང་མི་འཇུག་པའོ། །

[278b.7]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྣོད་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་འཁོར་ལོའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཡང་དག་པར་སྟོན་ཏོ། །དེའི་ཚེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆོས་དང་ལྡན་པ་གླིང་བཞི་པའི་དབང་ཕྱུག་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་ཅེས་བྱ་བ་ཞིག་བྱུང་ངོ་། །རིགས་ཀྱི་བུ་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པ་ལ་ལོ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བཞིའི་བར་དུ་མཆོད་པ་དང་བསྙེན་བཀུར་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྙེན་བཀུར་བྱས། བླ་མར་བྱས། རི་མོར་བྱས། མཆོད་པ་བྱས་སོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་། མི་མཇེད་ཀྱི་བདག་པོ་ཚངས་པ་འཁོར་དང་བཅས་པས་ཀྱང་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་གི་བསམ་པ་རིག་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་ལ་བསྙེན་བཀུར་བྱ་བར་སྤྲོ་བར་གྱུར་ཏོ། །

「云何菩薩藏不退轉輪法門？謂：凡所有法，於真如不退轉；凡所有法，於法界不退轉；凡所有法，於實際不退轉；貪欲於貪欲性[15]不退轉，瞋恚於瞋恚性不退轉，愚癡於愚癡性不退轉；色於色性不退轉，受、想、行、識，於識［等］性不退轉；眼於眼性不退轉，耳、鼻、舌、身、意，於意［等］性，皆不退轉。云自性者，乃為無實；云無實者，於所從來，悉不退轉，亦無所入。

「善男子！如是，妙金光如來・應供・正遍知，於彼佛土，為是等菩薩正說菩薩藏不退轉輪法門。彼時有一法王・轉輪聖王，如法治化、統領四洲，名曰『金色』。善男子！金色王於八億四千萬歲，以諸供養具[16]，承事、恭敬[17]、尊重[18]、供養彼世尊妙金光・如來・應供・正遍知，及諸大菩薩僧眾俱。善男子！如是，四大天王、釋提桓因、娑婆［世間］主梵天王與眷屬俱，於金色王所思，皆悉知已，亦欲承事彼佛世尊妙金光如來。

[279a.5]རིགས་ཀྱི་བུ་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེས་འཁོར་གྱི་ཁྱམས་དཔག་ཚད་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བཞི་པ་ཞིག་བྱས་ཏེ། འཁོར་གྱི་ཁྱམས་དེར་དར་གྱི་ལྡ་ལྡི་ནི་བྲེས། མེ་ཏོག་གིས་ནི་པུས་མོ་ནུབ་པ་ཙམ་དུ་ཁྱབ་པར་བྱས། སྟེང་གི་བར་སྣང་ལ་ནི་མུ་ཏིག་དམར་པོའི་དྲ་བ་བྲེས། སྙིང་པོའི་སྤོས་ཀྱི་མཆོག་གིས་ནི་བདུགས་ཏེ། འཁོར་གྱི་ཁྱམས་དེར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེའི་གདན་བྱེ་བ་འབུམ་ཕྲག་དགུ་བཅུ་རྩ་དགུ་རི་བའི་རས་བཅོས་བུ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དུ་མ་བཏིང་བ་ཁྲིའི་རྐང་པ་རིན་པོ་ཆེ་དུ་མས་སྤྲས་པ་ཞིག་བཤམས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རེ་རེའི་སྟན་ཡང་བྱེ་བ་ཕྲག་འབུམ་རི་བ་དག་བཤམས་སོ། །

[279a.7]དེའི་ཚེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དཔག་ཚད་ཉིས་སྟོང་ན་བཞུགས་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་གིས་གཤེགས་ཤུལ་དཔག་ཚད་ཉིས་སྟོང་ལེགས་པར་བརྒྱན་ནས། འདི་ལྟ་སྟེ། ལམ་དེའི་ངོས་གཡས་གཡོན་དུ་སྟེགས་བུ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྲས་པ་དག་བྱས་སོ། །ལམ་དེ་ཡང་པུས་མོ་ནུབ་པ་ཙམ་དུ་མེ་ཏོག་གིས་ཁེབས་པར་བྱས་སོ། །སྟེང་གི་བར་སྣང་ལ་ནི་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་དྲ་བའི་བླ་རེ་བྲེས་སོ། །

[279b.1]སྟེགས་བུ་དེ་དག་ལ་ཡང་རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པ་འཕང་དུ་མདའ་རྒྱང་གང་ཙམ་ཡོད་པ་དག་བཙུགས་སོ། །རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པ་གཅིག་ནས་རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པ་གཅིག་ཏུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཐག་གུ་བྲེས་སོ། །རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པ་གཉིས་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་རྫིང་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེགས་བུས་བསྐོར་བ་གསེར་གྱི་བྱེ་མ་བདལ་བ། བཻ་ཌཱུརྱའི་ཐེམ་སྐས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་བཅས་པ། མེ་ཏོག་ཨུད་པལ་དང་། པད་མ་དང་། ཀུ་མུ་ད་དང་། པད་མ་དཀར་པོས་གང་བ། ངུར་པ་སྐད་འབྱིན་པ་དང་ལྡན་པ་དག་བྱས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པའི་བར་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་རྫིང་དག་བྱས་ཏེ་བཀོད་པ་དེ་ཡོ་ན་དང་འདྲ་བར་བཀོད་དོ། །

「善男子！金色王乃建道場[19]，凡八十四由旬。於彼道場，雜綵懸垂，繁花遍地，深可沒膝；赤真珠網，懸於空中；焚最勝香。於彼道場，設如來座，值九百九十萬俱胝；敷以細布[20]，凡數百千那由他俱胝，其座四足[21]，眾寶嚴飾。亦設一一菩薩座，各值百千俱胝。

爾時，如來住處，相去二千由旬。善男子！金色王如是善好嚴飾［如來］所行道路[22]，凡二千由旬，即：於道路左右，廣建寶臺[23]，雜寶嚴飾；繁花遍途，高可及膝；於上空中，種種寶網，以為華蓋。

「於諸臺上，植珍寶樹，高一箭許；寶樹之間，寶繩相連。兩兩寶樹，其間有池，池邊寶臺周匝，金沙鋪地，復有吠琉璃梯；優鉢羅花[24]、蓮花、拘物頭花[25]、白蓮花，鳧雁[26]和鳴，盈滿其間。如是，所有寶樹間，有諸寶池，莊嚴悉皆如上［所說］。

[279b.3]རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དྲུང་དུ་མེ་ཏོག་སིལ་མ་ཐོགས་པའི་མི་ལྔ་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་བགོད་དོ། །རིན་པོ་ཆེའི་སྤོས་ཀྱི་སྣོད་ཐོགས་པའི་མི་ལྔ་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་བགོད་དོ། །རྔ་བོ་ཆེ་དང་། རྫ་རྔ་དང་། ཁར་རྔ་དང་། གིམ་པ་ལ་དང་། པི་བང་དང་། ཁར་དཀྲོལ་ལ་སོགས་པ་རོལ་མོའི་ཆ་བྱད་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཐོགས་པའི་མི་ལྔ་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་བགོད་དོ། །གདུགས་དང་། རྒྱལ་མཚན་དང་། བ་དན་ཐོགས་པའི་མི་ལྔ་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་བགོད་དོ། །དེ་ལྟར་རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ན་པ་རེ་རེའི་དྲུང་ཐམས་ཅད་དུ་མི་བརྒྱ་ཕྲག་དེ་སྙེད་དེ་སྙེད་བགོད་ནས། གང་གི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་ཕན་ཚུན་དུ་གཤེགས་པ་དེའི་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱིས་མེ་ཏོག་སིལ་མ་འདི་དག་གིས་གཏོར་ཅིག །ཙན་དན་གྱི་ཕྱེ་མ་འདི་དག་གིས་གཏོར་ཅིག །པོག་པོར་འདི་དག་གིས་བདུགས་པར་གྱིས་ཤིག །སིལ་སྙན་འདི་དག་ཀྱང་དཀྲོལ་ཅིག །གདུགས་དང་། རྒྱལ་མཚན་དང་། བ་དན་འདི་དག་ཀྱང་སྒྲེངས་ཤིག་ཅེས་བསྒོའོ། །རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དྲུང་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་མེ་ཏོག་གི་སྣོད་ཐོགས་པའི་མི་ལྔ་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་ཡང་བགོད་དོ། །ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ། གང་གི་ཚེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་ལམ་འདི་ནས་ཕན་ཚུན་དུ་གཤེགས་པ་དེའི་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱིས་རིན་པོ་ཆེའི་མེ་ཏོག་འདི་དག་གིས་གཏོར་ཅིག་ཅེས་བསྒོའོ། །

[279b.7]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེ། གཙུག་ལག་ཁང་དེ་ནས་བྱུང་མ་ཐག་ཏུ་འཁོར་གྱི་ཁྲམས་སུ་གཤེགས་ཏེ་དེའི་བར་དུ་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་སྣང་བ་བྱུང་ངོ་། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་ལམ་དཔག་ཚད་ཉིས་སྟོང་པོ་དེ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་གང་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རེ་རེ་ཕན་ཚུན་དུ་འདོམ་རེ་རེ་ཙམ་ན་འགྲེང་ངོ་། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་ཕན་ཚུན་དུ་གཤེགས་པ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རེ་རེའི་མགོ་བོའི་དྲང་ཐད་ཀྱི་སྟེང་ན་དངུལ་གྱི་གདུགས་དཀར་པོ་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་ཅན། མུ་ཏིག་དམར་པོའི་དྲྭ་བས་གཡོགས་པ་གསེར་གྱི་དྲིལ་བུ་གཡེར་ཀའི་དྲྭ་བས་བསྐོར་བ། མ་བཟུང་བར་ནམ་མཁའ་ལ་ཕན་ཚུན་དུ་འགྲོའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་དང་འདྲའོ། །རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་དེ་དག་ལ་དྲིལ་བུ་གཡེར་ཀའི་དྲྭ་བ་བཏགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་རླུང་གིས་བསྐྱོད་པ་ལས་སྒྲ་སྙན་ཅིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་འབྱུང་སྟེ། རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་དེ་དག་རླུང་གིས་བསྐྱོད་པ་ལས་སྒྲ་ཇི་ལྟ་བུ་འབྱུང་བ་དེ་འདྲ་བ་ནི་སིལ་སྙན་ཡན་ལག་འབུམ་དང་ལྡན་པ་ལས་ཀྱང་མི་འབྱུང་ངོ་། །

「所有寶樹前，各遣五百人，手捧花瓣；各遣五百人，擎寶香爐；執大鼓、腰鼓、鑼、鐃鈸、絲竹、琵琶、銅鈴等諸樂器者，各五百人；遣執寶蓋、幢旛者，各五百人；如是所有寶樹前，各遣數百人。［王］囑［眾人］曰：『世尊妙金光如來行至各處時[27]，汝當以此等[28]花瓣，散花於佛；以旃檀末，施散於佛；復擎香爐以薰；亦當鳴鐃，擎舉寶蓋、幢幡。』如是，亦於所有寶樹前，各遣五百人，執寶花器；餘處同此。囑曰：『彼如來行至各處時，汝當以此等寶花，散花於佛。』

「善男子！如是，世尊妙金光如來從精舍出，即往道場；途中，光明從精舍出，照諸菩薩。善男子！如是，道路凡二千由旬，菩薩摩訶薩充滿其中，一一菩薩摩訶薩相去一尋[29]而立。善男子！如是，如來行至各處時，承佛威力，一一菩薩頂上，皆有金柄白銀寶蓋，上覆赤真珠網，金鑾鈴網之所環繞，無人擎持，遊行空中。一切菩薩，悉皆如此。是等鑾鈴所飾寶蓋，隨風搖颺，所出妙音，柔軟悅意；彼等傘蓋隨風搖颺所出音聲，雖鐃盤中，具十萬支者，亦莫能出。

[280a.5]རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་དང་དྲིལ་བུ་གཡེར་ཀ་དེ་དག་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་ཤིང་ལྗོན་པའི་ལོ་མ་དེ་དག་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་ཐག་གུ་དེ་དག་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་སྟེགས་བུ་དེ་དག་དང་། སིལ་སྙན་དང་གླུ་དབྱངས་དེ་དག་ལས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲ་འབྱུང་སྟེ། དེ་ན་སེམས་ཅན་གང་དག་སྦྱིན་པ་ལ་མོས་པ་དེ་དག་གིས་ནི་སྦྱིན་པའི་སྒྲ་ཐོས་སོ། །གང་དག་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་མོས་པ་དེ་དག་གིས་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་གང་དག་བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། བསམ་གཏན་ལ་མོས་པ་དང་། གང་དག་ཤེས་རབ་ལ་མོས་པ་དེ་དག་གིས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། མཚན་མ་མེད་པ་དང་། སྨོན་པ་མེད་པ་དང་། སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་། འགག་པ་མེད་པའི་སྒྲ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དབང་པོ་དང་། སྟོབས་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། ལམ་གྱི་སྒྲ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མངོན་པར་ཤེས་པ་དང་། སྟོབས་དང་། མི་འཇིགས་པ་དང་། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་མ་འདྲེས་པ་དག་གི་སྒྲ་འབྱུང་སྟེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཇི་ལྟ་བུར་མོས་པ་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་འབྱུང་ཞིང་ཐོས་སོ། །ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་དེ་ཐོས་ནས་ཀྱང་སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་གྲངས་མེད་པ་དག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ངེས་པར་གྱུར་ཏོ། །

[280b.2]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་ལམ་དེ་ནས་ཕན་ཚུན་དུ་གཤེགས་པ་ན། དབུའི་དྲང་ཐད་ཀྱི་སྟེང་གི་བར་སྣང་ལ་རིན་པོ་ཆེ་འབུམ་ཕྲག་དུ་མས་སྤྲས་པའི་ལྷའི་རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་མ་བཟུང་བར་འཕགས་ཏེ་ཕན་ཚུན་དུ་འགྲོའོ། །རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་དེ་དང་། དྲིལ་བུ་གཡེར་ཀ་དེ་དག་རླུང་གིས་བསྐྱོད་པ་ལས་ཀྱང་སྒྲ་སྙན་ཅིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་འབྱུང་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་བསྟན་པ་བྱུང་ངོ་། །

[280b.4]དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེའི་རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་དེ་ལས་བྱུང་བ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཞེས་བགྱི་བའི་ཆོས་བསྟན་པ་གང་ལགས་པ་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ལེགས་པར་བཀའ་སྩལ་དུ་གསོལ།

「彼等寶蓋、鑾鈴及寶樹葉，并諸寶繩、寶臺、鐃鈸、歌樂等，皆悉承佛威力，出種種法門聲。彼處眾生，樂[30]布施者，即聞布施聲；樂持戒者，即聞持戒聲；凡樂安忍、精進、禪定，乃至般若者，即聞［安忍、精進、禪定、］般若聲。如是，亦出空、無相、無願、無生、無滅聲；亦出根、力、覺支、道聲；亦出神通、力、無畏、無礙解、佛不共法等聲。隨諸眾生心之所樂，即出如是音聲，令彼得聞。聞彼法音已，無量無數眾生皆於阿耨多羅三藐三菩提發決定心[31]。

「善男子！妙金光如來．應供．正遍知從彼道路，行至各處時，於佛頂上空，有天寶蓋，百千眾寶之所嚴飾，無人執持，遊行空中。彼等寶蓋、鑾鈴，隨風搖颺，出悅意妙音而演說法，名曰『如來印』。」

遊戲菩薩摩訶薩白世尊言：「世尊！從彼妙金光如來之寶蓋，出生[32]、說法，名曰如來印，其法云何？惟願世尊如來善說。」

[280b.5]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཕྱིར་ལེགས་པར་རབ་ཏུ་ཉོན་ལ་ཡིད་ལ་ཟུང་ཤིག་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཕྱག་རྒྱའི་བརྩམ་པ་ཙམ་ངས་བཤད་པར་བྱའོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། མཚན་མ་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། སྨོན་པ་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་། འགག་པ་མེད་པ་དང་། གནས་པ་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། ཡང་དག་པའི་མཐའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གྱི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། དབེན་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། བྱེད་པ་མེད་པ་དང་འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། གཟུང་དུ་མེད་པ་དང་གནས་མེད་པའི་ཕྱག་རྒྱས་བཏབ་པའོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་ནམ་མཁའི་ཕྱག་རྒྱས་བཏབ་པའོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལ་ནི་ཕྱག་རྒྱ་བརྐོ་བར་སླ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་ཕྱག་རྒྱར་ཡང་འདུག་པ་དང་། ཕྱག་རྒྱའི་འབྲུར་ཡང་གདགས་སུ་མེད་དེ། དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གནས་ཀྱང་མེད། རྐྱེན་ཡང་མེད། རྒྱུ་ཡང་མེད། སྐྱེད་[5]པ་ཡང་མེད། རྟེན་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

[281a.3]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་གང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་བ་དང་། ནམ་མཁའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་། ནམ་མཁའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་། ནམ་མཁའ་སྟོན་པར་ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་དང་། ནམ་མཁའ་ལ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་གདགས་སུ་མེད་པར་གནས་ཏེ་གདགས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །ཇི་ལྟར་ནམ་མཁའི་[6]ཆོས་ཐམས་ཅད་གདགས་སུ་མེད་པར་གནས་ཏེ་གདགས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་གདགས་སུ་མེད་པར་གནས་ཏེ། གདགས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་པར་ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་དང་། གང་ཆོས་རྣམས་གདགས་པ་ཙམ་དུ་ཤེས་པ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་འགལ་བར་མི་བྱེད་པའོ། །གང་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་འགལ་བར་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཤེས་པའོ། །འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཕྱག་རྒྱ་སྟེ། དེས་ན་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་རྨོངས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །བསྟན་པ་འདི་བཤད་པ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྔ་བརྒྱས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཏོ། །

世尊告遊戲菩薩摩訶薩言：「善男子！以是故，［汝今］諦聽！善思惟之！今當為汝說如來印。
善男子！一切法為空印所印[33]，為無相印、無願印、無生無滅無住印、無實印、法界印、真實印、實際印、如實印、離貪印、閑靜印、解脫印、無性相印、無作無去[34]印、無所取亦無所住印所印。善男子！一切法為虛空印所印。善男子！譬如虛空，是中穿鑿非易[35]，印者亦無所有，印文[36]無可施設[37]。何以故？以無處所、無緣、無因、無所生、無所依故。

「善男子！菩薩摩訶薩真實了知一切諸法猶如虛空，於虛空行相、虛空體性、顯示虛空[38]，皆能真實了知。於虛空中，一切諸法住於不可施設[39]，唯假名耳[40]。［菩薩摩訶薩］真實了知虛空諸法[41]住於不可施設，但有[42]假名，如是亦能真實了知一切法皆住於不可施設，但有假名。若知諸法但有假名，彼即不違真實；不違真實，即知如來印。此是如來印，以是當能不昧[43]真實。」［世尊］說此教時，五百菩薩得無生法忍。

[281a.6]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པར་འཁོར་གྱི་ཁྱམས་དེར་གཤེགས་ཏེ་དེར་ཕྱིན་པ་ན་ལྷ་འབུམ་དག་མཆོད་པའི་ལས་བྱ་བ་ལ་སྤྲོ་བར་གྱུར་ཏེ། མེ་ཏོག་ཨུད་པ་ལ་དང་། པད་མ་དང་། ཀུ་མུ་ད་དང་། པད་མ་དཀར་པོ་རྣམས་འཐོར་བར་བྱེད་དོ། །ལྷའི་མེ་ཏོག་མན་དཱ་ར་བའི་ཆར་ཡང་འབེབས་སོ། །སིལ་སྙན་བྱེ་བ་ཕྲག་འབུམ་དག་ཀྱང་དཀྲོལ་བར་བྱེད་དོ། །

[281b.1]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་འཁོར་གྱི་ཁྱམས་དེར་བཞུགས་པ་ན་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་། མི་མཇེད་ཀྱི་བདག་པོ་ཚངས་པ་མཆོད་པའི་ལས་བྱ་བ་དང་། བསྙེན་བཀུར་བྱ་བ་དང་། བླ་མར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ཏོ། །མཆོད་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དག་གི་ཕྱིར་སྤྲོ་བར་གྱུར་ཅེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པར་བཞུགས་པ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རེ་རེའི་རྒྱབ་ན་གླང་པོ་ཆེ་དཀར་པོ་རྒྱན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་ཉེ་བར་གནས་ལ། གླང་པོ་ཆེའི་རྒྱལ་པོ་དེའི་སྣ་ལ་ཡང་འདི་ལྟ་སྟེ། རླུང་དང་ཉི་མ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་གསལ་ཞིང་བལྟ་ན་སྡུག་པ་ཐོགས་པ་དང་། གླང་པོ་ཆེའི་རྒྱལ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྣ་ལ་ཡང་མུ་ཏིག་སྔོན་པོ་གསལ་བའི་མུ་ཏིག་གི་དོ་ཤལ་འཕྱང་བ་དང་། མུ་ཏིག་གི་དོ་ཤལ་དེ་ལས་ཀྱང་ཆུ་བསིལ་ཞིང་བཻ་ཌཱུ་སྔོན་པོ་འདྲ་ལ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་འབབ་སྟེ། ཆུ་དེས་ཆུའི་བྱ་བ་བྱེད་པའོ། །

[281b.5]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག་འཁོད་མ་ཐག་ཏུ་འདི་ལྟ་སྟེ། ལྷའི་མཐུས་ལག་པ་གཡས་པ་ལ་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷུང་བཟེད་བྱུང་བར་གྱུར་ཏོ། །ལྷ་རྣམས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་གི་ལྷུང་བཟེད་འཛིན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་ལ་ནི་ཚངས་པ་ཉིད་རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་ཐོགས་ཏེ་སྣམ་ལོགས་ན་འདུག་གོ། །རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་དེ་ལས་ཀྱང་མུ་ཏིག་གི་དོ་ཤལ་དག་འཕྱང་ངོ་། །མུ་ཏིག་གི་དོ་ཤལ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཆུ་བསིལ་ཞིང་བཻ་ཌཱུ་སྔོན་པོ་འདྲ་ལ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་ལྡན་པ་འབབ་སྟེ། ཆུ་དེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེའི་ཆུའི་བྱ་བ་མཛད་དོ། །ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེའི་ལྷུང་བཟེད་འཛིན་ཏོ། །

爾時，世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「 善男子！如是，妙金光如來．應供．正遍知及菩薩僧眾俱，至彼道場。時有十萬天人，歡喜而作供養事，散優鉢羅花、蓮花、拘物頭花、白蓮花等，亦降天曼陀羅花雨，百千俱胝伎樂齊鳴。

「善男子！如是，妙金光如來坐彼道場時，四大天王、釋提桓因與娑婆世間主梵天王，為供養事、承事、尊重故，悉皆隨侍。若問：『云何供養而生歡喜？』謂：如來及菩薩僧眾俱坐時，一一菩薩後，皆有大白象，眾莊嚴具以為嚴飾。為護彼[44]大象王，免其鼻受風吹日灸，乃有寶蓋，瑩淨明徹，撐持於上，見者生喜。諸大象王，其鼻皆有青色真珠瓔珞，明徹懸垂；彼真珠瓔珞復又出水，其水清涼，如青琉璃，具八功德，［象王］取其水而用之[45]。

「諸菩薩眾方就座已，諸天即以神力，於右手化出寶鉢，且持彼等菩薩之鉢。梵天親為妙金光如來執持寶蓋，卻立一面。彼寶傘蓋，亦有真珠瓔珞懸垂，彼等真珠瓔珞亦皆流注清涼水，如青琉璃，具八功德。如來取水而用，釋提桓因則持世尊鉢。

[281b.7]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འཁོར་དང་བཅས་པར་བཞུགས་མ་ཐག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་ལ་ལྷ་མོ་རེ་རེ་མདུན་ན་འདུག་སྟེ། ལྷའི་སྤོས་དྲི་ཞིམ་པོ་སྣ་ཏུ་མ་མཆིག་ལ་འཐག་པར་བྱེད་དོ། །སྤོས་དེ་འཐག་པ་ན་ཡང་རྗེ་ཕྱོགས་དང་རྗེ་ཕྱོགས་མ་ཡིན་པར་སེར་བུ་ལྡང་སྟེ། སེར་བུ་དེས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་གི་ལུས་ལ་སྤོས་ཀྱིས་ཕོག་པར་བྱེད་དོ། །སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དེ་དག་ནི་དྲི་ང་བ་མེད་པ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལྷ་མོའི་འདུ་ཤེས་ཀྱང་འཇུག་པར་མི་བྱེད་ལ་དེ་དག་ནི་སྤོས་ཀྱི་མཚན་མ་ཡང་མི་སྐྱེད་ན་ཆགས་པར་ལྟ་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ་དེ་ནི་གནས་མེད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་བཞུགས་པར་རིག་ནས་བུ་སྟོང་དང་། བུད་མེད་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དང་། རྒྱལ་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དང་། ཁྱིམ་བདག་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དང་། ཚོང་དཔོན་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དང་། བློན་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དང་། བུ་མོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དང་། གཞན་ཡང་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་མང་པོ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་རང་གི་ལག་ནས་བཅའ་བ་དང་བཟའ་བ་བསོད་པ་མང་པོ་མཆོག་ཏུ་གཙང་བས་ཚིམ་པར་བྱས་ཏེ་ཅི་བཞེད་པ་བསྟབས་སོ། །

[282a.4]ཚིམ་པར་བྱས་ཤིང་ཅི་བཞེད་པ་བསྟབས་ཏེ་བཞེས་གསོལ་ནས་བསྲུང་ལྷེར་གྲུ་སྟེ[7] ཕྱག་བཅབས་པར་རིག་ནས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་བྱེ་བ་འབུམ་ཕྲག་དགུ་བཅུ་རྩ་དགུ་རི་བའི་རས་བཅོས་བུ་ཕྲུགས་ཅིག་ཕུལ་ལོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རེ་རེ་ལ་ཡང་བྱེ་བ་ཕྲག་འབུམ་རི་བའི་རས་བཅོས་བུ་ཕྲུགས་རེ་རེ་ཕུལ་ལོ། །ཕུལ་ནས་ཀྱང་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་ཆེན་པོ་དེ་དག་དང་། ཡུལ་མི་གཙོ་བོ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཐལ་མོ་སྦྱར་ནས་འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོས་མཉན་པ་ལ་གུས་པའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱན་སྔར་འཁོད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེས་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་ཆེན་པོ་གུས་པར་འཁོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཆོས་འདོད་པར་ཐུགས་སུ་ཆུད་ནས་སྒོ་སོ་སོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་བསྟན་ཏོ། །

「善男子！如是，如來及菩薩眷屬俱入座時，彼等菩薩前，各一天女，於臼中磨種種芬馨天香；磨彼香時，而起微風，風有順、逆，飄散此香，撲於菩薩。彼等正士[46]，無有惡香；彼等亦不起天女想，乃至不生香相，何況生貪？無有是處[47]。善男子！如是，金色王既知[48]妙金光如來坐已，乃共一千童子、八萬四千女人、八萬四千國王、八萬四千長者、八萬四千商主、八萬四千大臣、八萬四千童女，復與眾人俱，手捧諸多食物[49]，勝妙潔淨，而為奉獻，任其受用，以令滿足。

希令滿足、隨其所欲而獻飲食，飯食已訖，澡手滌缽[50]。［眾人］知已，乃以細布，值九百九十萬俱胝，奉獻如來；亦以細布，值十萬俱胝，奉獻一一菩薩。既奉獻已，彼等眾人與諸尊長[51]，皆悉合掌，為恭敬聽法故，坐如來前。善男子！如是，妙金光如來知大眾恭敬就座，亦知諸菩薩眾希求正法，乃說法門，名『各各別門』[52]。」

[282a.7]དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེས་བསྟན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ཞེས་བགྱི་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་གང་ལགས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་ལེགས་པར་བཀའ་སྩལ་དུ་གསོལ། དེ་ལྟར་བགྱིས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་རྣམས་ཀྱང་སྒོ་སོ་སོ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་ལ་སློབ་པར་འགྱུར་ལགས་སོ། །

[282b.2]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཕྱིར་ལེགས་པར་རབ་ཏུ་ཉོན་ལ་ཡིད་ལ་ཟུང་ཤིག་དང་། སྒོ་སོ་སོ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་ལས་བཙམ་པ་ཙམ་ཞིག་བཤད་པར་བྱའོ། །

[282b.3]རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ནི་གཞན་མ་ཡིན་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་ནར་ཟད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། བསམ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ཉིད་ལ་སྔོན་གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བསླབས་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཡང་བསྐོར། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་མཛད་ནས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་ལ། མ་འོངས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱང་སྒོ་སོ་སོ་བ་འདི་ཉིད་ལ་བསླབས་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གང་དག་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དཔག་ཏུ་མེད་གྲངས་མེད་པ་དག་ན་བཞུགས་ཤིང་འཚོ་ལ་གཞེས་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དེ་དག་ཀྱང་སྒོ་སོ་སོ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ཉིད་ལ་བསླབས་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བར་མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

遊戲菩薩摩訶薩白世尊言：「世尊！云何世尊妙金光如來所說『諸菩薩各各別門』[53]？惟願世尊，善說是法門。［世尊］若如是說，則菩薩乘諸善男子、善女人，亦當學此『各各別門』法門。」

世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！是故，［汝今］諦聽！善思惟之！今當［為汝］說『各各別門』法門。

「善男子！『諸菩薩各各別門』者，別無他法，即六波羅蜜多是也。所謂：布施波羅蜜多、持戒波羅蜜多、安忍波羅蜜多、精進波羅蜜多、禪定波羅蜜多、般若波羅蜜多。善男子！此謂『諸菩薩各各別門』。何以故？過去諸如來，皆學此［各各別門］，乃得於阿耨多羅三藐三菩提得證正覺、轉妙法輪、成熟眾生、入般涅槃。未來諸如來，亦當學此各各別門，而於阿耨多羅三藐三菩提，得證正覺。現在諸如來・應供・正遍知，住於無量無數世界，今現住世，彼諸如來，亦學此各各別門法門，而於阿耨多羅三藐三菩提，得證正覺，轉妙法輪。

[283a.1]རིགས་ཀྱི་བུ་གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ཡང་དག་པར་སྨྲ་བས་སྨྲ་བ་ནི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་པོ་འདི་དག་ཉིད་ཡང་དག་པར་སྨྲ་བས་སྨྲ་བའོ། །དེ་ལ་སྒོ་སོ་སོ་བ་དེའི་བྱེ་བྲག་ནི་གང་ཡིན། ཉེས་པ་ནི་གང་ཡིན། རྣམ་པར་གནོན་པ་ནི་གང་ཡིན། ངེས་པར་འབྱུང་བ་ནི་གང་ཡིན་ཞེ་ན། སེར་སྣའི་སེམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །ཀུན་ཏུ་འཛིན་པའི་སེམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་སེམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །ནོར་ཀུན་ཏུ་སྲུང་ལ་བགོ་བཤའ་མི་བྱེད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་སེར་སྣའི་སེམས་རྣམ་པར་གནོན་ཅིང་བཅོམ་ནས་སྦྱིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྐྱེད་པ་དེ་ནི་དེའི་རྣམ་པར་གནོན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལོངས་སྤྱོད་ཇི་ལྟར་ཆུང་ཡང་རུང་། ལོངས་སྤྱོད་རྒྱ་ཆེན་པོ་དག་ཡོད་ཀྱང་རུང་སྟེ། དགེ་སྦྱོང་དང་། བྲམ་ཟེ་དང་། སློང་བ་རྣམས་ལ་བགོ་བཤའ་བྱེད་ལ་དེ་དགའ་བའི་སེམས་དང་། ཀུན་ཏུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་སེམས་དང་། མགུ་བའི་སེམས་དང་། རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལ་རེ་བ་མེད་པར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙིང་རྗེ་བས་ཕན་པའི་དངོས་པོ་སྔོན་དུ་བཏང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པས་ལག་པ་བརྐྱང་སྟེ་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་སློབ་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ངེས་པར་འབྱུང་བའོ། །

[283a.5]རིགས་ཀྱི་བུ་འཆལ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །ཉམས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། འདྲེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཞིག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། རལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ནག་ནོག་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འཆལ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཉམས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། འདྲེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ཞིག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། རལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ནག་ནོག་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་གང་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སེམས་སམ། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སེམས་སམ། དམིགས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་འམ། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་འམ། དམིགས་པའི་ལྟ་བ་འདོད་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་གཏམ་མམ། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཏམ་མམ། དམིགས་པ་ཅན་གྱི་གཏམ་ལ་དགའ་བར་འཛིན་པ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་འདྲེས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཞིག་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་རལ་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ནག་ནོག་ཅན་ཞེས་བྱའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་མི་སྤྱོད་པ་དང་། མི་སློབ་པ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བའི་རབ་ཡིན་ནོ། །

「善男子！如實正說菩薩各各別門者，即如實正說是等六波羅蜜多。此中，云何彼各各別門之差別？云何過失？云何奮迅[54]？云何出離？慳貪是菩薩過失，耽樂[55]心是菩薩過失，攝取心是菩薩過失，守護財物而不給施，是菩薩過失。若菩薩摧伏慳貪，而作意布施，是為奮迅。彼所受用物或甚少、或廣大，皆能分布施予沙門、婆羅門、乞者等，其心喜悅[56]，心無所耽樂，不望果報，能以悲心，於諸眾生，先發饒益[57]之心，復舒其手，而行布施。是菩薩者，於各各別門，而有所學。是即菩薩出離。

「善男子！破戒是菩薩過失，犯戒、雜戒、毀戒、缺戒、濁戒是菩薩過失[58]。云何菩薩破戒、犯戒、雜戒、毀戒、缺戒、濁戒？若有菩薩，或生聲聞心，或生緣覺心，或心有所得；或求聲聞乘，或求緣覺乘，或求有所得見；或於聲聞之說、緣覺之說、有所得之說，好樂攝取，此謂菩薩破戒、犯戒、雜戒、毀戒、缺戒、濁戒。於菩薩各各別門，不行、不學，最是破戒。」

[283b.3]དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སླད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསླབ་པ་གཞན་ལས་འགལ་བ་བགྱིས་ན་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བར་མི་འགྱུར་ལ། གང་གི་ཚེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སེམས་སམ། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སེམས་སམ། དམིགས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེའི་ཚེ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བའི་རབ་ཏུ་འགྱུར་ལགས།

[283b.5]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསླབ་པ་གཞན་ལས་འགལ་བར་བྱས་སམ། ངས་ལྟུང་བར་འགྱུར་བའི་ཆོས་བཞི་གང་དག་གསུངས་པ་དེ་དག་གི་ཉེས་པ་བྱས་སམ། མི་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་ཡང་དག་པར་བླངས་ཏེ་འདུག་གམ། མཚམས་མེད་པ་ལྔ་བྱས་སུ་ཟིན་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་མ་བཏང་མ་སྤངས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་མ་བྲལ་ལ། དམིགས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་དང་། མངོན་པར་ཞེན་པའི་སེམས་ཀྱང་མི་སྐྱེད་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་མ་ཉམས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་མ་འདྲེས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་མ་ཞིག་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་མ་རལ་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ནག་ནོག་ཅན་མ་ཡིན་པར་གཟུང་[8]བར་བྱ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་སྤྱོད་པ་དང་སློབ་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །

［世尊］說是語已，遊戲菩薩摩訶薩白世尊言：「世尊！菩薩摩訶薩何故於其餘如來學處，有所違犯，非為破戒；而於生聲聞心、生緣覺心、心有所得時，最為破戒？」

世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！當知菩薩或於如來其餘學處，有所違犯；或於我所說墮罪四法，而有造罪；或行十不善業道，或造五無間，然苟能不捨菩提心，不離菩提心，不生有所得心，不生耽著心，是菩薩必定持戒，不犯戒、不雜戒、不毀戒、不缺戒、不濁戒。［彼］於菩薩各各別門，能行能學。

[284a.1]དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་དག་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱང་ཆུབ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྡིག་པའི་ལས་བྱས་པས་སྲིད་པར་འགྲོ་བ་སྐྱེད་དུ་ཟིན་ཀྱང་འོན་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ཇི་ཙམ་དུ་སྲིད་པར་འགྲོ་བ་སྐྱེད་པ་དེ་ཙམ་དུ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསླབ་པ་ཇི་ལྟར་བཅས་པ་ལ་བསླབས་སུ་ཟིན་ཀྱང་དེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སེམས་སམ། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སེམས་སམ། དམིགས་པར་ལྟ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་སྟེན་པར་བྱེད་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟ་བས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་གཏོང་ལ། དམིགས་པར་ལྟ་བའི་སེམས་ཀྱང་མི་སྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་སྤྱོད་པ་དང་སློབ་པ་ཡིན་ནོ། །

[284a.4]རིགས་ཀྱི་བུ་གཞན་ཡང་གནོད་སེམས་ཀྱི་ཐ་བའི་ཉེས་པའི་སེམས་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མི་སྙོམས་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་དང་ཆོས་རྣམས་ལ་ཐ་དད་པར་འདུ་ཤེས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་དམིགས་པ་ལ་རྗེན་པའི་བྱམས་པ་ཕྱོགས་གཅིག་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །སྟོང་པ་ཉིད་ལ་མི་བཟོད་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །འདི་ལ་ནི་སྦྱིན་ནོ། །འདི་ལ་ནི་མི་སྦྱིན་ནོ་སྙམ་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །འདི་ལ་ནི་ཡོན་དབུལ་ལོ། །འདི་ལ་ནི་མི་དབུལ་ལོ་སྙམ་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །འདི་ལ་ནི་ཆོས་བཤད་པར་བྱའོ། །འདི་ལ་ནི་ཆོས་བཤད་པར་མི་བྱའོ་སྙམ་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །འདི་ལ་ནི་བསྙེན་བཀུར་བྱའོ། །འདི་ལ་ནི་བསྙེན་བཀུར་མི་བྱའོ་སྙམ་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཇི་ཙམ་དུ་སོ་སོར་འབྱེད་པར་བྱེད་དེ། འདི་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པའོ། །འདི་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བའོ་སྙམ་དུ་སོ་སོར་ཕྱེ་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་ལ་བརྙས་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །

「何以故？彼等莫能障礙菩薩之菩提故。菩薩雖因造罪，當生於三有[59]，然生於三有，即能如是圓成六波羅蜜多。是菩薩雖已習佛所制如來學處，然若同時依止聲聞心、緣覺心、有所得見，則當犯菩薩戒。善男子！是故，凡有菩薩，不捨菩提心，不生有所得心，即於菩薩各各別門，能行能學。

「復次，善男子！害心頑鈍，是過失心，是菩薩過失。於諸眾生，不平等作意，是菩薩過失。於諸眾生，及於諸法，起相異想，是菩薩過失。緣諸眾生，所生慈心，若有偏黨，是菩薩過失。若於空性，心不能忍，是菩薩過失。若作是念：『此應施予』，『此不應施』，是菩薩過失。若作是念：『此應奉獻』，『此不應奉獻』，是菩薩過失。若作是念：『此應為說法』，『此不應為說』，是菩薩過失。若作是念：『此應承事』，『此不應承事』，是菩薩過失。若菩薩起異分別，而作是念：『此是持戒』，『此是破戒』，如是起異分別，輕毀破戒者，是菩薩過失。

[284b.2]དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་མཉམ་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་མཉམ་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་འདྲ་བ་དང་། ས་དང་། ཆུ་དང་། མེ་དང་། རླུང་དང་། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུར་སྙོམས་པའི་སེམས་དང་། སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བཟོད་པ་དང་ལྡན་པར་བྱ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

[284b.3]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་སེམས་ཅན་གང་ཡང་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་ལ། མི་གནས་པའི་སེམས་དང་། ཚད་ངེས་པར་མི་བྱེད་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱིར་སྙིང་རྗེ་བསྐྱེད་ཅིང་བྱམས་པས་མོས་པར་བྱས་ཏེ། ཁྱབ་པར་བྱས་ནས་བསྒྲུབས་ཏེ་གནས་ལ། ཆོས་རྣམས་ལ་ཡང་སྟོང་ངོ་སྙམ་དུ་བཟོད་པ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་སྤྱོད་པ་དང་སློབ་པ་ཡིན་ནོ།།

[284b.4]གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་འཁོར་བ་ལ་ཚད་ངེས་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པ་སྟེ། བསྐལ་པ་འདི་ཙམ་གྱི་བར་དུ་ནི་བདག་འཁོར་བར་བྱའོ། །བསྐལ་པ་འདི་ཙམ་གྱི་བར་དུ་ནི་འཁོར་བར་མི་བྱའོ་སྙམ་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ།།
སེམས་ཅན་འདི་སྙེད་ཅིག་ནི་བདག་གིས་གྲོལ་བར་བྱའོ། །སེམས་ཅན་འདི་སྙེད་ཅིག་ནི་བདག་གིས་གྲོལ་བར་མི་བྱའོ་སྙམ་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ།།
འདི་ནི་བརྩོན་འགྲུས་སོ། །བདག་ནི་བརྩོན་འགྲུས་ཅན་ནོ། །བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདི་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་བྱའོ་སྙམ་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ།།

「何以故？菩薩於諸眾生，心應平等；於一切法，心應平等。應如日月輪，亦如地水火風空，起平等心；於空能忍故。

「但有眾生，菩薩皆悉不捨；為眾生故，心無所住、無決定量，以是而生悲心；復以慈心，勝解遍滿，具足安住；作念『諸法皆空』，能忍受之。是菩薩於菩薩各各別門，能行能學。

「復次，若菩薩於輪迴，有決定量，是菩薩過失。若作是念：『經爾許劫，我當流轉』，『經爾許劫，我不流轉』，是菩薩過失。若作是念：『我於爾許眾生，應令得度』，『我於爾許眾生，不令得度』，是菩薩過失。若作是念：『此是精進』，『我具精進』，『當於是阿耨多羅三藐三菩提，得證正覺』，是菩薩過失。

[284b.7]དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་པར་གནོན་པ་གང་ཞེ་ན། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་འདི་ལྟར་གོ་ཆ་བགོ་བར་བྱ་སྟེ། འཁོར་བའི་སྔོན་གྱི་མཐའ་མི་མངོན་ནོ་ཞེས་ཇི་སྙེད་དུ་འབྱུང་བ་དེ་སྲིད་དུ་བདག་འཁོར་བ་ན་འཁོར་འཁོར་ཏེ། གལ་ཏེ་བདག་སེམས་ཅན་རེ་རེའི་ཕྱིར་ཡང་བསྐལ་པ་དེ་ཁོ་ན་སྙེད་དུ་འཁོར་བ་ན་འཁོར་བར་བྱ་དགོས་པར་གྱུར་ན་ཡང་བདག་གིས་འོ། །
རྣམ་གྲངས་འདི་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་གྱི་ཕྱིར་ཕྱི་མའི་མཐའི་མུར་ཐུག་པ་དེ་ཇི་སྲིད་པ་དེ་སྲིད་དུ་འཁོར་བ་ན་འཁོར་དགོས་ན་ཡང་བདག་གིས་སྤྲོ་སྟེ། དེ་ཡང་བརྩོན་འགྲུས་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། བྱང་ཆུབ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་སྤངས་ལ་མི་དམིགས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་གོ་ཆས་སྤྲོ་བར་བྱའོ་སྙམ་སྟེ། དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གོ་ཆ་བགོས་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་སྤྱོད་པ་དང་སློབ་པ་ཡིན་ནོ། །

[285a.3]རིགས་ཀྱི་བུ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་གྲོང་དང་། གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་རྡལ་དང་། ཡུལ་འཁོར་དང་། རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དག་ཏུ་སོང་ན་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་ནུས་ཤིང་ལྡོགས་ལ། འོས་ཡིན་བཞིན་དུ་དེ་དགོན་པའི་ཕྱོགས་དབེན་པ་ཞིག་ཏུ་འདུག་ནས་དབེན་པ་ན་སྤྱོད་ཅིང་བསམ་གཏན་གྱི་རོའི་དགའ་བ་དང་། བདེ་བ་ལ་རྟེན་ཅིང་གནས་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉེས་པའོ། །

[285a.4]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་སྦྱིན་པ་ཡང་སྦྱིན་པར་བྱེད་ལ་སྐྱོ་བ་ཡང་མེད། སེམས་ཀྱི་དམིགས་པ་ལ་ཡང་མི་སྙེན[9]། ནང་དུ་ཡང་དག་འཇོག་ཀྱང་འཕེལ་བར་བྱེད། བསམ་གཏན་གྱི་རོ་མྱོང་བ་ཡང་མེད་མི་གནས་པའི་བསམ་གཏན་པ་ཡང་ཡིན་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་སྤྱོད་པ་དང་སློབ་པ་ཡིན་ནོ། །

「云何菩薩奮迅？善男子！此中菩薩如是著鎧，而作是念：『輪迴前際不可得，但有輪迴，我即如是流轉生死；雖以一一眾生故，我當經劫流轉生死，亦當願樂。』復作是念：『為一切眾生義利故，乃至〔輪迴〕後際，我當流轉生死，亦當願樂。』復次，作如是念：『［我］當具精進，無有我慢，於菩提無有耽著，以無所緣精進鎧甲，而起願樂』，如是菩薩著鎧，而於菩薩各各別門，能行能學。

「善男子！假使菩薩，前去村落、城邑、聚落、國土、王宮，能利眾生、堪利眾生，然彼安居空閑靜處，受用寂靜，依止禪味喜樂，住著是中，是菩薩過失。

「若有菩薩，能行布施，不生厭心，心無所得，增上禪定[60]，不受禪味，無住禪定，則是菩薩，於菩薩各各別門，能行能學。

[285a.5]རིགས་ཀྱི་བུ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སྤྱོད་པ་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་ཤེས་ནས་འདི་ལ་བདག་གམ། སེམས་ཅན་ནམ། སྲོག་གམ། གང་ཟག་གང་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་དུ་དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་བདག་ཉིད་དུལ་བར་བྱ་བ་དང་། ཞི་གནས་ལ་རྣལ་འབྱོར་དུ་བརྩོན་པར་གནས་ལ། སེམས་ཅན་གཞན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་དམིགས་པའི་འཛིན་འཁྲིས་ཟིན་པ་དེ་དག་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་བདག་མེད་པའི་ཚུལ་དེ་མི་ཛོད་མི་སྟོན། བརྡ་སྤྲོད་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེའི་ཐབས་ལ་མི་མཁས་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ཉེས་པ་བྱེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །

[285a.7]བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སྤྱོད་པ་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་ཤེས་ཤིང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པར་ཤེས་ནས། འདི་ལ་བདག་གམ། སེམས་ཅན་ནམ། སྲོག་གམ། གང་ཟག་གང་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་སྟེ། འདི་ལྟར་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཆོས་འདི་དག་ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་ཏེ། ཐམས་ཅད་ལ་མི་དམིགས་པའི་སེམས་དང་ལྡན་ལ། སེམས་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སེམས་ཤིང་དམིགས་པ་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀུང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གིས་ཟིན་ཅིང་དམིགས་པའི་སེམས་སུ་གྱུར་པ་དེ་ལས་རབ་ཏུ་གྲོལ་བར་བྱས་ནས། དེ་དག་ལ་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དོ་ཞེས་ཆོས་སྟོན་ཅིང་དེ་དག་ཀུང་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ངོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་འཇུད་པར་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ནི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ལ་སྤྱོད་པ་དང་སློབ་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །

[285b.4]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་བཤོས་གསོལ་ནས། འཁོར་གྱི་ཁྲམས་དེར་འཁོར་དེའི་ནང་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་རྒྱས་པར་བཤད་དོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་བཤད་པ་ན་སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་དག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ངེས་པར་གྱུར་ཏོ། །

「善男子！若有菩薩，行般若波羅蜜多時，知諸法性空，而作是念：『此中無我、眾生、命者，乃至無人』，而自調伏[61]，勤習[62]於止；於他眾生，所緣顛倒、起愛著者，不為宣說空、無我之理，不令曉悟[63]。當知是菩薩非為善巧方便，然非違犯[64]。

「若有菩薩，行般若波羅蜜多時，知一切諸法無體性，亦知一切諸法體性空，而作是念：『此中無我、眾生、命者，乃至無人』，如是於體性空諸法，可以身證[65]，乃於一切，心無所得；於諸眾生，心人顛倒、有所得者，令彼已人顛倒、有所得心，得於解脫[66]，更為彼等說法，開示諸法無體性，令入一切諸法自性空。當知是菩薩善巧方便，於菩薩各各別門，能行能學。

「善男子！如是，世尊妙金光如來・應供・正遍知飯食已訖，而於彼道場廣說菩薩各各別門法門。彼［佛］世尊說是法門時，無量眾生於阿耨多羅三藐三菩提，生決定心。

[285b.5]རིགས་ཀྱི་བུ་ངས་བསྐལ་པའམ། བསྐལ་པ་ལས་ལྷག་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལས་བརྩམས་ཏེ། ཆོས་བསྟན་དུ་ཟིན་ཀྱང་སྤོབས་པའམ། ཆོས་ཀྱི་སྒོ་རྣམས་ཟད་པར་མི་འགྱུར་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་དེའི་བརྩམས་པ་ཙམ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

[285b.6]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་ན་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་ལོ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བཞི་ཐམ་པར་བཀོད་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་། བསྙེན་བཀུར་དང་། ཞུ་དུད་དུ་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུས་བཀུར་སྟི་བྱས། བླ་མར་བྱས། རིམ་གྲོ་བྱས། མཆོད་པ་བྱས་སོ།། །།

[285b.7] བམ་པོ་གཉིས་པ།

[285b.7]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཙུན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་གི་གཙུག་ལག་ཁང་མ་བགྱིས་ལགས་སམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་གང་ན་བཞུགས་བཞུགས་ལགས།

[286a.2]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་གི་རང་རང་གིས་སྤྲུལ་པའི་ཁང་པ་བརྩེགས་པའི་ནང་ན་གནས་གནས་སོ། །

「善男子！雖我於一劫，乃至過於一劫，宣說開示菩薩各各別門法門，然諸辯才、法門，終不可盡，唯說其始。

「善男子！如是，金色王於八億四千萬歲，以如是莊嚴、承事、恭敬，於彼如來及無量菩薩僧眾俱，敬養、尊重、承事、供養。」

卷二

爾時，遊戲菩薩摩訶薩白世尊言：「大德世尊！彼金色王，豈不為彼如來及諸菩薩造立精舍耶？彼如來及諸菩薩住於何處？」

世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！彼如來及諸菩薩，住於各各變化之樓閣中。」

[286a.3]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་ལོ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བཞི་པོ་དེ་དག་འདས་པའི་ཐ་མའི་ཉིན་པར་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་ལ་བཞོས་གསོལ། ཡོན་ཕུལ་ཏེ། སླར་གཤེགས་པར་རིག་ནས་བསམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བསམས་ཏེ། ཅི་བདག་གི་དགེ་འི་རྩ་བ་འདི་བརྒྱ་བྱིན་དུ་འགྱུར་བར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱའམ། འོན་ཏེ་ཚངས་པར་འགྱུར་བ་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱའམ། འོན་ཏེ་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་བསྔོ་བར་བྱ་སྙམ་མོ། །དེ་ནས་དེའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟང་འོད་དེས་ཐུགས་སུ་ཆུད་དོ། །

[286a.6]དེ་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྒྱལ་པོ་དེའི་སེམས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་ཐུགས་ཀྱིས་མཁྱེན་ནས་རྒྱལ་པོ་དང་། སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་མང་པོ་དེ་དག་གི་མདུན་དུ་སྟེང་གི་བར་སྣང་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ལུས་ཤིག་སྤྲུལ་ཏེ། དེ་སྟེང་གི་བར་སྣང་དེ་ལ་འདུག་ནས་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་ལ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །

[286a.7]དཔེར་ན་མི་ནི་ཤེས་རབ་འཆལ། །བྱིས་པའི་རང་བཞིན་གྱུར་པ་ཞིག །
རྒྱལ་པོ་བསྙེན་བཀུར་བྱས་ནས་ནི། །བྱ་དགའ་ཆུང་དུ་གསོལ་བར་བྱེད། །

དེ་བཞིན་ལ་ལས་སངས་རྒྱས་ལ། །བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་མཆོད་བྱས་ནས། །
ཚངས་པ་བརྒྱ་བྱིན་རྒྱལ་པོའི་སྲིད། །དམའ་བའི་གནས་ལ་འདོད་པར་བྱེད། །

世尊復告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！如是，後過八億四千萬歲，某日，金色王於彼如來奉獻飯食、供養已訖，知［佛］將還，乃作是念：『我此善根，應迴向於釋提桓因耶？迴向於梵天耶？或迴向獲得轉輪王位耶？』爾時，世尊妙金光如來，知彼生是心。

「如來既知彼王心意，乃於彼王及眾人前，於空中變化一身，形貌與如來身，悉皆相同，諸相圓滿，住於空中，為金色王說是偈言：

「『譬如惡慧人，其性如小兒，
承事於國王，求[67]於少分賞。
（「『譬如，有個愚笨之人，生性像孩子般幼稚，
他承事國王，請求了微薄的報償。）

「『復有人於佛，供養難思議，
希求下劣處——梵釋與國政。
（「『同樣地，有些人對佛陀做了不可思議的供養，
希求的是下劣的梵天、釋提桓因以及王位。）

རྒྱལ་པོར་གྱུར་དང་བརྒྱ་བྱིན་དང་། །དེ་བཞིན་ཚངས་པར་འགྱུར་བ་རྣམས། །
འདི་དག་མི་རྟག་བརྟན་མ་ཡིན། །བརྟན་[10]མ་ཡིན་ཏེ་འཇིག་ཚུལ་ཅན། །

སྡིག་ཆགས་ཀུན་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པར་གྱིས། །
སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །དེ་འདྲའི་སེམས་ནི་བསྔགས་པ་ཡིན། །

རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ནི་ཡུལ་འཁོར་བཅས། །མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེན་བྱས་ཟིན་གྱིས། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བླ་ན་མེད། །རྒྱ་ཆེན་སེམས་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐྱེད། །

དམའ་བའི་སྨོན་ལམ་མ་འདེབས་ཤིག །དེ་ནི་བྱིས་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན། །
ཤེས་རབ་བཟང་པོ་མཁས་པར་གྱིས། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་ལ་འཇུག་པར་གྱིས། །

「『此諸人王者，帝釋梵天等，
無常不堅固，終壞非所依。
（「『成為國王、釋提桓因或是梵天，
這些都是無常、不堅固的，並不值得依靠，因為這些終歸壞滅。）

「『為利群生故，當發菩提心。
諸佛世間智，咸讚如是心。
（「『為了饒益所有的生靈，應當發起菩提心。
通曉世間一切的佛陀，都讚歎這樣的心。）

「『大王與國人[68]，已行廣大供，
菩提心無上，汝當發大心。
（「『大王您與國中之人，已經做了廣大的供養，
您應該發起廣大心，也就是無上的菩提心。）

「『莫發下等願，是稚幼行境。
善慧應善巧，當趣勝菩提！
（「『切莫發低劣的願，那是孩子才做的事。
既然已經擁有良善的慧力，應當要更精明些。請趣向最上的菩提吧！）

མྱ་ངན་འདས་པ་འདོད་པའི་ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་དེ་བཞིན་གཤེགས་རྣམས་ལ། །
གང་གིས་སྟོང་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །རིན་ཆེན་བཀང་སྟེ་ཕུལ་བ་བས། །
གང་གིས་ཐལ་མོ་སྦྱར་བྱས་ནས། །སེམས་ཀྱི་[11]བྱང་ཆུབ་བསྔོ་བྱས་ལ། །
ཚིག་ཏུ་བརྗོད་པ་མ་བྱས་ཀྱང་། །དེ་ནི་དེ་བས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། །

གང་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། །བསྐལ་པ་བྱེ་བ་བརྗོད་མེད་དུ། །
སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་བསྙེན་བྱས་ཀྱང་། །དེ་ཡི་བཅུ་དྲུག་ཆར་མི་ཕོད། །

「『若人以珍寶，遍滿三千界，
欲求涅槃故，供諸如來佛；
或有人合掌，口中雖未言，
心迴向菩提，福甚過於彼。
（「『若有人為了獲得［自己超離憂苦的］涅槃，於是以遍
滿三千大千世界的珍寶做為供養，獻給如來；
另有一人雙手合掌，心中迴向於菩提，
雖然他並未開口，但其福德卻遠遠勝過前者。）

「『若人於諸劫，俱胝不可說，
承事諸眾生，十六不及一。
（「『若有人在俱胝不可說劫之中，
為一切眾生做承事，其福德比不上前一福德的十六分
之一。）

གང་ཞིག་ཐལ་སྦྱར་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྐྱེད་དང་། །ཕྱོགས་བཅུ་དག་ན་འཇིག་རྟེན་དོན་མཛད་པ། །
ནམ་འདྲེན་སངས་རྒྱས་གང་དག་བཞུགས་རྣམས་ལ། །བསོད་ནམས་འདོད་པའི་མི་འགས་སྟོན་ཆད་ཀྱི། །
འཁོར་བར་བསྐལ་པ་བྱེ་བར་མཆོད་པ་བས། །
མི་གང་མཁས་ཤིང་མཛངས་པའི་རང་བཞིན་ཅན། །བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བསྟན་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་ནི་བརྟན་པོར་བསྐྱེད་ནས་ཀྱང་། །བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན་ལ་ནི་མེ་ཏོག་འབུལ། །
འདི་ནི་དེ་བས་བསོད་ནམས་ཁྱད་པར་བཛོད། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱིས་མེ་ཏོག་འབུལ་བྱེད་ལ། །བསོད་ནམས་སྔ་མ་དེ་ནི་དཔེར་མི་རུང་། །
རྒྱ་མཚོ་དང་ནི་ཆུ་ཡི་ཐིགས་པ་བཞིན། །

「『導師諸佛住十方，發心饒益世間眾。
若人合掌而求福，或昔流轉生死中，
俱胝劫中供養佛；
若人善巧性賢智，信解善逝所說法，
能發堅固菩提心，於善逝塔供養花，
是人得福過於彼。
（「『引領眾生的導師諸佛，是先發菩提心，而於十方饒益世間眾生的。
若有人合掌向佛，以求福報，或者過去在生死輪迴之中，以俱胝劫的時間，供養諸佛。
若有某人善巧又具備賢良智敏的本性，能夠信解善逝所說的教法，
發起堅固的菩提心，而向善逝塔供養花朵，
則此人福德更勝於前者。）

「『以菩提心供養花，其福過前無可喻。
譬如大海及水滴。
（「『以菩提心供養花朵，福德乃是前者所不可比擬的，
就像大海與水滴一樣。）

སངས་རྒྱས་ཞིང་འདིར་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་པ། །བསྐལ་པ་རེ་རེ་ལ་ནི་སངས་རྒྱས་གྱུར། །
བསྐལ་པ་མང་པོར་ལས་གཞན་མི་བྱེད་པར། །བསོད་ནམས་བཤད་ཀྱང་མཐའ་ནི་ཐུག་པ་མེད། །

དེ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་བསྟན། །བསྐལ་པ་མཐའ་ཡས་བར་དུ་བཤད་ན་ཡང་། །
ཆུང་ཟད་ཙམ་ཡང་ཡོངས་སུ་བརྗོད་མི་འགྱུར། །ས་གཞི་དག་ལས་རྡུལ་ནི་བགྲངས་པ་བཞིན། །

དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོ་སྐྱེས་མཆོག་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་འདི་ཐོས་ནས། །
མྱུར་དུ་བློ་གྲོས་དམའ་བ་ཀུན་སྤོངས་ལ། །བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་ནི་རྒྱ་ཆེན་སེམས་སྐྱེད་ཅིག །

འཇིག་རྟེན་འདྲེན་པ་གསེར་གྱི་མཆོད་སྡོང་འོད། །བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་པ། །
དེ་ཡིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན། །འདི་འདྲ་ཞེས་ནི་ཕན་ཡོན་འདི་དག་བསྟན། །

「『彼佛國中諸眾生，相繼各劫皆成佛，
經劫不作其餘事，唯說是福亦難盡。
（「『在此佛刹的所有眾生，於每一劫中都會有人成佛，
於許多劫中都不做其他的事，只說［他們的］福德，
也沒有說完的時候。）

「『說彼菩提心果報，如計大地塵沙數，
縱然經於無量劫，猶不能說其少分。
（「『要宣說彼等菩提心的果報，就像要計算大地塵沙的數
量般，
即使說了無量劫，連些微一部份果報都說不完。）

「『如是上士大王汝，聞此菩提心利益，
宜速捨諸下劣想，為證菩提發大心！』
（「『就像那樣，最上士的大王您，在聽聞菩提心的功德利
益之後，
請儘速完全拋棄下劣的想法，應當為證得菩提而發起
大心！』）

「世間導師金燈光，功德圓具難思議。
菩提心果乃如斯，彼說此等功德利：
（「世間眾生的引導者金燈光，具足不可思議的一切功德，
他宣說了菩提心的果報如此這般的功德利益：）

བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་བསྟན་པ་ཡི། །བསོད་ནམས་དེ་ལ་གལ་ཏེ་གཟུགས་ཡོད་ན། །
ཞིང་རྣམས་གང་གཱའི་བྱེ་སྙེད་གང་བྱས་ཀྱང་། །དེ་དག་བཀང་བས་ཆ་ཙམ་ཟད་པ་མེད། །

རྗེས་སུ་བསྟན་པ་འདི་འདྲ་ཐོས་ནས་ཀྱང་། །རྒྱལ་པོའི་གཙོ་བོ་སེམས་ནི་དགའ་གྱུར་ཏེ། །
སོར་མོ་བཅུ་ཡི་ཐལ་མོ་སྦྱར་བྱས་ནས། །སངས་རྒྱས་ཕྱག་འཚལ་ཞེས་ནི་ཚིག་ཏུ་སྨྲས། །

བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་ནི་བདག་གིས་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །བདག་ནི་ཆོས་རྗེ་སངས་རྒྱས་གྲུབ་པར་ཤོག །
བྱང་ཆུབ་རྡུལ་བྲལ་འདུས་མ་བྱས་རྟོགས་ནས། །སེམས་ཅན་གང་གཱའི་བྱེ་སྙེད་དགྲོལ་བར་བགྱི། །

「『所說菩提心果報，是福若有色相者，
　遍滿恆河沙國土，猶不能盡彼一分。』
（「『所說菩提心果報之福德，假使有色相的話，
　倘若［要用如此福德］鋪滿盡恆河沙數的國土，也花不上些許部分。』）

既聞所說如是法，上主國王心歡喜，
合十指爪向於佛，頂禮而說是偈言：
（上主國王聽到了如此的教法後，內心感到歡喜，
於是十指併攏、合掌頂禮佛陀，說出以下的偈言）

「『為證菩提我發心，願成法王佛果位。
　離塵菩提證無為，解脫眾生如河沙。』
（「『為了要證悟菩提果，我應當發起菩提心。我願成就法王佛陀的果位。
　我願證悟無為而離塵的菩提，讓多如恆河沙數的眾生獲得解脫。』）

སངས་རྒྱས་སྐུ་དེས་ཚིགས་བཅད་འདི་བརྗོད་ནས། །དེ་ཚེ་རྒྱལ་པོའི་གཙོ་བོ་དགའ་གྱུར་པ། །
ཤེས་ནས་སྟོང་གསུམ་ཐམས་ཅད་རབ་གཡོས་ཏེ། །ངང་པའི་རྒྱལ་པོ་བཞིན་དུ་མཁའ་ལས་སོང་། །

རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་སེམས་ནི་དང་གྱུར་ནས། །བུ་དང་བུ་མོ་དེ་བཞིན་ཆུང་མ་དང་། །
རྒྱལ་པོ་དང་ནི་ཚོང་དཔོན་ཁྱིམ་བདག་རྣམས། །སངས་རྒྱས་ལ་ནི་ཕྱག་འཚལ་འདོང[12]་ཞེས་བོས། །

བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་དྲུག་ཙུས་ཡོངས་བསྐོར་ཞིང་། །མེ་ཏོག་རྣམས་དང་ཕྲེང་དང་བདུག་པ་ཐོགས། །
སངས་རྒྱས་ག་ལ་བར་ནི་གཉི་རྒྱུད[13]་སོང་། །ཞབས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ནས་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་འདུག །
དེ་བཞིན་བུ་དང་བུ་མོ་ཆུང་མ་དང་། །བློན་པོ་དང་ནི་ཚོང་དཔོན་ཁྱིམ་བདག་དང་། །
རྒྱལ་པོ་གཞན་དང་དེ་བཞིན་འཁོར་གྱི་རྣམས། །དེ་དག་ཀུན་ནི་ཕྱག་འཚལ་གུས་པར་འཁོད། །

「彼如來身說偈竟，既知上主王生喜，
三千大千現震動，猶如鵝王逝空中。
（「那個佛身（變化出來的佛身）說完偈語，當時，上主國王感到歡喜。
［佛陀］知情之後，三千大千世界出現強烈的震動，［佛身］則如同鵝王般飛向空中。）

「金色王心既歡喜，乃偕后妃童男女，
諸王商主與長者，相呼謁禮於佛所。
（金色王內心歡喜，便與童子、童女、后妃、
諸王、商主以及長者等人，相邀前往禮敬佛陀。）

「六百俱胝眾圍遶，持捧花鬘與薰香，
相繼至於佛陀所，禮足卻坐於一面；
如是后妃童男女，大臣商主諸長者，
及餘諸王與眷屬，皆悉敬禮而卻坐。
（［金色王］受到六億大眾簇擁，眾人手持鮮花、環鬘和薰香，
相繼抵達佛陀所在之處，頂禮佛足後便退坐到一側。
同樣地，童子、童女、后妃、大臣、商主以及長者等人，
還有其他諸王與眷屬，他們也紛紛頂禮並恭敬就座。）

ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་བར་སྣང་ཐམས་ཅད་ཁྱབ། །སིལ་སྙན་དགྱོལ་ཞིང་མེ་ཏོག་ཆར་པ་ཕབ། །
གསེར་གྱི་མདོག་དེ་ཡུལ་གྱི་མིས་བསྐོར་ནས། །ཐལ་མོ་སྦྱར་བྱས་སངས་རྒྱས་ཞུ་བར་བྱེད། །

སྟོབས་བཅུ་ལྡན་པ་དཔག་མེད་ལྷ་ཡི་ལྷ། །མི་འདུལ་ཁ་ལོ་སྒྱུར་བ་ཁྱོད་ལ་ཞུ། །
གང་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བརྟན་པོར་བསྐྱེད། །དེ་ཡི་བསོད་ནམས་ཇི་ཙམ་བསྐྱེད་འགྱུར་ལགས། །

བཅོམ་ལྡན་ཇི་ལྟར་སྤྱོད་པ་སྤྱད་བགྱིས་ན། །བསྐལ་པ་མང་པོར་སྡུག་བསྔལ་མི་མཐོང་བར། །
ངེས་པར་བདེ་དང་བདེ་བླག་ཚིམ་གྱུར་པས། །བྱང་ཆུབ་བདུད་རྩི་མྱ་ངན་མེད་པ་རྟོགས། །

བདག་གཞན་[14]རྐང་ལག་བཏང་ཡང་མི་འཚལ་ཞིང་། །མགོ་དང་རང་ཤ་སྩལ་བར་མི་འཚལ་བར། །
བདག་ནི་ངེས་པར་བདེ་གནས་སྤྱོད་པ་ཡི། །ཐབས་འདིར་ཐུབ་པས་བདག་ལ་བསྟན་དུ་གསོལ། །

「如是諸天遍空中，出諸伎樂降花雨，
國人簇擁金色王，合掌向佛而啟白：
（諸天人也遍布於空中，發出伎樂妙音、降下花雨，
那位金色王在國人的簇擁之下，雙手合掌而請問佛陀：）

「『今問調御眾人師，十力無量天中天：
若發堅固菩提心，是人為得幾許福？
（「『具足無量十力、最為殊勝的天尊——調伏眾人的調御丈夫，我向您請教：
若有人發起堅固的菩提心，他將能生起多少福德呢？）

「『世尊！所行當云何，多劫至樂不見苦，
無勞心饜能獲證，無憂甘露之菩提？
（「『世尊！該怎麼做才能在多劫之中都不會見到苦痛、決定獲得安樂，不費勁而能獲得滿足，並藉此證悟沒有憂苦、如同甘露般的菩提果呢？）

「『自他不用施手足，頭首身肉不須捨，
仍行增上安樂處，牟尼為說是方便！
（「『自己與他人都不需要布施［自己的］四肢，也不用給予首級或自己的肉，
請牟尼為我宣說，能令我依然可以住於安樂的方便！）

རྟག་ཏུ་བདེ་དང་བདེ་བླག་ལྡན་པར་ཤོག །ནམས་ཀྱང་བདག་ལུས་སྡུག་བསྔལ་མ་གྱུར་ཅིག །
བྱམས་དང་བཟོད་དང་དུལ་དང་སྡོམ་པ་ལ། །གནས་ནས་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་རེག་ཤོག །

ལེ་ལོ་མ་མཆིས་རྟག་ཏུ་བསླབ་ལ་སློབ། །བདག་གིས་བསླབ་པ་ནམས་ཀྱང་གཞིག་མི་བགྱི། །
འདྲེན་པ་བདག་ནི་དམ་བཅས་བརྟན་པར་བགྱི། །ནམས་ཀྱང་ཚིག་ཙམ་ལྷུར་ལེན་ཡོང་མི་བགྱིད། །

རང་བྱུང་བསོད་ནམས་འབྲས་བུ་བདག་ལ་གསུངས། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐེག་པ་བདེ་བ་གསུངས། །
ཇི་ལྟར་སྤྱོད་པའི་བསླབ་པ་བཀའ་སྩལ་གསོལ། །ཐོས་ནས་ཇི་ལྟར་བསྟན་བཞིན་གནས་པར་བགྱི། །

「『願得常樂無劬勞，我身恆不遭苦痛，
慈忍調伏能持戒，願我能證勝菩提！
（「『願我總是能夠安樂且不費勁，願我的身體總是沒有痛苦，
願我能夠保持著慈心、安忍以及持戒，並且能夠證得最上的菩提。）

「『常習學處無懈怠，我願不毀諸學處，
導師！我誓乃堅固，永不令其成空言！
（「『願我不會懈怠，總是能夠修學學處，而永遠不會毀壞學處。
導師！願我的誓言能夠堅固，永遠不會只流於口頭承諾。）

「『自然福果為我說，如來！請說安樂乘。
願說學處云何行，云何聞已依教住？』
（「『請為我說自然的福德果報，如來！請說安樂乘之法。
請您開示該如何行持的學處，聽聞之後，又該如何依照教法而安住？』）

གསེར་འོད་གསེར་བཀོད་འོད་བཟངས་དེས་གསུངས་པ། །ཀྱེ་ཀྱེ་ས་ཡི་བདག་པོ་མཉན་པར་གྱིས། །
བདེ་བའི་རྒྱུ་ཡི་བསོད་ནམས་ཁྱོད་ལ་བཤད། །བསླབ་པའང་བཤད་ཀྱིས་དེ་ཕྱིར་ང་ལས་ཉོན། །

གང་གིས་སྟོང་གསུམ་རིན་ཆེན་གང་བྱས་ལ། །སྟོབས་བཅུ་མངའ་བ་རྣམས་ལ་འབུལ་བྱེད་པ། །
དེ་བས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སྨོན་བྱེད་པ། །བསོད་ནམས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འཕེལ་བར་འགྱུར། །

གང་གིས་ཞིང་རྣམས་གང་གཱའི་བྱེ་མ་སྙེད། །རིན་ཆེན་གང་བར་བྱས་ནས་སྦྱིན་པ་བྱིན། །
དེ་བས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སྨོན་བྱེད་པ། །བསོད་ནམས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འཕེལ་བར་འགྱུར། །

གང་གིས་བསྐལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་ཏུ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་མཆོད་པ་བྱེད། །
དེ་བས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སྨོན་བྱེད་པ། །བསོད་ནམས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འཕེལ་བར་འགྱུར། །

「妙金莊嚴光佛言：『噫！噫！諦聽！大地主！
當為汝說樂因福，亦說學處從我聞！
（「妙金光莊嚴佛於是這麼說道：『喂呀！喂呀！大地之主！
請諦聽！
我將為你說安樂因——福德，也會解說學處，因此，請
聽我道來！』）

「『河沙珍寶滿三千，獻諸具足十力者；
若於菩提能發願，福過於此極增長。
（「『比起某人用恆河沙數的珍寶，鋪滿三千大千世界，獻
給具足十力者，
於菩提發願，所得到的福德將遠遠超勝。）

「『若人以寶行布施，能滿佛刹如河沙；
若於菩提能發願，福過於此極增長。
（「『比起某人以恆河沙數的珍寶，鋪滿諸佛刹，而做布施，
於菩提發願，所得到的福德將遠遠超勝。）

「『若人百千萬億劫，供養一切諸眾生；
若於菩提能發願，福過於此極增長。
（「『比起某人在百千萬億劫中，供養一切眾生，
於菩提發願，所得到的福德將遠遠超勝。）

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དགྲ་བཅོམ་གྱུར། །ཡེ་ཤེས་དབང་ཐོབ་གྱུར་པ་དེ་དག་ལ། །
བསོད་ནམས་འདོད་པའི་གང་ཟག་ལ་ལ་ཞིག །བསྐལ་པ་ཁྲག་ཁྲིག་བར་དུ་མཆོད་པ་བྱེད། །
གང་གིས་སྙིང་རྗེ་བསྐྱེད་ནས་བྱང་ཆུབ་ཏུ། །རྒྱ་ཆེན་སེམས་ནི་སྐྱེད་པར་བྱེད་གྱུར་ཏེ། །
སེམས་ཅན་ལ་ལ་གང་གིས་བྱང་ཆུབ་ཏུ། །སེམས་ཀྱི་གཙོ་བོ་བསྐྱེད་པ་བྱས་ནས་ཀྱང་། །
གོམ་པ་བདུན་ནི་བོར་བའི་བསོད་ནམས་ནི། །དེ་བས་ཁྱད་པར་འཕགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། །

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་སངས་རྒྱས་ཏེ། །སྤོབས་པ་མཐའ་ཡས་ལྡན་པ་ཉིད་གྱུར་ལ། །
ཇི་ལྟར་སྔོན་གྱི་འཁོར་བའི་བསྐལ་པའི་བར། །སེམས་ཅན་གཅིག་པུས་མཆོད་པ་བྱས་པ་དང་། །
མཁས་པའི་མི་ནི་གང་ཡང་རུང་བ་ཡིས། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་ནས་ཀྱང་། །
མེ་ཏོག་གཅིག་པུ་ཕུལ་བའི་བསོད་ནམས་འདི། །དེ་བས་ཁྱད་པར་འཕགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། །

「『眾生皆成阿羅漢，彼等智力得自在，
一一眾生欲得福，供養那由他數劫；
若因生悲於菩提，而能發起廣大心——
即某眾生向菩提，而能發起最上心，
乃至向彼行七步，福德殊勝過於此。
（「『假使所有眾生都成了阿羅漢，每個想要獲得福德的人們，
於長達那由他數劫的時間中，向那些已經獲得智力自在者做供養；
或者某人因為發起悲心，而能發起廣大的菩提心——
也就是說，某個眾生能夠發最上的菩提心，
哪怕［他］只是為此向前跨出七步，其福德也將會比前者更為殊勝。）

「『假使一切眾成佛，具足無量之辯才，
往昔經劫轉生死，僅一眾生行供養；
設若有人具善巧，於勝菩提能發心，
縱或供養僅一花，福德殊勝過於此。
（「『假使所有的眾生都成佛、具足無量的辯才，
並且在先前經歷一劫又一劫的生死輪迴中，有一位眾生對其（所有諸佛）做供養；
又假設任何一個具足善巧智慧之人，能夠發起最上的菩提心，
［此人］單只是供養一朵花的福德，也將會比前者更為殊勝。）

བསྐལ་པ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་མང་པོར་ནི། །བསོད་ནམས་དེ་ཡི་བཤད་པ་བརྩམས་བྱས་ཀྱང་། །
བསོད་ནམས་འབྲས་བུ་དེ་ཡི་བཤད་པ་ནི། །ནམས་ཀྱང་ཟད་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནོ། །

[288a.6]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གསེར་བཟངས་འོད་དེས་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་གཅིག་དང་ལྡན་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་མྱུར་དུ་ཐེག་པ་བདེ་བས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་ལ། སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །ཆོས་གཅིག་པོ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བག་ཡོད་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བག་ཡོད་པ་ནི་མྱུར་དུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ། །

「『經多百千萬億劫，說彼福德猶不盡，
福德果報之言說，不能窮盡恆無盡。』
（「『就算用了數百千億萬劫的時間去解說這樣的福德，
並且解說福德的果報，也是永遠說不完的。』）

「善男子！如是世尊妙金光如來告金色王言：『大王！菩薩摩訶薩若具一法，能依安樂乘，速於阿耨多羅三藐三菩提，得證正覺，不復苦憂。云何一法？謂不放逸。大王！不放逸之菩薩，當能速得阿耨多羅三藐三菩提。

[288b.1]དེ་ལ་བག་ཡོད་པ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བསླབ་པ་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བ་དང་། དམ་བཅས་པ་ལས་མི་ཉམས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བྱམས་པས་གནས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་ལ་འདུན་པ་བརྟན་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་མི་གཏོང་བ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ལ་སྙེན་ཅིང་བསྙེན་བཀུར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་ལ་གུས་པ་དང་། ཐོས་པ་མང་པོས་ཆོག་མི་ཤེས་པ་དང་། གཞན་དག་ལ་ཆོས་ཀྱི་བགོ་བཤའ་བྱེད་པ་དང་། ཟང་ཟིང་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་པ་དང་། སྦྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་། ཡོ་བྱད་བསྙུངས་པ་རྣམས་མི་གཏོང་བ་དང་། འདོད་པ་ཆུང་བ་དང་། ཆོག་ཤེས་པ་དང་། ང་རྒྱལ་བཅོམ་པ་དང་། ཆོས་མཉན་པ་ལ་རྣ་བླགས་ཏེ་ཉན་པ་དང་། བླ་མ་ལ་གུས་པ་དང་། བཟོད་པ་ལ་གནས་པ་དང་། གནོད་སེམས་ཀྱི་ཐ་བའི་ཉེས་པ་རྣམ་པར་སྤངས་པ་དང་། ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ལ་མོས་པ་དང་། དམིགས་པར་ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྤངས་པ་དང་། ནང་དུ་ཡང་དག་འཇོག་ལ་འདུན་པ་དྲག་པོ་དང་ལྡན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བ་ལ་མི་གཡེལ་བ་དང་། འདུ་ཤེས་ཟློག་པ་དང་། བྲི་མོའི་གཏམ་རྣམ་པར་སྤོང་བ་དང་། ལུས་དང་སེམས་དབེན་པར་གནས་པ་དང་། དགོན་པར་གནས་པ་དང་། སེམས་མཉེན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་ཏུ་མི་འཛིན་པ་དང་། བདག་ལ་མི་སྟོད་པ་དང་། གཞན་ལ་མི་སྨོད་པ་དང་། འགྱོད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བར་བྱེད་པ་དང་། མངོན་པར་འབྱུང་བ་དང་། དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ་ལ་རྒྱུན་དུ་དགའ་བ་དང་། གསོང་པོར་སྨྲ་བ་དང་། བཞིན་ཁྲོ་གཉེར་མེད་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་། འགག་པ་མེད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་དང་འདྲ་བར་རྟོགས་པ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བག་ཡོད་པ་ཞེས་བྱའོ། །

「『云何不放逸？謂：不捨學處，誓不退沒；為眾生故，慈心而住，不捨眾生；欲求菩提，其心堅固，不捨精進；親近、承事諸善知識，恭敬於法，多聞無饜；能以佛法，給施他人；無財物者，亦能法施；不捨頭陀功德、恆守儉約[69]、少欲知足；能壞慢心；於聞法時，審諦而聽；恭敬無上，住於安忍，能斷害心頑鈍；於甚深空性法，能起信解；有所得見，皆悉斷除；甚樂禪定[70]；成熟眾生，無有疲厭；不隨於想[71]，斷憒鬧語；身心住於空閑、靜處；其心溫潤[72]，不著戒取[73]、不自讚毀他，心無憂悔，而能出離；常樂出家沙門性[74]，先言慰問[75]，面無顰蹙；能令人一切諸法無生無滅，亦能解悟一切諸法猶如虛空。是為菩薩不放逸。

[288b.7]རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བག་ཡོད་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སེམས་དང་། དམིགས་པར་ལྟ་བའི་སེམས་ཐ་ན་རྨི་ལམ་དུ་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བག་ཡོད་པའོ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་མྱུར་དུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། མགོ་བོ་དང་། རྐང་ལག་དང་། མིག་དང་། ཡན་ལག་དང་། ཤ་དང་། ཁྲག་དང་། རུས་པ་དང་། རྐང་དང་། ཚིལ་དང་། མདོག་དང་། པགས་པ་དང་། ལུས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏང་བ་ཡང་ཡོངས་སུ་གཏང་མི་དགོས་པར་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏོང་བར་ཡང་འགྱུར་ལ། ཐེག་པ་བདེ་བས་ཀྱང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བཙལ་བ་ལ་ཡིད་མ་[15]བརྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་གང་ཅི་བསྐྱེད་ཀྱང་རུང་སྟེ། དེ་ལ་བརྟན་པོར་གནས་ཤིང་ཞུམ་པ་མེད་པའི་སེམས་དང་ལྡན་ལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཤིན་ཏུ་བརྟན་ནོ། །

[289a.4]རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་དག་པ། འཕགས་པ་དང་མཁས་པས་བསྔགས་པ། བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་ནི་བདག་ཉིད་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གནས་པར་རིག་ནས་ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་ཉམས་སུ་མྱོང་ངོ་། །

[289a.5]རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་བྱམས་པས་གནས་པ་དང་། བསམ་གཏན་ལ་བསམ་གཏན་པ་དང་། མི་གནས་པའི་བསམ་གཏན་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གནས་ཤིང་མི་གནས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙོམས་པའི་སེམས་དང་ལྡན་པའི་བདེ་བར་གནས་པ་ཅི་འདྲ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་བདེ་བའི་རྣམ་པ་གཞན་མེད་དེ།

「『復次，大王！菩薩不放逸者，謂：乃至夢中，於聲聞心、緣覺心、有所得見，皆不作意。大王！是為菩薩不放逸。大王！菩薩若具四法，當能速於阿耨多羅三藐三菩提，得證正覺，不須布施頭、手、足、眼、肢、肉、血、骨、髓、脂、薄皮、厚皮，亦能［同於］布施一切資財，依安樂乘，於阿耨多羅三藐三菩提，得證正覺。云何四法？大王！此中，菩薩求諸善法，其心堅定；凡所發起善根，悉能篤實受行[76]，心不怯弱，是於大乘極為堅固。

「『復次，大王！菩薩戒蘊極為清淨，聖者、智者之所稱歎，阿耨多羅三藐三菩提之所攝受[77]。彼能知『我住於戒』，心得法喜。

「『復次，大王！菩薩以慈安住，能修禪定[78]、不住禪定。大王！菩薩能住三昧，於無所住，心能作意；於諸眾生，平等一心；住安樂中。餘處安樂，無如是相。

[289a.7]རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཆོས་ལ་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་འདི་ལྟར་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་རྟོག་སྟེ། འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་སྟོང་པ་སྟེ། འདི་ལ་བདག་གམ། སེམས་ཅན་ནམ། སྲོག་གམ། གང་ཟག་གམ། ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་གང་ཡིན་པའམ། ཡོངས་སུ་བཏང་བ་གང་ཡིན་པའམ། ལེན་པ་གང་ཡིན་པའམ། བཟོད་པར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པའམ། གང་ལ་བཟོད་པར་བྱ་བའམ། བཟོད་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པའམ། རྩོམ་པ་གང་ཡིན་པའམ། གང་གི་ཕྱིར་རྩོམ་པའམ། བསམ་གཏན་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པའམ། བསམ་གཏན་དུ་བྱ་བ་གང་ཡིན་པའམ། སྒོམ་པར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པའམ། བསྒོམ་པར་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་གང་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་མོ། །

[289b.2]དེ་དེ་ལྟར་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོག་པ་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་རིག་ནས་དམིགས་པར་ལྟ་བ་གང་ལ་ཡང་མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་ལ་བདེ་བར་ཡང་གནས་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་བཞི་པོ་དེ་དག་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ནི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པར་མྱུར་དུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ། །

[289b.4]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དགུ་བཅུ་རྩ་དགུ་རི་བའི་གོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་ལ་ཕུལ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བློ་བ་རྗེ་བའི་སླད་དུ་བདག་གིས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ་ཞེས་གསོལ་ནས།

[289b.6]དེའི་ཚེ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་དག་གསོལ་ཏོ། །

བདག་ནི་ཞུམ་པ་མ་མཆིས་སེམས་ཀྱིས་སུ། །མི་མཆོག་སྤྱན་སྔར་ཚིག་ནི་གསོལ་བར་བགྱི། །

「『復次，大王！菩薩如實於法起念，如實作念：是等一切行相[79]皆空；此中，若我、眾生、命者、補特伽羅，若布施者、布施事、受施者、安忍者、安忍境、安忍事，乃至精進者、精進因、禪定者、禪定事、修習者、修習事，皆悉無有。

「『彼如實作是念，而於一切有為法，知為性空，於無所得見，畢竟無有耽著，而住於樂。大王！若菩薩摩訶薩，具足是等四法，能具一切樂，速於阿耨多羅三藐三菩提，得證正覺。』

「善男子！如是，金色王以細布布施，值九百九十萬俱胝[80]，供養如來，於世尊妙金光如來・應供・正遍知，而作是言：『世尊！為轉一切眾生心，我當發阿耨多羅三藐三菩提心。』

「復說是等偈言：

「『我今當於勝人[81]前，無有怯弱而啟白。

（「『我將以毫無膽怯之心，在人中最勝者面前稟報。）

སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སྙིང་རྗེ་བསྐྱེད་ནས་ཀྱང་། །འདྲེན་པ་སེམས་ནི་བྱང་ཆུབ་གཞོལ་བར་བགྱི། །
བདག་ལ་ནམས་ཀྱང་གཡོ་སྒྱུ་མ་མཆིས་ཏེ། །སྟོབས་བཅུ་ལྡན་པས་བདག་གི་བསམ་པ་མཁྱེན། །

ཡོན་ཏན་མངའ་བ་གྲགས་ཆེན་འདྲ་བ་ནི། །ལྷ་མི་གཞན་ལ་བདག་གིས་དབང་མ་མཆིས། །
བདག་ནི་སྡུག་ནམས་སྐྱབས་དང་སྐྱོབ་པ་དང་། །དཔུང་གཉེན་གྱུར་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ནམས་དགྲོལ། །

ཁྱུ་མཆོག་བདག་ཉིད་བདེ་ལ་གནས་ནས་ཀྱང་། །སྲོག་ཆགས་རྣམས་ནི་བདག་གིས་བདེ་ལ་དགོད། །
འདྲེན་པ་བདེ་གཤེགས་གསུངས་པའི་ཆོས་གང་དག །དེ་ལ་བདག་ནི་སྤྱོད་ཕྱིར་གནས་པར་བགྱི། །

「『導師！我當於眾生，發起悲心趣菩提。
我當恆時不諂誑，具十力者鑑我心！
（「『導師！我應當對所有眾生都發起悲心，並且培養志求菩提之心。
我無論何時都不虛偽狡詐。惟願具足十力者鑑知我的心思！）

「『如是洪名具功德，餘諸人天未之有，
我成苦眾歸救者，亦成依怙釋苦難。
（「『如此擁有功德、名稱廣大者，乃是其他天人、人類所沒有的。
願我成為苦痛眾生的歸依處、拯救者以及仰靠的對象，為他們開解苦難之法。）

「『牛王[82]！願我住安樂，亦令含生住樂中，
導師善逝所說法，我悉奉行而安住。
（「『牛王！願我處於安樂之中，而且能使眾生也住於安樂。
導師善逝所說的任何法，我都會加以奉行並住於其中。）

འདྲེན་པ་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ནི་ལྷ་མིས་མཆོད། །དེ་ལྟར་བདག་ཀྱང་མི་རྣམས་མཆོད་རྟེན་ཤོག །
བྱང་ཆུབ་ཐམས་ཅད་མཆོག་ནི་ཚོལ་བགྱིད་ཅིང་། །བསྐལ་པ་མང་པོར་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པར་བགྱི། །
ཟས་སྐོམ་གོས་དང་ཤིང་རྟ་བཞོན་པ་དང་། །གསེར་དངུལ་རིན་ཆེན་དུ་མའི་སྦྱིན་པ་བགྱི། །

འདྲེན་པ་བདག་ནི་བསླབ་ལ་གུས་པར་བགྱིད། །དེ་ནི་ཇི་བཞིན་ཡོངས་སུ་བསྲུང་བར་བགྱི། །
ཉམས་པར་མི་བགྱིད་གང་ལའང་གནས་མི་བགྱིད། །འདྲེན་པ་བདག་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པར་བགྱིད། །

སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སྙོམས་པའི་བསམ་པ་ཡིས། །སྲོག་ཆགས་རྣམས་ལ་བྱམས་པའི་སེམས་སུ་བགྱི། །
བཀུར་སྟི་བགྱིས་དང་བཀུར་སྟི་མ་བགྱིས་ལ། །མཐོ་བར་འགྱུར་དང་དམའ་བར་འགྱུར་མ་མཆིས། །

「『導師！人天所應供，願我亦成眾所供。
勤求最上菩提果，我當經劫行布施——
飲食衣服與車乘，金銀眾寶皆給施。
（「『導師！您受天人與人們所供養。同樣地，願我也成為眾人所供養的對象。
我當尋覓一切菩提中的最上者，歷經多劫而行布施——包括飲食、衣服、馬車、黃金、白銀、多種珍寶等，都應當布施。）

「『導師！我當敬學處，如是我當善護戒！
不令退失無所住，導師！我當持淨戒。
（「『導師！我會恭敬學處，同樣地，我也會好好守護學處！不使學處退失，同時也不住於任何［非戒之］處。導師！我將會清淨持戒。）

「『於諸眾生心平等，普於含生懷慈心；
若行承事若不行，高低貴賤無差殊。
（「『我將以平等心看待一切眾生，以此對所有眾生懷抱慈心。
無論是否做了承事，我都不會以高低貴賤來看待眾生。

བསྐལ་པ་བྱེ་བ་མང་པོ་བསམ་ཡས་པར། །བདག་ནི་ཇི་སྲིད་སྟོན་ཆད་འཁོར་བར་གྱུར། །
མི་དཔའ་ཁྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་སྲིད་དུ། །སེམས་ཅན་གཅིག་གི་ཕྱིར་ཡང་སྤྲོ་བར་བགྱི། །

ལྷ་མིའི་འདྲེན་པ་བདེ་གཤེགས་གསུངས་པ་ཡི། །བསམ་གཏན་བདེ་བ་དེ་ལ་གནས་པར་བགྱི། །
འདྲེན་པ་བསམ་གཏན་བདེ་ལ་རེག་གནས་ཤིང་། །རྟག་ཏུ་དགོན་པའི་གནས་སུ་གནས་པར་བགྱི། །

བདག་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་ངེས་པར་བགྱི། །ལྟ་བ་ལ་ནི་རྟེན་པར་ཡོང་མི་བགྱིད། །
དམའ་བའི་སྤྱོད་པ་རྟག་ཏུ་རྣམ་པར་སྤང་། །མཆོག་གི་སྤྱོད་པ་དྲི་མེད་སྤྱད་པར་བགྱི། །

[290a.6]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་གིས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་མ་ཐག་པ་དེའི་མོད་ལ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་རབ་ཏུ་གཡོས་སོ། །

「『多俱胝劫難思議，流轉生死我已歷，
但能依止於勇士，為一眾生亦願樂。
（「『在不可思議多的劫波之中，我曾經流轉於生死輪迴中；
只要我能夠依靠勇士您，那怕只為了一個眾生［而流轉生死］我也願意。）

「『人天導師善逝語，願住所說禪悅中。
導師！願我受禪悅，常得依止寂靜處。
（「『願我能夠安住於天人與人們的導師善逝所說的禪定之喜悅。
導師！願我能夠體驗禪悅，並總是能夠安住在寂靜處。）

「『我於空性當決定，永不依於諸見地。
畢竟斷除諸劣行，無垢勝行皆當行。』
（「『我應當對空性發起定解，並且不依賴見地。
願我總是能夠斷除卑劣的行為，並且奉行完美無瑕、最殊勝的行持。』）

「善男子！如是，金色王發阿耨多羅三藐三菩提心時，三千大千世界即出六種震動。

[290a.7]རྒྱལ་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་པོ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །ཁྱིམ་བདག་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་པོ་དེ་དག་དང་། ཚོང་དཔོན་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་པོ་དེ་དག་དང་། བུ་དང་། བུ་མོ་དང་། ཆུང་མ་དེ་དག་དང་། གཞན་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་ཆེན་པོ་དེ་དག་དང་། ལྷའི་བུ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་རྣམས་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེའི་རྗེས་སུ་སློབ་ཅིང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དེས། བུ་ཐུ་བོ་རྒྱལ་པོར་བཙུག་གོ། །བཙུག་ནས་ཀྱང་བུ་རྣམས་དང་། བུ་མོ་རྣམས་དང་། ཆུང་མ་རྣམས་དང་། ཚོང་དཔོན་དང་། ཁྱིམ་བདག་དང་། བློན་པོ་དང་། རྒྱལ་ཕྲན་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྲོག་ཆགས་བྱེ་བས་བསྐོར་ཏེ་དད་པས་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་ངོ་། །དེ་དག་དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་ལོ་ཁྲིའི་བར་དུ་ཚངས་པར་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ཡོངས་སུ་བྱང་བ་སྤྱད་དོ། །རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་གིས་ཀྱང་མངོན་པར་ཤེས་པ་བསྒྲུབས་ནས་མང་དུ་ཐོས་པའི་མཐར་ཕྱིན་པར་གྱུར་ཏོ། །བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱང་བསྒྲུབས་སོ།།

[290b.4]དེ་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དང་། ལྷག་པའི་བསམ་པ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་དེས་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པས་སངས་རྒྱས་ཉི་ཁྲི་མཉེས་པར་བྱས་ཏེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ན་བཟའ་དང་། ཞལ་ཟས་དང་། གཟིམས་ཆ་དང་། གདན་དང་། སྨན་གྱི་གསོས་སྨན་དང་། ཡོ་བྱད་ཀྱིས་བསྙེན་བཀུར་བྱས། བླ་མར་བྱས་ནས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐད་དུ་དད་པས་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་ངོ་། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་གཞན་ཞིག་ཡིན་པ་སྙམ་དུ་ཁྱོད་སོམ་ཉི་འམ། ཡིད་གཉིས་སམ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ན་རིགས་ཀྱི་བུ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་མི་བལྟའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་འདི་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་ཏུ་གྱུར་ཏོ།།

「彼等八萬四千王，亦皆發起阿耨多羅三藐三菩提心。彼等八萬四千長者、八萬四千商主，童子、童女、后妃及諸眾人，並八萬四千天子，隨學金色王，悉發阿耨多羅三藐三菩提心。善男子！如是，金色王立太子為王，立已，乃偕諸童子、童女、后妃、商主、長者、大臣，及諸小王、俱胝含生圍遶，悉以信心，捨俗出家。彼等既如是出家已，於一萬歲，常修梵行，清淨鮮白。金色王亦成就神通，多聞究竟，成就慈心三昧。

「彼以是善根力故，亦以安住清淨增上意樂之力故，［常］為轉輪聖王，令二萬諸佛歡喜，即：以諸衣服、食物、臥具、坐具、醫藥、資具，尊重、承事諸佛世尊；亦於諸佛世尊前，發生信心，捨俗出家。善男子！彼時金色王，豈異人乎？汝勿懷疑[83]！善男子！勿造斯觀！何以故？是彌勒菩薩摩訶薩，於彼時即為金色王。

[290b.7]རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་ཚངས་པར་གྱུར་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་ལ་མཆོད་པའི་ལས་ལ་བརྩོན་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་གཞན་ཞིག་ཡིན་པ་སྙམ་དུ་ཁྱོད་སོམ་ཉི་འཚམ། ཡིད་གཉིས་སམ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ན་རིགས་ཀྱི་བུ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་མི་བལྟའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་པར་རྩེ་བ་ཁྱོད་ཉིད་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་ཚངས་པར་གྱུར་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་བཅོམ་ལྡན་འདས་གསེར་བཟངས་འོད་དེ་ལ་བསྙེན་བཀུར་དང་རིམ་གྲོ་བྱེད་པར་སྤྲོ་བར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་གཞན་ཞིག་ཡིན་པ་སྙམ་དུ་ཁྱོད་སོམ་ཉི་འཚམ། ཡིད་གཉིས་སམ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ན་རིགས་ཀྱི་བུ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་མི་བལྟའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ང་ཉིད་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དུ་གྱུར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་མ་བསྐྱེད་པར་མི་གནས་པའི་སེམས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་ལ་བསྙེན་བཀུར་བྱས་སོ། །

[291a.3]རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་སེམས་ཅན་ཇི་སྙེད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་གསེར་མདོག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་དག་གི་ནང་ན་ཐ་ན་སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལས་ཕྱིར་ལྡོག་པ་ངས་མ་མཐོང་སྟེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ཤེས་རབ་ཆེ་བ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་བ་ཤ་སྟག་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་ཤིང་། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐ་དད་པ་དག་ཏུ་མཚན་ཐ་དད་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་གྱུར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་དུ་བྱུང་ནས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་ནས་ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་སོ། །

[291a.6]དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ང་དང་། ཁྱོད་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱམས་པ་དང་། འཁོར་འདིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འདུས་པ་གང་ཡིན་པ་འདི་དག་གིས་ཀྱང་མཐོང་ངོ་། །མཆོད་པ་བྱས་སོ། །བསྙེན་བཀུར་བྱས་སོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དག་གི་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་བཟུང་ངོ་། །

「善男子！彼時作梵天王[84]而於世尊妙金光如來．應供．正遍知前，精進供養事者，豈異人乎？汝勿懷疑！善男子！勿造斯觀！何以故？遊戲！汝於彼時，即為梵天。善男子！彼時釋提桓因，於世尊妙金光，承事、恭敬，有所好樂者，豈異人乎？汝勿懷疑！善男子！勿造斯觀！何以故？我於彼時，即天帝釋提桓因也。未於菩提發心，以無所住心[85]，承事如來。

「善男子！彼時一切眾生，與金色王俱發阿耨多羅三藐三菩提心；是中，下至一眾生，退轉於阿耨多羅三藐三菩提心者，我未曾見。彼等皆具廣大智慧、廣大精進，修證菩提分法，圓成六波羅蜜多，於諸佛土，在在處處，各各名號，而成如來，出於世間，悉皆轉妙法輪，入般涅槃。

「我今與汝、彌勒菩薩，及來此眷屬會上諸菩薩摩訶薩，皆悉已見彼等如來．應供．正遍知，供養、承事彼等，亦皆受持彼等如來之妙法。」

[291a.7]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དེ་ཙམ་དུ་ཡུན་རིང་དུ་ཐོགས་པ་དང་། བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡང་དེ་ཙམ་དུ་དཀའ་བ་ནི་ངོ་མཚར་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། དེར་སྲོག་ཆགས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དེ་སྙེད་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེའི་གསུང་རབ་ལ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ནི་མ་བསྐྱེད་པའི་སླད་དུའོ། །

[291b.3]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། ཁྱོད་ཇི་སྐད་ཟེར་བ་བཞིན་དུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདི་ནི་ཡུན་རིང་དུ་ཐོགས་སོ། །བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡང་དཀའོ། །

[291b.4]རིགས་ཀྱི་བུ་ངས་མངོན་པར་ཤེས་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་གསེར་བཟངས་འོད་དེའི་སྔོན་རོལ་དང་དེའི་འོག་ཏུ་ཡང་སངས་རྒྱས་མང་པོ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་ཕྲག་འབུམ་དག་ལ་ངས་རི་མོ་བྱས། མཆོད་པ་བྱས། བཀུར་སྟི་བྱས། བླ་མར་བྱས་མོད་ཀྱི། དེ་སྲིད་དུ་ངས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་མ་བསྐྱེད་དེ་གཞན་དུ་ནང་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་དག་དེ་ཙམ་དུ་མཛེས་ཤིང་དེ་ཙམ་དུ་བལྟ་ན་སྡུག་ལ། དེ་ཙམ་དུ་སྙིང་དུ་སྡུག་པ་ནི་ངོ་མཚར་ཏོ་སྙམ་སྟེ། དེ་དག་ལ་ངའི་སྡུག་པའི་སེམས་དང་། དགའ་བ་དང་། གུས་པ་སྐྱེད་པར་ཟད་དེ། ངས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སེམས་མ་བསྐྱེད་དོ། །

爾時，遊戲菩薩摩訶薩白世尊言：「世尊！阿耨多羅三藐三菩提經久若此，於阿耨多羅三藐三菩提發心甚難若此。甚為希有！何以故？雖百千俱胝那由他眾生，於彼世尊妙金光如來・應供・正遍知教中[86]，發阿耨多羅三藐三菩提心，世尊猶未發心故。」

世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！如是！如汝所說，阿耨多羅三藐三菩提，當經久遠；阿耨多羅三藐三菩提心，甚難發起。

「善男子！我念過去[87]，世尊妙金光如來・應供・正遍知出世前後，我於多百千俱胝那由他諸佛前，供養、承事、尊重，如是猶未能發阿耨多羅三藐三菩提心。甚者，還作此念：『是諸佛世尊，端嚴殊妙，見者心歡若此！適意若此！甚為希有！』然我於彼等唯作可愛想，唯發歡喜心、恭敬心，猶未能發阿耨多羅三藐三菩提心。

[291b.7]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བས་ན་རྣམ་གྲངས་འདིས་ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་ལྟར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དཔག་ཏུ་མེད་གྲངས་མེད་པ་དག་དང་། རང་སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དཔག་ཏུ་མེད་གྲངས་མེད་པ་དག་དང་། ཉན་ཐོས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དཔག་ཏུ་མེད་གྲངས་མེད་པ་དག་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་མཆོད་པ་བྱས་སུ་ཟིན་ཀྱང་དེ་སྲིད་དུ་ཡང་དེ་དག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་མི་སྐྱེད་དེ། གཞན་དུ་ན་ཕྱིས་གང་གི་ཚེ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་འདུས་པར་གྱུར་པ་དེའི་འོག་ཏུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་ཟད་དོ། །

[292a.2]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེའི་ཚེ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་དག་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

དང་པོར་ང་ནི་དོན་དམ་གཟིགས་པ་དང་། །གྲགས་པ་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་སོན། །
མི་མཆོག་སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་དང་། །བསམ་ཡས་རྣམས་ལ་གུས་པས་མཆོད་པ་བྱེད། །

དང་པོར་ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་རྣམས་མཆོད་ཀྱང་། །བདག་ནི་མཁས་པ་ཆོས་ཀུན་ཤེས་པའི་མཆོག །
འཇིག་རྟེན་མཆོད་རྟེན་སངས་རྒྱས་གྱུར་ཅིག་ཅེས། །དེ་སྲིད་དུ་ཡང་སེམས་ནི་སྐྱེད་མི་བྱེད། །

「善男子！是故，以此因緣，汝應如是知之：於無量無數百千俱胝那由他諸佛、無量無數百千俱胝那由他緣覺、無量無數百千俱胝那由他聲聞前，諸菩薩雖行諸供養，猶不能發阿耨多羅三藐三菩提心。甚者，唯於未來世，廣集善根，乃能發阿耨多羅三藐三菩提心。」

爾時，世尊復以偈頌曰：

「首先於見勝義者、具大名稱慧究竟，
難思俱胝那由他　勝人佛陀我敬供。
（「首先，向那些已經見到勝義、名稱廣大、智慧已經到達彼岸、
人中之最、不可思議的俱胝那由他諸佛，我恭敬地行供養。）

「我雖先供眾德源，欲成上智達諸法，
且成佛受世間供；如是猶不能發心。
（「我雖然先供養了諸位功德之源者，希望能夠成為最上乘的智者，博通一切法，
也希望成為世間供養的對象——佛陀；但那樣仍然不足以發心。）

དེ་དག་རང་རྒྱལ་བྱེ་བ་སྙེད་ལ་ཡང་། །གུས་པ་བསྙེད་ནས་མཆོད་པ་བྱེད་མོད་ཀྱི། །
མི་འདུལ་ཁ་ལོ་སྒྱུར་བ་རྫོགས་སངས་རྒྱས། །ཐུར་ཅེས་སེམས་ནི་དེ་སྲིད་སྐྱེད་མི་བྱེད། །

གུས་པ་རྒྱ་ཆེན་ཡང་དག་བསྐྱེད་ནས་ཀྱང་། །དབང་དུ་གྱུར་པ་བྱེ་སྙེད་མཆོད་མོད་ཀྱི། །
ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་མི་མཆོག་འདྲ་བར་ནི། །དེ་སྲིད་དུ་ཡང་སེམས་ནི་སྐྱེད་མི་བྱེད། །

དོན་དམ་གཟིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་མཐོང་ནས། །དགའ་བའི་ཤུགས་ནི་རྒྱ་ཆེན་བསམ་མི་ཁྱབ། །
མཁས་པ་མི་འདུལ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སུ། །ཐུར་ཅེས་སེམས་ནི་དེ་སྲིད་སྐྱེད་མི་བྱེད། །

「彼等恭敬而供養，俱胝數之辟支佛，

欲成正覺調御師；如是猶不能發心。

（「人們雖然對俱胝數的緣覺起恭敬心而行供養，

希望成為調伏眾人的調御師、正覺者；但那樣仍然不足

以發起菩提心的。）

「雖然真發大恭敬，供養俱胝具力者，

其如智海人中勝；如是猶不能發心。

（「雖然真實發起強烈的恭敬心，供養了俱胝數的所有具力

者——

［他們］智慧如海、就像人中最勝者一樣；但仍然不足以

發起菩提心的。）

「親睹諸見勝義者，歡喜力盛難思議，

欲成御眾智者佛；如是猶不能發心。

（「雖然親睹那些已經見到勝義者的色身，所生的歡喜心，

力量強大、難以思議，

希望能夠成為智者、調伏眾人者、正覺者；但仍然不足

以發起菩提心的。）

གང་ཚེ་དེ་དག་བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེན་བསག །ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་བདེན་པ་བསྒོམས་པ་ན། །
འདྲེན་པ་མི་རྣམས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས། །བྱང་ཆུབ་དོན་དུ་སེམས་ནི་སྐྱེད་པར་བྱེད། །

དེ་དག་གིས་ནི་བསྐལ་པ་བྱེ་བ་སྙེད། །བསྙེན་བཀུར་བྱས་པས་བསོད་ནམས་ཚོགས་བསགས་ནས། །
སེམས་དགེ་བ་དང་འཇམ་ཞིང་མཉེན་པ་ཡིས། །དེ་ཚེ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་དེ། །

བདག་གིས་དགེ་བའི་རྩ་བ་གང་བསགས་པ། །དེས་ནི་བདག་ཀུང་ཐམས་ཅད་གཟིགས་གྱུར་ཅིག །
ནམས་ཀུང་བདག་གི་སྨོན་ལམ་ཉམས་མ་གྱུར། །དེ་དག་དེ་སྐད་སྨོན་ལམ་འཇུག་པར་འགྱུར། །

བདག་གིས་དགེ་བའི་རྩ་བ་གང་བསགས་པ། །དེས་ནི་སྲོག་ཆགས་ཐམས་ཅད་རྒལ་གྱུར་ཅིག །
མི་དགེའི་ལས་ནི་བདག་གིས་གང་བྱས་པ། །དེ་ཡི་འབྲས་བུ་མི་བཟད་བདག་གིས་སྤང་། །

「廣大積聚眾福德，修習身心之真諦[88]，
欲成導師人中勝；彼時乃能發是心。
（「只有累積了廣大的福德、修習了身與心的真諦，
希望成為導師、人中最勝者；屆時才足以發心。）

「彼等盡於俱胝劫，承事積聚眾福德，
心向於善復柔和[89]；彼時乃能發是心。
（「憑藉著那些，並於俱胝劫中做承事，累積福德資糧，
使得心向於善法，變得柔和而溫潤；屆時才足以發心。）

「我以所造諸善根，願能成就一切智，
是願常得不退轉，彼等願皆如是行。
（「以我所造的任何善根，願能令我也獲得普見一切的果位，
無論何時，願我所發的願都不會退失，並能如所發願那般
實現。）

「我以所造諸善根，一切含生皆越度；
往昔所造不善業、其難忍果我悉斷。
（「以我所造的任何善根，願能令一切眾生都超越［三有
輪迴］，
凡是我所曾造下的任何不善業，以及其難忍的果報，
願我都能夠加以斷絕。）

མཐུ་དང་བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པོ་བསྐྱེད་ནས་ནི། །ཕྱི་ནས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་ཀྱང་བསྐྱེད། །
སེམས་ནི་ནམས་ཀྱང་ཞུམ་པར་མ་གྱུར་ཅིག །དགའ་བ་རྒྱ་ཆེན་བསམ་ཡས་ཐོབ་གྱུར་ཅིག །

མཁས་པ་སེམས་ལ་དམིགས་པར་མི་བྱེད་དེ། །བྱང་ཆུབ་མི་དམིགས་བདག་ཉིད་ཀུན་མི་དམིགས། །
ཆོས་འདི་མཐའ་དག་སྟོང་པར་ཤེས་ན་ནི། །དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བརྗེད་མི་འགྱུར། །

[292b.3]དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅིའི་སླད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ། བྱམས་པ་ཞེས་བགྱི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་འདིས་མིང་འདི་ག་ལས་རྙེད་ལགས།

[292b.5]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་སྔོན་བྱུང་བ་འདས་པའི་དུས་ན་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་པ་བས་ཀྱང་ཆེས་གྲངས་མེད་པ་ཡུན་རིང་པོ་ཚད་མེད་པ་འདས་པ་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རིག་པ་དང་ཞབས་སུ་ལྡན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པ། འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ། སྐྱེས་བུ་འདུལ་བའི་ཁ་ལོ་སྒྱུར་བ་བླ་ན་མེད་པ། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རིན་ཆེན་གདུགས་ཞེས་བྱ་བ་འཇིག་རྟེན་དུ་བྱུང་སྟེ། རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རིན་ཆེན་གདུགས་དེ་བཙས་མ་ཐག་ཏུ་གོམ་པ་བདུན་བོར་བ་ན་གནས་གཙང་མའི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་སྟེང་གི་བར་སྣང་ལ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱི་གདུགས་བཟུང་ངོ་། །རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་དེས་ཀྱང་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་སྣང་བར་བྱས་སོ། །དེར་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱི་མ་འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རིན་ཆེན་གདུགས་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྒྲ་བསྒྲགས་ཏེ། དེས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེའི་མཚན་རིན་ཆེན་གདུགས་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར་ཏོ། །

「威力精進堅固心，復發心向勝菩提，
願此心終不怯弱，得難思議大歡喜。
（「威力、精進心，加上發起堅固心，從而能於最上的菩提發心，
願此心永遠不會膽怯喪志，而證得不可思議的大歡喜。）

「智者心應無所得，不緣菩提不緣我，
若識一切諸法空，以是不忘菩提心。」
（「智者在心中一無所緣，既不緣菩提，也不緣一切我［人我與法我］。
若能懂得一切諸法都是空，便不會忘失菩提心。」）

［世尊］說是語已，遊戲菩薩摩訶薩問世尊言：「世尊！彌勒菩薩摩訶薩，云何名為彌勒？從何得名彌勒菩薩摩訶薩？」

世尊告遊戲菩薩摩訶薩曰：「善男子！過去無量久遠、無量阿僧祇劫前，有佛出世，號寶蓋如來・應供・正遍知・明行足・善逝・世間解・無上士調御丈夫・天人師・佛・世尊。善男子！當其生已，行七步時，淨居諸天人，乃將七寶傘蓋，執於空中。是寶蓋於三千大千世界，普能明照。爾時[90]，諸天咸出是語：『噫！此［童］當成如來，號為寶蓋。』是故，彼如來乃號為寶蓋。

[293a.2]དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་གདུགས་དེའི་གསུང་རབ་ལ་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཚོང་དཔོན་གྱི་རིགས་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། རིགས་ཀྱི་བུ་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེ་བསོད་སྙོམས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རིན་ཆེན་གདུགས་དེའི་བསྟན་པ་ལ་བབ་པ་ན་འཛམ་བུའི་གླིང་དེ་ན་གྲོང་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཡོད་དོ། །གྲོང་ཁྱེར་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཡོད་དོ། །གྲོང་རྡལ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཡོད་དོ། །ཡུལ་འཁོར་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཡོད་དོ། །ཚོང་འདུས་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཡོད་དོ། །དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེ་ཡང་གྲོང་དང་། གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་རྡལ་དང་། ཡུལ་འཁོར་དང་། ཚོང་འདུས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དུ་བསོད་སྙོམས་ཀྱི་ཕྱིར་རྒྱུ་བར་གྱུར་ལ། དེ་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། ནམ་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་ཚང་བར་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་མ་བཀོད་ཀྱི་བར་དུ་བདག་གིས་ཟན་མི་བཟའོ་སྙམ་མོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེས་དེ་ལྟ་བུའི་ཡི་དམ་དེ་བཅས་ནས་གྲོང་རྣམས། གྲོང་ཁྱེར་རྣམས། གྲོང་རྡལ་ལམས། ཡུལ་འཁོར་རྣམས། ཚོང་འདུས་གང་དང་གང་དུ་བསོད་སྙོམས་ཀྱི་ཕྱིར་རྒྱུ་བ་དེ་དང་དེར་ནམ་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་ཚང་བར་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་མ་བཀོད་ཀྱི་བར་དུ་ཟན་མི་ཟའོ། །

[293a.7]རིགས་ཀྱི་བུ་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེས་གང་གི་ཚེ་ཉི་མ་གཅིག་གིས་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་པ་དེའི་དུས་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །གང་གི་ཚེ་ཉི་མ་གཉིས་ཀྱིས་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་པ་དེའི་དུས་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །དེས་ཟན་བཅད་ནས་ཉི་མ་གསུམ་པའི་ཚེ་ཟན་ཟའོ། །གང་གི་ཚེ་ཉི་མ་གསུམ་གྱིས་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་པ་དེའི་དུས་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །ཉི་མ་བཞིས་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་ཚང་བར་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་པ་དེའི་དུས་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་གང་གི་ཚེ་ཉི་མ་ལྔ་དང་། དྲུག་དང་། བདུན་གྱིས་སྲོག་ཆགས་བརྒྱ་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་པ་དེའི་དུས་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད་དེ། དེ་ཞག་བདུན་གྱི་བར་དུ་ཟན་ཆད་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྙིང་རྗེ་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཡོངས་སུ་མི་སྐྱོ་སྟེ་ཞག་བརྒྱད་པའི་ཚེ་ཟན་ཟའོ། །

「彼時，寶蓋如來・應供・正遍知教中，有一比丘，名曰『堅慧』，從商主種姓而來出家。善男子！堅慧比丘外出乞食。爾時，於此閻浮提，屬寶蓋如來教者[91]，凡八萬四千村落、八萬四千城邑、八萬四千聚落、八萬四千國土、八萬四千市肆。堅慧比丘，乃入一一村落、城邑、聚落、國土、市肆乞食。彼作是念：『若未能令一百含生住於五戒[92]，則我當不受食。』善男子！堅慧比丘既如是受行，為乞食故，或入村落，或入城邑、聚落、國土、市肆，往返遊行，乃至未令一百含生住於五戒，則不受食。

「善男子！彼時，堅慧比丘曾用一日，乃令一百含生住於五戒。亦曾用二日，乃令一百含生住於五戒；彼行斷食，至第三日，乃受飲食。曾用三日，乃令一百含生住於五戒；曾用四日，乃令一百含生住於五戒。善男子！彼時，亦曾用五日、六日，乃至七日，乃令一百含生住於五戒。彼於眾生起悲心故，雖斷食七日，心無所厭，至第八日，乃受飲食。

[293b.3]རིགས་ཀྱི་བུ་རྣམ་གྲངས་དེ་ལྟ་བུས་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེས་ལོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གི་བར་དུ་ཡོངས་སུ་མི་སྐྱོ་བའི་སེམས་ཀྱིས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་དེ་དག་ཏུ་སོང་ཞིང་གྲོང་དང་། གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་རྡལ་དང་། ཡུལ་འཁོར་དང་། ཚོང་འདུས་དེ་དག་ཏུ་སོང་ནས་སེམས་ཅན་དེ་དག་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེས་ལོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་པོ་དེ་དག་འདས་ནས་སྲོག་ཆགས་སྐྱེས་པ་དང་། བུད་མེད་དང་། ཁྱེའུ་དང་། བུ་མོ་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་དོ། །

[293b.5]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེ་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། བདག་གིས་སེམས་ཅན་མང་པོ་འདི་དག་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་ཟིན་གྱིས། བདག་གིས་འདི་དག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་གཟུད་གོར་མ་ཆག་གོ་སྙམ་སྟེ། དེ་དེ་དག་གི་ཐད་དུ་སོང་ནས་ལོ་བཞི་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་གི་བར་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྔགས་པ་བརྗོད་དོ། །ཆོས་ཀྱི་བསྔགས་པ་བརྗོད་དོ། །དགེ་འདུན་གྱི་བསྔགས་པ་བརྗོད་དོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྔགས་པ་བརྗོད་དོ། །སེམས་ཅན་བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ་ལ་བཀོད་པ་གང་ཡིན་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་གི་ནང་ནས་ལོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་པོ་གཞན་འདས་ནས་སྲོག་ཆགས་བྱེ་བ་ཕྲག་སུམ་ཅུ་ཚང་བ་གང་དག་སྔོན་གྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་དགེ་བའི་རྩ་བ་བསྐྱེད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པ་དེ་དག་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལ་བཙུད་དོ། །ལྷག་མ་དམན་པ་ལ་མོས་པ་རྐྱེན་གྱི་མཐུ་དང་ལྡན་པ་དེ་དག་ནི་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་དུ་བཙུག་གོ། །

[294a.1]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེ་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། བདག་གིས་སེམས་ཅན་འདི་དག་ཐེག་པ་གསུམ་པོ་ལ་མོས་པར་བྱས་ཟིན་གྱིས། བདག་གིས་སེམས་ཅན་འདི་དག་བག་ཡོད་པར་གནས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཏིང་ངེ་འཛིན་འདི་ལ་གཟུད་པ་བསྟན་ཏོ་སྙམ་མོ། །

「善男子！以是因緣，堅慧比丘以無厭心，入諸大城、村落、城邑、聚落、國土、市肆，令彼處眾生，住於五戒，經八萬四千年。善男子！過八萬四千歲，堅慧比丘乃令諸含生，或男子，或女人、童子、童女，凡三百六十萬俱胝那由他數，住於五戒。

「善男子！如是，堅慧比丘作是念：『我已令是等眾生住於五戒，我必當能令趣阿耨多羅三藐三菩提。』即往彼眾前，讚歎於佛、讚歎於法、讚歎於僧、讚歎大乘，經四萬二千年。又過八萬四千歲，於是等眾生中，彼所令住五戒者，三億含生於過去佛世所生廣大善根，心生信解，乃令彼等悉趣阿耨多羅三藐三菩提；其餘眾生信解小法，以是緣故，則令彼等於緣覺菩提及聲聞乘發心。

「善男子！如是，堅慧比丘作是念：『我已令是等眾生信解三乘。是以為令是等眾生，常不放逸，我當示教，令入此三昧。』

[294a.2]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེས་ཡང་ལོ་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་གི་བར་དུ་སྲོག་ཆགས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་པོ་དེ་དག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དམིགས་པའི་ལུང་ཕོག་གོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེས་སྲོག་ཆགས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་པོའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཅི་ནས་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒྲུབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟ་བུར་གདམས་ངག་བསྟན་ཅིང་། དེ་ལྟ་དེ་ལྟ་བུར་རྗེས་སུ་སྟོན་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟར་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེ་གང་གི་ཚེ་གྲོང་དུ་འགྲོ་བ་དེའི་ཚེ་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་ཏེ་འགྲོའོ། །དེ་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་ནས་གྲོང་ངམ། གྲོང་ཁྱེར་རམ། གྲོང་རྡལ་ལམ། ཡུལ་འཁོར་རམ། ཚོང་འདུས་སུ་བསོད་སྙོམས་ཀྱི་ཕྱིར་འགྲོ་སྟེ། དེ་འགྲོ་བ་ན་དེ་ན་སེམས་ཅན་བྱམས་པ་ལ་གནས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེའི་རྐང་པ་སྒོའི་ཐེམ་པ་ལ་བཞག་པའི་ཚེ་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་པར་གྱུར་ཏོ། །

[294a.6]རིགས་ཀྱི་བུ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་། དགེ་བའི་རྩ་བ་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། སྟོང་པ་ཉིད་ལ་མོས་པའི་ཁྱད་པར་ལ་ལྟོས། དེའི་ཕྱིར་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོའི་རྐང་པ་སྒོའི་ཐེམ་པ་ལ་བཞག་པའི་ཚེ་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུད་པ་བཞིན་དུ་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་སོ། །དེ་ནས་དེའི་ཚེ་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་དེའི་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྣམ་པར་འཕྲུལ་པ་དེ་ལྟ་བུ་མཐོང་ནས་ས་བླ་པའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཨ་ལ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འདི་ནི་བྱམས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་འདི་གྲོང་དང་། གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་རྡལ་དང་། ཡུལ་འཁོར་དང་། ཚོང་འདུས་སུ་འགྲོ་བ་ན་སེམས་ཅན་རྣམས་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྒྲ་སྒྲོགས་ཤིང་སྐད་འབྱིན་པར་བྱེད་དོ། །ས་བླ་པའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་ནས་བར་སྣང་གི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་བསྒྲགས་ཤིང་སྐད་ཕྱུང་ངོ་། །

「善男子！如是，堅慧比丘為三百六十萬俱胝那由他含生說緣三昧[93]之教，經二萬一千年。善男子！堅慧比丘於三百六十萬俱胝那由他所有眾生，為令畢竟成就慈心三昧之法，如是如是示教利喜[94]。善男子！如是，當堅慧比丘入於村落，彼時即平等安住慈心三昧。彼既平等安住慈心三昧，為乞食故，乃入城邑、聚落、國土、市肆；所至之處，彼處眾生住於慈心者，於堅慧比丘足蹈門閫時，皆平等安住慈心三昧。

「善男子！且觀增上意樂、發信善根、信解空性之殊勝！以是故，堅慧比丘足蹈門閫時，彼等一切眾生云何趣入慈心三昧，即如是平等安住慈心三昧。復次，爾時，天上諸天既見堅慧比丘慈心三昧變化如是，同聲而出此語：『噫嘻！是菩薩摩訶薩，當成彌勒，以其如是入於村落、城邑、聚落、國土、市肆，而諸眾生皆平等入於慈心三昧故。』空中諸天既聞天上諸天之聲，亦出言音。

[294b.2]དེ་དག་གི་སྒྲ་ཐོས་ནས་རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་དང་། སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པའི་ལྷ་རྣམས་དང་། འཐབ་བྲལ་དང་། དགའ་ལྡན་དང་། འཕྲུལ་དགའ་དང་། གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ནས་གནས་གཙང་མའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་སྒྲ་ཐོས་ནས་ཨ་ལ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འདི་ནི་བྱམས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་འདི་གྲོང་དང་། གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་རྡལ་དང་། ཡུལ་འཁོར་དང་། ཚོང་འདུས་སུ་སོང་བ་ན་སེམས་ཅན་རྣམས་བྱམས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་སྒྲ་བསྒྲགས་ཤིང་སྐད་ཕྱུང་ངོ་།།

[294b.5]དེའི་མིང་དེ་ལ་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་གདུགས་དེས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་མཛད་དེ། འདི་སྐད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་འདི་ནི་སྲིད་པར་འགྲོ་བའི་འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། མངོན་པར་གྲགས་པར་འགྱུར་རོ། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པའི་ཚེ་ཡང་འདིའི་མིང་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ་འཇིག་རྟེན་དུ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགེ་འདུན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་བཀོད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་འདུས་པའི་ནང་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བྱམས་པ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ལུང་བསྟན་ཏོ།།

[294b.7]རིགས་ཀྱི་བུ་དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན་དགེ་སློང་བློ་གྲོས་བརྟན་པོ་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར་པ་དེ་གཞན་ཞིག་ཡིན་པ་སྙམ་དུ་ཁྱོད་སེམས་ཉེ་འམ། ཡིད་གཉིས་སམ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་སྲིད་དེ། དེ་ཚུན་ཆད་ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་མིང་འདི་ལྟ་སྟེ། བྱམས་པ་ཞེས་བྱ་བ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པའི་ཚེ་ཡང་འདིའི་མིང་འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བྱམས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བུ་རྒྱུ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །རྐྱེན་ནི་དེ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་བྱམས་པ་ཞེས་བྱའོ།།

「既聞是等聲已，四天王天諸天、忉利天諸天，夜摩天、兜率天、化樂天、他化自在天乃至淨居天諸天，迭相告知，同聲唱言：『妙哉！是菩薩摩訶薩，當成彌勒，以其如是入於村落、城邑、聚落、國中、市肆，而諸眾生皆平等入於慈心三昧故。』

「世尊寶蓋如來．應供．正遍知亦隨喜其名，而授記言：『是菩薩堅慧比丘死後，當於一切生中，皆名彌勒菩薩摩訶薩，世所稱說；得菩提時，亦稱此號。［彼］世界中，有無量聲聞僧眾；［當於］大寶莊嚴佛土，具一切樂，眾生會中，號曰彌勒如來．應供．正遍知。』

「善男子！爾時名為堅慧比丘者，豈異人乎？汝勿懷疑！此後一切生中，唯是此名，號為彌勒。得菩提時，亦當唯是此名——號曰彌勒如來．應供．正遍知。善男子！此是因，此是緣。以是因緣，彌勒菩薩摩訶薩號為慈氏。」

[295a.3]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པའི་སྔོན་བྱུང་བ་འདི་བཤད་མ་ཐག་པ་དེའི་མོད་ལ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་གཡོས་སོ། །སྟེང་གི་བར་སྣང་ལ་ཡང་ལྷའི་གླུ་དབྱངས་གྲག་གོ། །མེ་ཏོག་གི་ཆར་ཡང་བབ་བོ། །དེ་ནས་དེའི་ཚེ་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་། མི་མཇེད་ཀྱི་བདག་པོ་ཚངས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ལྷའི་བུ་འབུམ་ཕྲག་དུ་མ་དག་གིས་ལྷའི་མེ་ཏོག་མན་དཱ་ར་བ་དག་ཁྱེར་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ག་ལ་བ་དེར་གཏོར་ཏེ།

[295a.5]ཨོག་འདི་སྐད་དུ་ཀྱེ་མ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་འདི་ནི་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་ཞུགས་ཏེ། སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ལ་བདེ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་དང་། ལྷ་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ཕལ་པོ་ཆེའི་དོན་དང་། ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་ཕྱིར་གོ་ཆ་ཆེན་པོ་བགོས་ཏེ། འདི་ལྟར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་མ་ཐོབ་པར་ཡང་སེམས་ཅན་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྲག་དེ་སྙེད་ཀྱི་དོན་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སེམས་ཅན་གང་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པའི་མིང་ཙམ་ཐོས་པ་དེ་དག་ཀྱང་རྙེད་པའི་མཆོག་ལེགས་པར་རྙེད་པ་ཡིན་ན་ཤའི་མིག་གིས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ནས་དགའ་བ་ཐོབ་པ་དེ་དག་ལྟ་ཅི་སྨོས། བཙུན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་བདག་ཅག་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་སྨྲས་སོ། །

[295b.1]དེ་ནས་ལྷའི་བུ་དེ་དག་གིས་ཚིག་དེ་སྐད་ཅེས་སྨྲས་མ་ཐག་པ་དེའི་མོད་ལ་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ལྷ་དང་མི་དང་ལྷ་མ་ཡིན་དང་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱིས་ཚིག་འབྱུན་པར་ཚིག་འདི་སྐད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་སྨྲས་སོ། །

爾時，世尊既說彌勒菩薩摩訶薩過去事已，此三千大千世界即出六種震動，空中諸天歌詠、雨花。復次，爾時，四大天王、釋提桓因、娑婆世間主梵天王及多百千天子，皆以天曼陀羅花，散於彌勒菩薩摩訶薩所，並說是語：

「噫嘻！是彌勒菩薩摩訶薩，利益眾人而住，即：為安樂眾人，慈憫世間，為利益、安樂諸多人天，令具義利，而著大鎧甲；如是，［彼］雖尚未成一切智，亦已成辦百千俱胝那由他眾生義利故。若有眾生，僅聞此彌勒菩薩摩訶薩名號，是等當能獲大善利，所得最上，何況能以肉眼，現見［彌勒］而得喜？大德世尊！我等咸皆頂禮彌勒菩薩摩訶薩。」

爾時，彼等天子說是語已，世間諸天、阿修羅等及諸眾人，俱發聲言：「南無彌勒菩薩摩訶薩，南無南無彌勒菩薩摩訶薩！」

[295b.2]ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་བསྟན་པ་ན་སྲོག་ཆགས་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་ཆོས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་མིག་རྡུལ་མེད་ཅིང་དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་རྣམ་པར་དག་གོ། །དགེ་སློང་ལྔ་སྟོང་ནི་ལེན་པ་མེད་པར་ཟག་པ་རྣམས་ལས་སེམས་རྣམ་པར་གྲོལ་ལོ། །སྲོག་ཆགས་སྟོང་ཕྲག་དུ་མ་ནི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་གྱུར་ཏེ། དེ་དག་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བྱམས་པའི་འཁོར་འདུས་པ་གཉིས་པ་ལ་དགྲ་བཅོམ་པ་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དེ་དག་ཀྱང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་ཏོ། །

[295b.4]དེ་ནས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོ་སྟན་ལས་ལངས་ཏེ། བླ་གོས་ཕྲག་པ་གཅིག་ཏུ་གཟར་ནས་པུས་མོ་གཡས་པའི་ལྷ་ང་ས་ལ་བཙུགས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་བ་དེ་ལོགས་སུ་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་བཏུད་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདིའི་མིང་ཅི་ལགས། འདི་ཇི་ལྟར་གཟུང་བར་བགྱི།

[295b.5]དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །ཀུན་དགའ་བོ་དེའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདིའི་མིང་བྱམས་པའི་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བར་ཟུང་ཤིག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པར་རྩེ་བས་ཞུས་པ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་ཟུང་ཤིག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལུང་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་ཟུང་ཤིག །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཕྱག་རྒྱ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་ཟུང་ཤིག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒོ་སོ་སོ་བ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་ཟུང་ཤིག །ཀུན་དགའ་བོ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་གཟུང་བའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་དག་ལ་ཡང་རྒྱས་པར་ཡང་དག་པར་བསྟན་པར་བྱ་བའི་བར་གྱི་ཕྱིར་ཁྱོད་ལ་གཏད་དོ། །ཀུན་དགའ་བོ་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་གིས་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་གྱིས་གང་བར་བྱས་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་ཕུལ་བ་བས་ནི་གང་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་བྱམས་པའི་དང་པོ་འཇུག་པ་འདི་ཐོས་ནས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་གཞོལ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྨོན་པས་མོས་པར་བྱེད་དམ། འཛིན་ཏམ། འཆང་ངམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བྱེད་དམ། སྒོམ་མམ། གཞན་དག་ལ་རྒྱས་པར་ཡང་དག་པར་སྟོན་པར་བྱེད་ན་འདི་ནི་དེ་བས་ཆེས་བསོད་ནམས་མང་དུ་སྐྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །

說是法門時，一萬二千含生，遠離塵垢，於諸法中，得法眼淨；五千比丘當永盡諸漏，得心解脫；世尊亦授記言：「數千含生，善根已熟。彼等當於彌勒如來・應供・正遍知眷屬第二會上，現前成就阿羅漢果。」

爾時，具壽阿難從座而起，偏袒右肩，右膝著地，向世尊所，合掌恭敬，而白佛言：「世尊！云何名此法門？云何受持？」

世尊告具壽阿難曰:「阿難！是故，是法門名為『彌勒初發心』，亦名『遊戲菩薩所問』、『菩薩授記』、『說如來印』、『菩薩各各別門』。阿難！以是名字，汝當受持，廣為他說。是故，今囑咐汝。阿難！若善男子、善女人以七寶滿此三千大千世界，供養諸如來；若復有人，聞是『彌勒菩薩摩訶薩初發趣』，於心勤向菩提，以菩提願，心得信解，受持通利，執持、修習、廣為他說，是人得福，過於前者。」

[296a.3]དེ་ནས་དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་དག་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

མི་ལུས་འཐོབ་པ་ཉིད་པར་དཀའ། །སངས་རྒྱས་འབྱུང་བའང་ཉིད་པར་དཀའ། །
སངས་རྒྱས་དད་པ་ཉིད་པར་དཀའ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱང་ཉིད་པར་དཀའ། །

གནས་སྐབས་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི། །བསྐལ་པ་བྱེ་བར་ཉིད་དཀའ་སྟེ། །
དེ་ཕྱིར་ཐོབ་ནས་མ་སྤངས་ཤིག །མཐུ་རྩལ་དག་ཀྱང་ཆུད་མ་གཟན། །

མི་ལུས་ཐོབ་པ་ཉིད་པ་དང་། །སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཉིད་པ་དང་། །
སངས་རྒྱས་དད་པའང་ཉིད་པ་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་གྱུར་ན། །
དེ་ཕྱིར་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་ནས་ཀྱང་། །རྟག་ཏུ་བག་ནི་ཡོད་པར་གྱིས། །
དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་དེ་དག་གིས། །བག་ཡོད་པས་ནི་བྱང་ཆུབ་བརྙེས། །

爾時，世尊以偈告曰：

「得人身甚難，佛出世亦難，
信於佛甚難，菩提心亦難。
（「獲得人身十分困難，佛陀出現於世也困難，
對佛陀具有信心很困難，發起菩提心也是難。）

「如是四事者，俱胝劫難得，
已得切莫捨，威勢勿徒費。
（「這四種情形，即使經過俱胝劫也很難得。
因此，既然已經擁有這些，請不要加以捨棄，不要讓威力、勢力平白被浪費掉了。）

「今已得人身，復值佛出世，
於佛已生信，亦發菩提心，
是故當精進，常時不放逸，
大仙不放逸，彼等證菩提。
（「如今已經獲得人身，佛陀也已經出現於世間，
對佛陀具有信心，並且已經發起菩提心，
因此，請發起精進心，時時都不要放逸。
諸位大仙就是因為不放逸，所以才證得菩提的。）

སངས་རྒྱས་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །རྩ་བའི་སྒོ་དང་ཚུལ་གྱི་ལམ། །
བག་ཡོད་པ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཡིན། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱང་འདི་ལ་སློབ། །

[296a.6]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམ་པར་རྩེ་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱམས་པ་དང་། ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་འཁོར་དེ་དག་དང་། ལྷ་དང་། མི་དང་། ལྷ་མ་ཡིན་དང་། དྲི་ཟར་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཡི་རངས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལ་མངོན་པར་བསྟོད་དོ། །

[296a.7]འཕགས་པ་བྱམས་པ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་རྫོགས་སོ།། །།

[296a.7]རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་པྲཛྙཱཝརྨ་དང་། ཛི་ན་མི་ཏྲ་དང་། སུ་རེན་དྲ་བོ་དྷི་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྪ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ།། །།

「佛一切諸法，根本門、理路，
精進不放逸，諸智當學此。」
（「佛陀一切諸法的根本之門以及諸理趣之道路，
就是不放逸以及精進心。諸位智者，也應當要修學此法。）

世尊說是語已，遊戲菩薩、彌勒菩薩及諸大眾，世間天、人、阿修羅、乾闥婆等，皆大歡喜，於世尊所言，稱揚讚歎。

聖彌勒發趣大乘經

印度和尚慧鎧、勝友、天主覺、大校譯師佛僧耶謝德等翻譯、校對、抉擇。

藏文註釋

1 此處 པ 應寫做 པས。

2 《གཡུང》— ན

3 《གཡུང་》《ལི་》《པེ་》《སྣར་》《ཅོ་》《ཞོལ་》— ལ།

4 མངོན་པ་ཡོད：此處疑為 མངོན་པར་ཡོད 之訛，表示強化「有…」的情境。但此處不同版本並無異寫，且雖不譯出此義，亦無妨於理解經文，故此處略去不譯。特此說明。

5 《སྣར་》《ཞོལ་》བསྐྱེད།

6 《གཡུང་》《པེ་》མཁལ།

7 《གཡུང་》སྩང་སྤྱིར་གྱུ་སྟི། 《ལི་》《ཅོ》སྩང་སྤྱིར་གྱུར་སྟི། 《པེ》སྩང་སྤྱིར་ལྷུང་བཟེད་གྱུ་སྟི། 《སྣར་》གཙང་སྤྱིར་ཏེ། 《ཞོལ་》གཙང་སྤྱིར་གྱུ་སྟི།

8 《གཡུང་》《པེ》བཟུང་། 。

9 《ཞོལ་》བརྟེན།

10 《གཡུང་》《ལི་》《པེ་》《ཅོ》རྟེན། 《སྣར་》《ཞོལ་》བརྟེན།

11 《གཡུང་》《པེ》ཀྱིས།

12 《གཡུང་》《པེ》《ཞོལ་》འདོད།

13 《ཅོ་》རྒྱུར་།

14 《པེ་》《ཁུ་》《ཅོ་》གཞན། 今以此為據而翻譯。

15 《གཡུང》《ལི》《པེ》《སྣར》《ཞོལ》ཡི་དམ 今依此處數版為據而譯。

漢文註釋

* 彌勒：藏文寫做 བྱམས་པ，梵文做 *Maitreya*，通常音譯為彌勒，其他音譯尚有彌帝隸、梅低梨、迷諦隸、梅怛麗、每怛哩、梅怛麗藥、昧怛［口＊履］曳等（參見《丁福保佛學大辭典》「彌勒」條），義為慈、慈氏。雖然如玄奘的新譯經典中也有將之稱為慈氏者，但在著名的《彌勒三經》與《彌勒六經》中，即使內文偶有稱此菩薩為「慈氏」的情形，但於經名以及做為菩薩名稱的大多數情況下，皆譯做彌勒，因此，於本經中，也採常見的音譯，譯為彌勒。

** 發趣：原文寫做 འཇུག་པ，梵文做 *prasthāna*，義為出發、開始、前往、趣入、趣向、求入，《大乘起信論義疏》卷二：「發趣者，修行趣入也。」（CBETA, T44, No. 1843）古譯也做「發處」、「發起」。

1 神通已達、眾所知識：原文僅一句，寫做 མངོན་པར་ཤེས་པས་མངོན་པར་ཤེས་པ。其中，མངོན་པར་ཤེས་པ་མངོན་པར་ཤེས་པ（由於已得神通、識知曉了，所以已得神通、充分曉了）一詞與 མངོན་པར་ཤེས་པ་ཐོབ་པ（已得神通、充分曉了），字面意義看似重複，但收錄於藏文《甘珠爾》的《佛說首楞嚴三昧經》、《大樹緊那羅王所問經》、《持心梵天所問經卷第一》等許多經文中，常用 མངོན་པར་ཤེས་པ་མངོན་པར་ཤེས་པ 來描述神通境界。若將該句對應至漢文古譯，鳩摩羅什於《佛說首楞嚴三昧經》（CBETA, T15, No. 642）及《大樹緊那羅王所問經》（CBETA, T15, No. 625），皆將此詞譯為「眾所知識」義為「為大眾所知」，竺法護在《持心梵天所問經》則譯為「神通已達」（CBETA, T15, No. 585）。至於天臺智者大師所造《維摩經略疏》中，解釋「眾所知識」時，乃稱：「通教八地，道觀雙流，神通利物，名眾所知識。」（CBETA, T38, No. 1778）可見，這些菩薩、祖師之所以被稱為「眾所知識」的原因，是「神通已達」——也就是說「由於神通已達，所以被大眾識知曉了」。因此，將之譯為神通已達、眾所知識。

2 正遍知：原文寫做 ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས，梵文做 *samyaksaṃbuddhaḥ*，音譯為三藐三菩提、三耶三佛、三耶三佛檀，意譯則做等正覺、正等覺、正等正覺，為佛陀的名號之一，義為證得三藐三菩提（*samyaksaṁbodhi*）。其中，「三藐三菩提」是從法和佛陀所證智慧的角度來說的；而「三藐三佛陀」則是從證悟者——佛陀本身而言的。有些學者據此主張，應明確區別「正遍知」與「正遍知者」二者，避免混淆。然而，鳩摩羅什與《阿含》等舊譯，將「正遍知者」稱做「正遍知」之處為數不少，今從之。特此說明。

3 良久：此詞乃銜接上段「世尊默然而住。良久……」（བཅོམ་ལྡན་འདས་ཅང་མི་གསུང་

བར་དུས་ཡོལ་བར་མཛད་དོ། །དེ་ནས……），表示「世尊未做回應，任憑時間流逝，後來……」。下文同。

4　出過：原文寫做 ཡང་དག་པར་འདའ་བར་བྱ་བ，梵文做 *samatikramaḥ*，義為超越、超出、排除。

5　現證：原文寫做 མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བ，梵文做 *sākṣātkriyā*，義為直接領納、了悟。

6　虛妄增益：原文寫做 སྒྲོ་བཏགས་པ་སྒྲོ་བཏགས་པ，可直譯為「虛妄虛妄」或「虛妄增益」。此處將前一 སྒྲོ་བཏགས་པ 譯為「增益」，做名詞解，後一 སྒྲོ་བཏགས་པ 譯為「虛妄」，做後位修飾的形容詞解。同一用法可見於藏文版《法集經》：དེ་ཙིའི་སྐད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་སྒྱུ་མ་སྤྲུལ་པའི་བརྗོད་པ་བཞིན་དུ་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཡོངས་སུ་འཚོལ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་སྒྲོ་བཏགས་པ་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཞེས་བགྱི་བ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཇི་ཙམ་གྱིས་ན་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཞེས་བགྱི་ཞེ་ན། སྒྲོ་བཏགས་པ་པ་གང་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མི་སྤོང་བ་དང་། མི་སྐྱེ་བ་དང་མི་འགག་པ་དང་འཐུན་པ་རྟོག་པ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་། ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་འདོར་བ། ངར་འཛིན་པ་དང་། ང་ཡིར་འཛིན་པ་ཡང་དག་པར་གཅོད་པ། ལྟ་བར་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བ་དེ་ནི་སྒྲོ་བཏགས་པ་ཡོངས་སུ་འཚོལ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲོ་བཏགས་པ་ལགས་སོ། །གང་སྒྲོ་བཏགས་པ་འདི་དེ་ལྟར་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཡང་དག་པར་བརྗོད་པ་ལགས་སོ། །（德格版《甘珠爾》vol. 65, Toh238, 65a.6-65b.1）。其中，སྒྲོ་བཏགས་པ་སྒྲོ་བཏགས་པ 的對譯詞為「虛妄」、「無實」，可參見同經漢譯：元魏天竺三藏菩提流支譯，《佛說法集經》卷第五：「猶如幻人有所言說。世尊！夫虛妄者，實無而似有。如是之法，隨順於空、不違因緣，隨順不生不滅。是人不違空法及諸因緣，隨順不生不滅，捨離種種分別，斷我、我見，遠離一切邪見。諸菩薩摩訶薩知諸法虛妄而能隨順世間，說名為有。若能如是說虛妄法，令他人知，是名法集能說者。」（CBETA, T17, No. 761）

7　別：原文寫做 བྱེ་བྲག་ཕྱེད་པ，梵文做 *vibhaktaḥ*，義為區辨、辨別、分出差異。也即無法以觀現世量的世間名言加以區分。

8　安隱眾生：原文寫做 སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ལ་སྨན་པ，義為「療治眾人」。《瑜伽師地論》卷五十七：「無有病惱，故名安隱。」（CBETA, T30, No. 1579）此句亦可譯為「療治眾人」，今依鳩摩羅什譯法而譯。

9　所作已辦：原文寫做 བྱ་བ་བྱས་པ，梵文做 *kṛtakṛtyaḥ*。《阿毘達磨大毘婆沙論》卷一百二：「所作已辦者，一切煩惱皆已斷故、一切所作已究竟故、一切道路已遮塞故。復次，諸界趣生、生老病死，皆畢竟盡，故名所作已辦。」（CBETA, T27, no. 1545）《集一切福德三昧經》卷三：

爾時，那羅延菩薩問文殊師利：「云何菩薩於是深法所作已辦？」文殊師利言：「若有菩薩知一切法無作、無不作，是名菩薩所作已辦。若知一切諸法無行作已，不執、不作、無忘，是名菩薩所作已辦。若是菩薩隨所作無恩，是名知恩。有為、無為不生高下，不得作者亦有所作，謂作布施住於迴向；亦不得施、不得菩提、不得自他，是名菩薩 。守護淨戒迴向菩提亦不得戒，修行、忍進、禪定、智慧亦不得慧，是名菩薩所作已辦。若不得身、口、意善業，知是菩薩所作已辦；若不得身，不得口、意所集莊嚴，知是菩薩所作已辦。」（CBETA, T12, no. 382）

10　正趣：原文寫做 ཡང་དག་པར་ཞུགས，梵文做 *samprasthita*，義為趣向。

11　妙金光：原文寫做 གསེར་བཟངས་འོད，納塘版寫做 གསེར་བཟང་འོད。考量下文 གསེར་གྱི་འོད་ལྟར་བཟང 的經義，此處的 བཟངས 應係 བཟང 之訛寫，今依納塘版而譯。

12　按原文字面意思為「一一光芒」，今順古譯常見譯法，譯為一一光明。下同。

13　原文直譯應做「凡諸眾生，得聞此香，彼等眾生……」但由於前文已有主詞「諸眾生」，故將「彼等眾生」略去不譯，以免拖沓。特此說明。

14　日晡：原文寫做 ཉི་མ་རིད་ཀྱི་དུས，漢文也寫做「餔時」，義指接近黃昏之時，約為申時（下午 3-5 點）。鳩摩羅什於《佛說華手經》中，將之譯為「於日晡時」（CBETA, T16, no. 657）；菩提流支則於《謗佛經》中，將之譯為「日暮」（CBETA, T17, no. 831），德慧譯黑水城所藏《佛說聖大乘三歸依經》（俄 TK121 號、俄 TK122 號）中，則譯做「後餉」。今從羅什譯本而譯，特此說明。

15　性：原文寫做 ངོ་བོ，體性、自性、本性、本質之義。

16　以諸供養具：原文寫做 མཆོད་པ་དང་བསྙེན་བཀུར་ཐམས་ཅད་ཀྱིས，義為「以所有的供養與承事」。今參考古譯常例，將供養物與諸般承事，合併為一，譯為「供養具」，以免與下文的「承事」一詞重複，顯得累贅。特此說明。

17　恭敬：原文寫做 རི་མོ་བྱེད་པ 或 རི་མོར་བྱེད་པ，前一種拼法有繪製與侍奉的意思，後者則專指表達恭敬、侍奉、承侍之義。梵文則做 *mānanā*。又，此詞亦有「愛、愛敬」之義。

18　尊重：原文寫做 བླ་མར་བྱས་པ，梵文做 *guru-kṛta* 或 *gurukaraṇīyaḥ*，與 བཙུན་པར་བྱས་པ 意思相近，義為「奉為師長而恭敬承事」，也有譯為讚歎者。又，原文語序為尊重、恭敬。今參考鳩摩羅什常見的譯法，將恭敬置於前方，譯為「恭敬、尊重」。特此說明。

19　道場：原文做 འཁོར་གྱི་ཁྱམས，梵文做 *maṇḍalamatā*，有譯為庭、房廊、周廊、環廊、軒廊、曼陀羅宮者，為「有廊式」的建築。古譯佛經對此建築的細節著墨不多，

多按其通稱，譯為房廊。此處譯為道場，係專指該處的整體建築，非僅房廊而言。如藏文版《授幻師跋陀羅記經》所載 འཁོར་གྱི་ཁྱམས 與 འཁོར་གྱི་ཁྱམས་ཀྱི་བཀོད་པ 對應至漢文的《大寶積經・授幻師跋陀羅記會》，相應的譯詞即分別為「道場」與「道場莊嚴」，二詞皆用於指稱被當做供養佛陀的場所。參見：大唐三藏菩提流志奉詔譯《大寶積經・卷第八十五・授幻師跋陀羅記會第二十一》：「時彼幻師即於其夜詣王舍城，於最下劣穢惡之處，化作道場寬廣平正，繒綵幡蓋種種莊嚴，散諸花香覆以寶帳。復現八千諸寶行樹，其寶樹下一一皆有師子之座，無量敷具悉皆嚴好。為欲供養諸比丘故，而復化為百味飲食，并現五百給侍之人，服以白衣飾以嚴具。作是化已，時四天王來至會中，告幻師言：『汝於明日為供如來，化作如是無量嚴具，由是因緣獲大功德。我今為欲助於汝故，供養如來，於此化為第二道場。頗能聽不？』時彼幻師聞是語已，生奇特心，即便聽許。於是四王即便變現無量殊妙莊嚴之具，倍於幻師幻化之事。時天帝釋復與三萬諸天子等來詣道場，語幻師言：『我今亦欲因汝供養莊嚴道場。』幻師驚悚又便聽許。於是天帝為如來故化作堂宇，猶如三十三天殊勝之殿。又復化作波利質多、俱鞞陀羅、天妙樹等，次第行列。」（CBETA, T 11, no. 0310，德格版《甘珠爾》vol. 43, Toh 65, 21a.6-22a.3）

20 細布：原文寫做 རས་བཙོས་བུ，梵文做 *dūṣya*。義為質地精良的布。有人認為這是白繒，通常被視為棉質布料，或者泛指衣料、衣服。

21 其座四足：原文寫做 ཁྲིའི་རྐང་པ，義為椅腳、床架或寶座的基座。

22 所行道路：原文寫做 གཤེགས་ལྱུལ，即道路之義。由於此處所稱之道路，專指佛陀從住處與道場之間的道路，因此譯為佛所行道。特此說明。

23 寶臺：此處僅寫做「臺」（སྟེགས་བུ），然而從下文「諸寶臺」（རིན་པོ་ཆེའི་སྟེགས་བུ་དེ་དག）可知，此處所稱「臺」，係指珍寶平臺，因此添譯為寶臺。特此說明。

24 優鉢羅花：梵文寫做 *utpala*，義為青蓮花，也有釋其為紅蓮花、白蓮花者。

25 拘物頭花：梵文寫做 *kumuda*，義為黃赤蓮花，也有釋其為白蓮花、青蓮花者。

26 鳧雁：原文寫做 ངུར་པ，泛指鵝、鴨、鴛鴦等水鳥，因此譯為鳧雁。古譯佛經中也常見「鳧雁鴛鴦」等詞。

27 行至各處時：原文寫做 ཕན་ཚུན་དུ་གཤེགས་པ་དེའི་ཚེ，意指當佛陀行經前述任何一處之時。

28 此段原文中，於一一器物前，皆有「此等」（འདི་དག）一詞，用以表複數型態。但考量經文前後已經明顯敘述了這些器物是複數型的，且漢文語境中若頻繁寫出「此等」，讀來不免拖沓累贅，因此僅於此處將之譯出，餘處皆略去不譯。

特此說明。

29 尋：原文寫做 འདོམ，梵文做 *vyāmaḥ*，為古代印度的長度單位，意指伸張兩臂的寬度。

30 樂：原文寫做 མོས་པ，做動詞解，好樂、愛樂、欣樂、心樂於某事之義，為 ཡིད་འདུན་པ 或 འདུན་པ 的同義詞。該詞彙當做名詞解時，常譯為「勝解」，常見的用法為「起勝解」「發起勝解」或「生起勝解」。然而，勝解是指對某一對象所生的確切信念，必須排除內心對於該對象所產生的不確定性，用法較具特指性。因此，此處宜採前一種較為寬泛的譯法，譯為「樂」或「好樂」。（此外，樂布施、樂持戒等詞彙，也常出現於古譯經文中。）特此說明。另，關於勝解一詞，可參見《佛光大辭典》〈勝解〉條：「梵語 *adhimoksa*，巴利語 *adhimutti*。又作信解。心所之名。為俱舍七十五法中十大地法之一，唯識百法中五別境之一。殊勝之了解之義。即於所緣之境起印可之精神作用（即作出確定之判斷）。」又，勝解必須以「決定」為要件，若起猶豫，則無勝解。見：護法等菩薩造，三藏法師玄奘奉詔譯，《成唯識論》卷第五：「云何勝解？於決定境，印持為性，不可引轉為業。謂邪、正等教理證力，於所取境審決印持，由此異緣不能引轉，故猶豫境勝解全無，非審決心亦無勝解，由斯勝解，非遍行攝。」（CBETA, T31, No.1585）

31 於阿耨多羅三藐三發決定心：此處「決定」（ངེས་པར་གྱུར）表示對某事物懷抱明確的態度，可能是希求心，也可能是確知或確信。依所決定之差別，可對應至菩薩的「三種墮於決定」。相關道理可參見《瑜伽師地論卷・本地分中菩薩地第十五・初持瑜伽處・菩薩功德品第十八》：「又諸菩薩略有三種墮於決定。何等為三？一者、安住種性墮於決定，二者、發菩提心墮於決定，三者、不虛修行墮於決定。安住種性墮決定者，謂：諸菩薩住種性位，便名為墮決定菩薩。何以故？由此，菩薩若遇勝緣，必定堪任證於無上正等覺故。發菩提心墮決定者，謂：有一類諸菩薩眾，已於無上正等菩提起決定心，此後乃至證於無上正等菩提，無復退轉。不虛修行墮決定者，謂：諸菩薩已得自在，普於一切利有情行，如其所欲、隨所造修，終無空過。於此三種墮決定中，依於最後墮決定位，諸佛如來授諸菩薩墮決定記。」（CBETA, T30, no. 1579）

32 出生：原文寫做 འབྱུང་བ，為發生、產生、出現某種現象之義。

33 為……所印：「印」字，義為「印持」（……རྒྱས་འདེབས་པ），封印、印可之義，也即確證、確定、不離某一範疇的意思。同樣的用法可見於其他經中，例如：北涼天竺三藏曇無讖譯，《大方等大集經・卷十五・虛空藏菩薩品第八之二》：

「善男子！云何菩薩為如來印所印，如如不分別智方便者？若菩薩於甚深法，得現前知見力，離一切倚著、過諸戲論，得無終無始無生法忍。如來盡知諸菩薩所成就根已，以如來印印之，所謂受決定三菩提記。是如來印無錯無謬，無諸障礙無諍競不可沮壞，無能非者。無能發印者。」（CBETA, T13, no.397）梁扶南國三藏僧伽婆羅譯，《文殊師利所說般若波羅蜜經》：「文殊師利！汝今當知，我已持此般若波羅蜜久住於世。若有人不輕毀此法，不說其過，當知是人已為此深般若波羅蜜印之所印。」（CBETA, T8, no. 233 [No. 220(7), 232]）

34 無去：原文寫做 འགྲོ་བ་མེད་པ་，梵文做 *agatikāḥ*。

35 非易：此處雖言非易，實則為完全否定之意。

36 印文：原文寫做 ཕྱག་རྒྱའི་འབྱུར，其確切涵義待考，應係指印章的突出處，或者用印所留下的印記本身，引申解釋為「可見部分」，因而譯為「文」，義為外表、外相、現象。相關內容，可參見：隋天竺三藏闍那崛多譯《佛本行集經．卷十四．常飾納妃品下》：「諸行因癡生，彼不住無明。無明亦非彼，本性來空寂，生滅無體故，如印成印文。」（CBETA, T3, no.190）

37 無可施設：原文寫做 གདགས་སུ་མེད，梵文做 *aprajñapanīyaḥ*，義為不可添加、不可無有定法、不可描述。

38 顯示虛空：原文寫做 ནམ་མཁའ་སྟོན་པ，字面意義為「表達、傳達虛空這一概念」，其引申義為：「雖然試圖表達虛空，但虛空終究沒有可表達的實體或自性。」與本經相同的用語及道理，出現於《大般若經》。該經第十六會中，佛陀為善勇猛天子所說般若波羅蜜多不可顯示、實無自性的十三種譬喻，其中的第九項便是「太虛空不可顯示」。參閱：རབ་ཀྱི་རྩལ་གྱིས་རྣམ་པར་གནོན་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་སྐྱེས་བུ་ ནམ་མཁའ་སྟོན་ ་པར་ཐ་སྙད་འདོགས་ཀྱང་ནམ་མཁའ་ལ་ནི་བསྟན་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །རབ་ཀྱི་རྩལ་གྱིས་རྣམ་པར་གནོན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་ཐ་སྙད་འདོགས་ཀྱང་ཆོས་གང་ཡང་བསྟན་པར་ཡང་ཐ་སྙད་གདགས་པར་བྱ་བ་མེད་དོ། །རབ་ཀྱི་རྩལ་གྱིས་རྣམ་པར་གནོན་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ཞེས་ཐ་སྙད་འདོགས་ཀྱང་ཆོས་གང་བསྟན་པར་ཡང་ཡོངས་སུ་འགྲུབ་ཅིང་ཐ་སྙད་གདགས་པ་མེད་དོ།།（德格版 vol. 34, Toh 14, 48b.7-49a.2）該段經文漢譯可見於《大般若波羅蜜多經》卷五百九十六：「復次，善勇猛！譬如有人，為欲顯示太虛空故，雖有所說，而太虛空不可顯示。如是，為欲顯示般若波羅蜜多，雖有所說，而此般若波羅蜜多不可顯示。復次，善勇猛！如太虛空，雖以種種言說顯示，而太虛空無真實法可得顯示。如是，雖以種種言說，顯示般若波羅蜜多，而此般若波羅蜜多，無真實法可得顯示。」（CBETA 2022.Q1, T07, no. 220）

39 住於不可施設：原文寫做 གདགས་སུ་མེད་པར་གནས，義為「處於不可施設的狀態」。

40 唯假名耳：原文寫做 གདགས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ，義為「［諸法實際上不可施設，］只不過是所施設的假名罷了」。「耳」字為句末助詞，表示「不過…罷了」。施設、假名，藏文皆寫做 གདགས་པ，梵文做 *prajñapti*，義為安上、安立、加上去、貼標籤、拴繫。也就是說，雖來本無實體可言，但卻對其施設假借之名。因此稱為假名，義為施設立名。參閱：《大乘義章》卷一：「一、諸法無名，假與施名，故曰假名。如貧賤人，假稱富貴，如是等也。」（CBETA, T44, no. 1851）

41 虛空諸法：原文有兩種拼法：ནམ་མཁའི་ཆོས་ཐམས་ཅད（虛空的一切法）、ནམ་མཁའ་ཆོས་ཐམས་ཅད（虛空、一切法）。其義待考。由於此詞較罕見，各版刻本的拼法也不一，因而不敢妄加斷言何種解釋更為正確，唯有保留原狀，譯為「虛空諸法」既不按所有格翻，也不逕行添加頓號。特此說明。

42 但有：僅有、唯有。

43 不昧：原文寫做 རྨོངས་པར་མི་འགྱུར，義同 མ་རྨོངས་པ，梵文寫做 *asaṃmūḍhaḥ*，表示「通達無礙、不落愚昧」之義。

44 考量前後文義，此處的「彼」（དེ）應做「彼等」（དེ་དག）。但所有版本都做單數，故從之。

45 取其水而用之：原文寫做 ཆུ་དེས་ཆུའི་བྱ་བ་བྱེད་པ，意義不明，待考。查其字面意義，為「以其水產生水的作用」。其中，「產生水的作用」（ཆུའི་བྱ་བ་བྱེད་པ）一詞，在經文中出現的頻率不高，其意義必須考量前後文而定。例如藏文版《毗奈耶事》（འདུལ་བའི་གཞི）提到：「ཁྲུས་ཀྱི་བུམ་པ་བཀང་སྟེ་ཆུའི་བྱ་བ་བྱས་ནས་སོང་ངོ」（盛滿沐浴用的瓶子，也就是用水），此處的「產生水的作用」，顯然是「用水」、「注水」的意思。（德格版《甘珠爾》vol. 3, Toh 1, 125a.5），而藏文版《毘盧遮那現證續詞句釋》（རྣམ་པར་སྣང་མཛད་མངོན་པར་རྫོགས་པ་བྱང་ཆུབ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚིག་འགྲེལ་ཞེས་བྱ་བ）則提到：「སྤྲིན་ནི་ཆུ་འདུ་ཞིང་ཆུའི་བྱ་བ་བྱེད་དེ་དེ་བཞིན་དུ……）（雲能集水與降水）（德格版《丹珠爾》vol.69, Toh 2663, 285b.4），此處的「產生水的作用」，則是「降水」的意思。由此可知，ཆུའི་བྱ་བ་བྱེད་པ 意義較為泛化，需視前後文而確認。而本經中，視主詞不同，先後譯為 ཆུའི་བྱ་བ་བྱེད་པ 與 ཆུའི་བྱ་བ་མཛད，其中後者用了 བྱེད 的敬語 མཛད，表示主詞為佛陀，因此 ཆུའི་བྱ་བ་བྱེད་པ 應為「對水採取的動作」，故而翻為「用水」。特此說明。

46 正士：藏文寫做 སྐྱེས་བུ་དམ་པ，梵文做 *sat-puruṣa*，義為求真實正道的士夫，此處即指菩薩。也可譯為善士、善丈夫、正善丈夫。

47 無有是處：原文寫做 གནས་མེད，梵文寫做 *asthāna*，義為不可能、不合宜。

48 知：原文寫做 རིག，梵文寫做 *vittiḥ*，義為知曉、曉了。在經文中，知、見（看到）二字，時常互通。

49 食物：嚼食與噉食的合稱，泛指一切食物。嚼食：藏文寫做 བཅའ་བ，梵文則做 *khādya* 或 *khādaniya*（通常是後者），義為「可嚼的」。有廣狹二義，廣義泛指飲食，有時專指食物，有時也包括飲品；狹義則專稱為「嚼食」，也稱為「不正食」，在律典中音譯為珂但尼、佉陀尼，佉闍尼，義為以齧嚼而食用、較為堅硬的食物。《南海寄歸內法傳》卷一：「半者珂但尼，應譯為五嚼食：一根、二莖、三葉、四花、五果。」（CBETA, T54, no. 2125）噉食也有廣狹二義，廣義泛指一切食物，狹義則專稱為正食或噉食，藏文寫做 བཟའ་བ，梵文則做 *bhojanīya*，義為「可食的」，音譯則有蒲闍尼、蒲膳尼、蒲繕尼等，指正食。《南海寄歸內法傳》卷一：「半者，謂五也。半者蒲膳尼，應譯為五噉食，舊云五正者，准義翻也。一飯、二麥豆飯、三麨、四肉、五餅。」（CBETA, T54, no. 2125）《四分律刪繁補闕行事鈔》卷三：「時藥有二，四分中有五種。蒲闍尼（此云正食），謂：麨、飯、乾飯、魚肉也。五種佉闍尼（此云不正），謂：枝、葉、華、果、細末磨食（如隨相中）。」（CBETA, T40, no. 1804）

50 澡手滌缽：原文寫做 བསྣུང་ཞིར་ཁྲུ་སྡེ་ཕྱག་བཅབས་པ，其中，བསྣུང་ཞིར་ཁྲུ 其義不明，只能從 བསྣུང（བསངས 的古字，除穢之義）與 ཁྲུ（清洗），推知應為清潔、洗滌之義；ཞིར 則為陶土、黏土之義，應指陶製器物；而 ཕྱག་བཅབས་པ（也有寫做未來式 ཕྱག་བཅབ་པ 的）直譯為「將手藏起」，其義亦即晦澀。然而，從以上推估，可知這一系列的動作是在用餐過後，與洗滌和雙手有關的。查諸經文，如《雜阿含經》、《金剛經》、《大般若經》等，佛僧於用餐之後，多有「洗拭缽」、「洗足」、「洗漱」與「拭手」的行為，有些是拭手後洗缽，有的則反之。因此，推斷此處的意思，即是洗滌器物（乞缽）與洗拭雙手，故譯之為「澡手滌缽」。特此說明。相關詳情，可參閱：東晉罽賓三藏瞿曇僧伽提婆譯，《中阿含經．卷第四十一．（一六一）梵志品梵摩經第十（第四分別誦）》：「飯食已訖，受洗手水，不高不下，不多不少。受澡缽水，不高不下，不多不少。彼洗手淨已，其缽亦淨，洗缽淨已，其手亦淨，拭手已，便拭缽，拭缽已，便拭手，彼洗拭缽已，安著一面，不近不遠，不數觀缽，亦不為缽。」（CBETA, T1, no. 26）《佛說華手經》卷九〈上堅德品第三十三〉：「上堅德王見佛及僧眾坐已定，手自斟酌種種美味，恣其所須，皆令飽滿。知佛及僧飯食已訖，澡手滌缽，奉佛及僧各以一衣。」（CBETA, T16, no. 657）

51 尊長：原文寫做 ཡུལ་མི་གཙོ་བོ，係指於地方上較為顯貴、有影響力的人士，如士紳之輩。

52 各各別門：原文寫做 སྒོ་སོ་སོ་བ，字面意義為「各別的、各自的門」。

53 原文應做「云何世尊妙金光如來所說『諸菩薩各各別門』法門」。由於「各各別門」和「法門」相鄰過近，不利閱讀，且下句已有「是法門」一語，因而在此刪去「法門二字」不譯。特此說明。

54 奮迅：原文寫做 རྣམ་པར་རྣོན་པ，梵文做 *vikramaḥ*，義為勇毅、有氣概，古譯有奮迅、勇猛等。

55 耽樂：原文寫做 ཀུན་ཏུ་འཛིན་པ，梵文做 *dhāraṇa*，義為於一切種中（各種狀況、各個時刻）都起執著，也譯為攝受、持。

56 喜悅：原文寫做，དགའ་བའི་སེམས་དང་། ……མགུ་བའི་སེམས། 為歡喜心、喜樂心（調順心、滿足心）之合稱，故譯為喜悅。

57 饒益：原文寫做 ཕན་པའི་དངོས་པོ，梵文做 *hita-vastutā*，直譯為「具饒益之實法」或「饒益事」，義為有益之事物、有益之狀態。考量到無論按照字面翻出「事物」（*vastutā* ／ དངོས་པོ）與否，對於文義皆無增減，因此略去不譯。特此說明。

58 犯戒、雜戒、毀戒、缺戒、濁戒：這些與淨戒相違的情形，都是受持二十種梵行、隨念戒法以及修學六十五種戒波羅蜜的學人所需避免的。此處譯詞，參考鳩摩羅什所譯《摩訶般若波羅蜜經》卷二十五〈具足品第八十一〉：「是菩薩摩訶薩住尸羅波羅蜜，利益眾生、令行十善、遠離十不善道。是諸眾生持諸戒，不破戒、不缺戒、不濁戒、不雜戒、不取戒，漸以三乘而得盡苦。」（CBETA 2022.Q1, T08, no. 223）同樣的段落，玄奘的譯法則可見於《大般若波羅蜜多經》卷五百三十五：「有破戒者，令修淨戒，能正受行十善業道，住律儀戒，不破不穿，無穢無雜亦無執取。」（CBETA 2022.Q1, T07, no. 220）《中阿含經》卷十九：「諸賢！若有比丘犯戒、破戒、缺戒、穿戒、穢戒、黑戒者，欲依戒立戒，以戒為梯，昇無上慧堂正法閣者，終無是處。」（CBETA 2022.Q1, T01, no. 26）比對上述三部經典，可知漢文古譯當中的破戒、犯戒、缺戒三者意義相近，與「穿」、「破」相對應，而濁戒可對應至「穢」、「黑」，雜戒則可對應至「雜」。

其個別意義，可參閱《大智度論》卷 22：「行者念清淨戒、不缺戒、不破戒、不穿戒、不雜戒、自在戒、不著戒、智者所讚戒，無諸瑕隙，名為清淨戒。云何名不缺戒？五眾戒中除四重戒，犯諸餘重者是名『缺』，犯餘罪是為『破』。復次，身罪名『缺』，口罪名『破』。復次，大罪名『缺』，小罪名『破』。善心迴向涅槃，不令結使、種種惡覺觀得入，是名『不穿』。為涅槃、為世間，

向二處，是名為『雜』。」（CBETA, T25, no. 1509）《十住毘婆沙論》卷 16〈31 護戒品〉則說：「乃至小戒，深心怖畏故，戒不羸弱。不依餘乘故，不毀戒。離邪行故，戒不缺損。不起惡煩惱故，名不雜戒。畢竟常樂增長善法故，名不濁戒。」（CBETA 2022.Q1, T26, no. 1521）

59 生於三有：原文寫做 སྲིད་པར་འགྲོ་བ་སྐྱེད་དུ་ཟིན，義為［惡業］已經導致他必須在三有輪迴之中投生。

60 禪定：原文寫做 ནང་དུ་ཡང་དག་འཇོག，直譯為「向內正住」，義為入定，亦可譯為「正住」。鳩摩羅什於《佛說華手經》中，將之譯為「禪定」，黑水城藏《聖三歸依經》則做「入定」。今從羅什譯本而譯，特此說明。又，此處所言禪定，應係指毘婆舍那的慧觀。

61 自調伏：原文寫做 བདག་ཉིད་དུལ་བར་བྱ་བ。玄奘譯為「其性善調」，但與此處前後文義不盡相符，故未採用。

62 勤習：原文寫做 རྣལ་འབྱོར་དུ་བརྩོན་པ，梵文做 *yogam āpattavyam*，兼具精勤（བརྩོན་པར་བྱ་བ། རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱ）、修習（སྦྱོར་བར་བྱ）二義，故依鳩摩羅什譯語，譯做勤習。

63 曉悟：原文寫做 བརྡ་སྤྲོད་པ，梵文做 *saṃjñapti*，義為使之通達、知曉。

64 違犯：原文寫做 ཉེས་པ་བྱེད་པ，梵文做 *vyatikrama*，亦為犯錯、造下過失。

65 可以身證：原文寫做 ལུས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བྱས，梵文做 *kāyena-sākṣāt-kṛtya* 或 *kāya-sāksin*，巴利語 *kāya-sakkhin*，義為親身體證。其他譯法尚有：身證具足、身作證具足。

66 乃令……得於解脫：原文寫做 རབ་ཏུ་གྲོལ་བར་བྱས，梵文做 *pramokṣa*，救拔、釋放、解放之義。

67 求：原文寫做 གསོལ་བར་བྱེད，梵文做 *apacāyanāṃ kariṣyati*。

68 國人：原文寫做 ཡུལ་འཁོར་བཅས，直譯為「與國俱」。此處應係「偕同國中之人」之義，因此按引申義，譯為國人。

69 儉約：原文寫做 ལོ་བྱད་བསྐྱངས་པ，梵文做 *saṃlikhita*，減少資用之義。

70 禪定：原文寫做 ནང་དུ་ཡང་དག་འཇོག，直譯為「向內正住」，義為入定，亦可譯為「正住」。鳩摩羅什於《佛說華手經》中，將之譯為「禪定」。今從羅什譯本而譯，特此說明。

71 不隨於想：原文寫做 འདུ་ཤེས་ལྡོག་པ，梵文做 *saṃjñāvivartaḥ*，義為心不轉向惡念。

72 心溫潤：原文寫做 སེམས་མཉེན་པ，梵文做 *ārdra-citta*。

73 著戒取：原文寫做 ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་འཛིན，梵文做 *śīlāmarśaḥ* 或 *śīlavrataparamarśaḥ*。

74 沙門性：原文寫做 དགེ་སྦྱོང་གི་ཚུལ，梵文做 *śrāmaṇyam*，義為出家生活的方式。也稱為「無漏道」（ཟག་མེད་ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ）或無垢道（དྲི་མེད་ལམ）。《阿毘達磨俱舍論》卷二十四：「頌曰：淨道沙門性，有為無為果，此有八十九，解脫道及滅。論曰：諸無漏道是沙門性，懷此道者，名曰沙門，以能勤勞息煩惱故。如契經說。以能勤勞、息除種種惡不善法，廣說乃至，故名沙門。」（CBETA, T29, no. 1558）

75 先言慰問：原文寫做 གསོང་པོར་སྨྲ་བ，梵文做 *pūrvābhilāpin*，義為先發言問訊、先發言慰問，也有「言語真誠」之義。

76 受行：原文寫做 ཡི་དམ，梵文做 *samādānatā*，藏譯也做 ཡང་དག་པར་ལེན་པ，義為「正確受持」，譯為正受、攝受、受、誓。

77 阿耨多羅三藐三菩提之所攝受：由於具足菩提心，所以終將成佛。因此稱為被無上菩提所攝受。

78 能修禪定：原文寫做 བསམ་གཏན་ལ་བསམ་གཏན་པ，意思是心能安住、專注於修習禪定。

79 行相：原文寫做 འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ，梵文做 *saṃskāragatiḥ*，義為三門造作的狀態、性質。

80 各版本的原文皆寫做九百九十九萬俱胝那由他。然而，前文二度提及細布之價值，一概寫做九百九十九萬俱胝，因此隨順前文，刪去「那由他」一詞不譯。特此說明。

81 勝人：原文寫做 མི་མཆོག，梵文做 *narottamaḥ*，義為人中最上，通常專指佛陀，有時也用來稱呼世間尊主（འཇིག་རྟེན་གྱི་བདག་པོ）

82 牛王：原文寫做，梵文做 *ārṣabha* 或 *ṛṣabha*，以牛中之尊來譬喻世尊是人中最勝。

83 懷疑：原文寫做 སོམ་ཉིའམ། ཡིད་གཉིས་སམ། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ན，直譯為「若是疑惑、猶疑、懷疑的話」。由於疑惑（སོམ་ཉི）、猶疑（ཡིད་གཉིས）、懷疑（ཐེ་ཚོམ）等詞實際上是同義詞，皆為梵文 *vimatiḥ* 或 *saṃśayaḥ* 的對應譯詞，古譯皆做懷疑或疑，彼此無甚區別。因此，此處參考鳩摩羅什的譯法，將三個同義且連用的動詞，合併為「懷疑」一詞，以免重複。至於書面語版本，則保留了藏文本的原始結構，將之分別譯出。特此說明。

84 作梵天王：原文寫做 ཚངས་པར་གྱུར་པ，梵文做 *brahma-bhūta*，義為如同梵天、修習梵天，或者身為梵天、成為梵天本人。此處採後一種解釋而譯。

85 無所住心：原文寫做 མི་གནས་པའི་སེམས，直譯為「並無安住之心」，亦可衍伸為「不堅固」（མ་བརྟན་པ）。其義不甚明了，待考。

86 教中：原文寫做 གསུང་རབ་ལ，直譯為「教言之中」，義為受其教化熏陶。

87 我念過去：原文寫做 ངས་མངོན་པར་ཤེས་ཏེ། འདས་པའི་དུས་ན……，義為「我以神通而知曉

在過去時，曾經……」。由於從文脈即知，佛陀是以宿命通而知過去世的，所以在此順古而譯，僅譯為「我念過去……」。特此說明。

88 身心之真諦：原文寫做 ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་བདེན་པ་，應係指二種無我。

89 柔和：原文寫做 མཉེན་པ，義為柔軟、和順且富於彈性，此處意味著志於善法。

90 爾時：原文寫做 དེར，常做地方副詞理解，直譯為「於彼」。從前後文脈觀之，此處應係時間副詞 དུས་དེར 之略，因此譯為「爾時」。特此說明。

91 屬如來教：原文寫做 བསྟན་པ་ལ་བབ་པ，意謂著該如來的教法得到弘揚的時期或區域。

92 五戒：原文寫做 བསླབ་པའི་གཞི་ལྔ，梵文做 *pañcaśikṣāpada*，亦可譯做五學處，指：戒除殺生、偷盜、邪淫、妄語、飲酒等五事。

93 緣三昧：原文寫做 ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་དམིགས་པ，義為以三昧為所緣。應係修習三昧之義。

94 如是如是示教利喜：原文寫做 དེ་ལྟ་དེ་ལྟ་བུར་གདམས་ངག་བསྟན་ཅིང་། དེ་ལྟ་དེ་ལྟ་བུར་རྗེས་སུ་སྟོན་ཏོ，直譯為「如是如是宣說教誡、如是如是教導」，泛指用各種方式教化。古代漢譯經典，常用示（顯示）、教（引導）、利（鼓勵）、喜（讚歎）來表示教化之次第。今從古譯而譯。特此說明。

《聖彌勒發趣大乘經》編譯團隊：

講經法師：祖古烏金仁波切
譯者：李驊梅
審潤、編輯：圓滿法藏編譯委員會
設計排版：王紹宇、張春靜
插畫：謝長穎、羅嘉家

圓滿法藏·佛典漢譯
THE KUMARAJIVA PROJECT